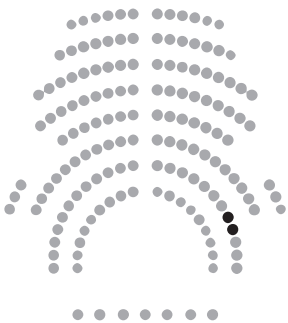
Albano Dante Fachin i Àngels Martínez Castells

INFORME URGENT

des dels escons 4 i 5

Primera edició: març 2018
Títol: *Informe urgent des dels escons 4 i 5.*

© 2018 Albano Dante Fachin i Àngels Martínez Castells
© Foto portada: @ Jordi Borràs
© Foto contraportada: Lluís Brunet. Traficant d'imatges i ètica

No es permet sense autorització escrita dels autors qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra.

Disseny i maquetació: Georgina Rosquelles

Impressió: Novoprint, S.L.

ISBN: 978-84-16828-33-3
Dipòsit legal: B 6767-2018

Als Jordis, a Soto de Real.
A l'Oriol i en Quim, a Estremera.
A l'Anna, a Suïssa.
Al Carles, la Clara, la Meritxell, el Toni i el Lluís, a Bèlgica.

Índex

Escons 4 i 5. Cal explicar-se ara. No d'aquí a 10 anys
Esperem que aquest informe des dels escons 4 i 5 us sigui d'alguna utilitat. I que si algú està una mica trist, li alegri el dia! **9**

No subordinats
El grup va saltar pels aires en directe i davant la mirada de milions de persones. Però els motius de fons, les tensions i els atacs d'autoritarisme que van provocar aquest esclat, havien començat molt abans. Ara ho veureu. **17**

Un tràveling inicial per l'hemicicle
Semblava un hemicicle destinat a mirar lluny, a perseguir horitzons de canvi, a sortir de la gàbia i a convertir-se més que en alternativa, en alteritat. **29**

Pressupostos amb crosses
El 2011, la ciutadania va sortir al carrer a dir «no ens representen». I ho va dir a tothom: a les forces d'esquerra, a les forces de dreta i a les forces que jugaven en la indefinició de dir que eren «de centre». **37**

Camins cap al 80%
«Has pensat que allò que diguis i com et portis, pot no beneficiar la teva carrera política?» **57**

El futbolí de la Itziar
«Però jo, l'Àngels, i digués el que digués el portaveu del grup, no em penedeixo gens que des del meu escó, l'escó 5è, es votés sí al finançament de l'1-O.» **77**

El capítol més difícil des de l'escó 4
No és el capítol més important d'aquest informe, ni de bon tros. Però per a mi és el més difícil d'escriure. **87**

Federalisme com a utopia dramàtica en el Règim del 78
Caminal ens deia que quan no és possible promoure la unió en la diversitat cal assumir també el deure i el dret a promoure la secessió o la independència, encara que sigui l'última opció, quan totes les altres han resultat ermes o impossibles. **93**

Els fets d'octubre
Poques vegades una societat ha tingut l'oportunitat de protagonitzar i de patir un moment històric de fons, d'aquells que marquen una fita en la seva història.Va ser un esdeveniment de tanta magnitud que trigarem anys a entendre la seva veritable profunditat. **101**

On ets, Espanya?
Aquesta ha estat la nostra experiència. Esperem que serveixi. Perquè la lluita no ha fet més que començar. **121**

Catalunya: horitzons compartits
L'estaca està ben corcada. Segur que tomba. I com l'estirem? Pot passar que a aquesta generació de catalans ens toqui -com tantes altres ho han fet abans- assumir que si ser demòcrata vol dir alguna cosa, és que sempre caldrà lluitar. I que no tenim el permís de rendir-nos. **135**

Epíleg **147**

Agraïments **151**

Escons 4 i 5. Cal explicar-se ara. No d'aquí a 10 anys

«2 de noviembre. He sido cordialmente invitado a formar parte del realismo visceral. Por supuesto, he aceptado. No hubo ceremonia de iniciación. Mejor así.»
Roberto Bolaño, «Los detectives salvajes»

« »

Des de l'escó 4

«Que bé que t'hagis fet independentista!»
«T'has venut, t'has canviat de bàndol»
«Em feies molta ràbia, però ara et respecto per defensar Catalunya»
«Abans denunciaves la corrupció de CiU, ara els fas el joc»
«M'agrada molt el canvi que has fet»

Aquestes són algunes de les coses que em diuen per Twitter o Facebook o quan em paren pel carrer o al metro i, fins i tot, a les sobretaules o fent una cervesa al bar amb els amics. Per alguns, he fet un canvi. Per d'altres, m'he tornat independentista. Uns altres, que si m'he venut i, finalment, alguns diuen que per fi ho he entès. Però què m'ha passat realment? Anem a pams.

Vaig entrar en política de partit el 12 de maig del 2015. Des de llavors, han passat moltíssimes coses, coses tremendament importants, a la nostra societat. Qui podia imaginar fa tres anys l'operació Clavegueres d'Interior? Qui podia imaginar fa tres anys els milions de persones pacífiques i determinades desafiant la imposició de l'Estat? Qui podia imaginar fa tres anys a la Policia Nacional i a la Guàrdia Civil esbotzant a cops de martell portes i finestres d'escoles públiques per apallissar aquella gent que només volia votar? Qui podia imaginar fa tres anys que el PSOE de Pedro Sánchez s'hauria convertit en el principal puntal de Mariano Rajoy, que Ciutadans no tindria rubor en actuar com actua l'extrema dreta sense complexos i que els dirigents de Podemos s'alinearien en moments decisius amb els discursos que sostenen el Règim del 78? Doncs mireu, després de tot això, no tinc cap inconvenient en admetre que sí, que he canviat, que no soc el mateix de fa tres anys i que penso coses noves, coses que he après com a diputat al Parlament, com a secretari general d'un partit i, sobretot, com a ciutadà que mira amb preocupació què està passant al seu voltant.

Per una altra banda, quan algú em parla del «canvi» que he fet, no puc evitar pensar que alguna cosa no lliga. Efectivament, he defensat des del meu escó que el Parlament de Catalunya pot prendre decisions sobiranes. Però no era això el que dèiem des de CSQP? El programa ho deia clarament: cap subordinació a cap altre marc. Efectivament he defensat també la desobediència com a eina de canvi. Això és canviar? Quan em vaig apuntar a Podemos, al partit es parlava de «trencar el Règim del 78» i es reivindicaven les places com el més potent moviment de transformació… No vam desobeir a les places? He defensat l'1-O amb totes les eines que he tingut al meu abast. Això és canviar? Jo crec que no. Encara recordo perfectament com dèiem als mítings i a les entrevistes que «la gent és sobirana». I recordo perfectament quan reivindicàvem que la gent, des de baix, ha de tenir sempre la paraula. Qui ha canviat aquí?

Més enllà de la meva experiència personal, crec que allò que és interessant és allò que ens passa a tots i totes. Estem vivint, com a societat, un moment apassionant, on intentem entendre el que ens està passant,

alhora que intentem imaginar què cal fer ara. Es tracta d'un procés en el que tots els elements disponibles poden ajudar a entendre una realitat complexa. Per això, en aquestes pàgines explicaré coses que poden ser útils (o no). Vosaltres jutjareu. Escric pensant que alguna utilitat pot tenir l'experiència que he viscut durant aquests gairebé tres anys. Sempre m'han fet molta ràbia els polítics que escriuen les seves memòries anys després del seu pas per la política, quan les seves «revelacions» ja no serveixen per a res o per a molt poc, perquè els responsables del que va passar en aquell moment històric estan ja tots retirats o els fets que commocionaven la societat en aquella època han pres rumbs que ja no poden canviar. No s'hi val. Cal explicar-se ara.

Al llarg dels últims anys, m'han passat un munt de coses, algunes de més rellevants, d'altres menys, però que crec que més enllà de l'anècdota poden aportar una mica de llum sobre el funcionament de la política real. En poc menys de tres anys, vaig passar de fer una petita revista de poble amb la Marta Sibina a «fer de polític». Vaig entrar en un partit i viure unes quantes campanyes electorals des de dins. He estat a grups de WhatsApp i de Telegram on es deien coses al·lucinants. Vaig concórrer a unes primàries per ser secretari general d'un partit per acabar dimitint. He sentit com es negocien, a l'últim moment, coses molt importants, als passadissos que condueixen a l'hemicicle. I he vist què passa quan es tanquen les portes de la Junta de Portaveus o d'una reunió de grup parlamentari. He agafat l'AVE unes quantes vegades per anar a Madrid i he sentit el que es diu a les «direccions estatals» i als passadissos del Congreso. He pogut veure com es mouen els periodistes al voltant de tot l'espectacle i com uns quants d'ells han plorat per no poder fer bé la seva feina.

He descobert que -per bé o per mal- la manera de ser i les conviccions personals tenen un impacte enorme en allò que passa als partits i a les institucions, i que hi ha moments en què el més assenyat és escoltar, sense sectarismes, allò que diu la persona que tens al davant, sigui del partit que sigui, abans de decidir res.

He passat els darrers dos anys de la meva vida al Parlament de Cata-

lunya com a diputat de l'XI legislatura. I no hi ha dubte que això m'ha canviat perquè en aquesta legislatura han passat coses -al Parlament i als carrers- que han fet canviar per sempre i de manera profunda la nostra societat.

Ni m'he canviat de bàndol ni he vist cap llum. Però si després de tot el que he vist, escoltat, encertat, errat i après durant aquests dos anys no hagués canviat en absolut la meva manera d'entendre (o d'intentar entendre) el que està passant a la nostra societat, voldria dir que estic mort. O que soc un cínic. Jo em sento viu i intentaré ser tan honest com la memòria i els documents que tinc m'ho permetin.

L'escó que vaig ocupar a l'hemicicle era el número 4. Per a mi va ser molt important que al costat, a l'escó número 5, s'hi assegués l'Àngels Martínez Castells. Però seure en un escó no és garantia de res. Puc dir que surto d'aquesta experiència sent una altra persona i no hauria passat el mateix sense tenir l'Àngels al costat.

Calia escriure això? Hi havia la possibilitat de no escriure res. Podria arxivar aquesta experiència com un trànsit personal. Seria una cosa per compartir amb els amics o per explicar-la als nets o per rememorar un cop a l'any tot menjant el bacallà a la portuguesa que cuinen l'Àngels i en Zè, el seu company. «Recordes aquell dia que vam estar a punt de sortir corrents del Parlament i no tornar-hi mai més? O quan em vas dir que estaves d'acord amb l'Anna Gabriel i en Turull? O quan vàrem baixar al despatx i no podíem parar de riure?» Sí! També han passat coses bones en aquell racó de l'hemicicle i hem fet amistats inesperades i s'han creat solidaritats molt de fons.

Tot plegat podrien ser batalletes per explicar durant la sobretaula. Però si l'Àngels i jo vam arribar als escons 4 i 5 va ser gràcies a moltes lluites, a la lluita de companyes i companys que ens van donar suport a les primàries, que es van deixar la pell per aixecar un projecte polític a cada barri i a cada ciutat. I més enllà, si vam tenir escons al Parlament de Catalunya va ser gràcies a la lluita de milers de persones al llarg de la història per poder tenir institucions democràtiques i d'autogovern. Per tot això, hem cregut

que allò que hem pogut veure i aprendre als escons 4 i 5 pertany a tothom.

Acabo. Hi ha qui em pregunta si tornaré a la política. Crec que no marxaré mai perquè la política es pot fer -i s'ha de fer- des de tots els llocs. Vivim uns temps interessants i complexos i, com a societat, haurem de trobar respostes. Fa uns dies, una senyora en una botiga del poble on visc em va confiar: «Estic trista. Tot allò que està passant és molt lleig. Tot allò que ha passat últimament és tan fort, tan confús, tan dolorós. Jo vaig sortir al carrer perquè vull un món millor, per a tothom. Vaig anar a defensar les urnes, he donat suport a tot allò que he pogut i tot allò que crec just i de vegades no veig llum al final del túnel. Què més puc fer? Què hem de fer ara?»

Ni l'Àngels ni jo tenim una resposta a l'alçada d'una pregunta com aquesta. Però estem convençuts d'una cosa: Passi el que passi, qualsevol avenç davant la situació que vivim vindrà de la mà de la gent que s'organitza, que no es rendeix i que construeix poder popular, des de baix, davant la imposició.

Esperem que la nostra experiència, que allò que hem vist, que hem sentit, que hem pensat i que hem après pugui ajudar una mica. Si alguna cosa hem après és que els canvis que ens fan avançar venen de molta gent i de molts gestos petits i determinats. No hi ha força més gran que aquesta. Esperem que aquest informe des dels escons 4 i 5 us sigui d'alguna utilitat. I que si hi ha algú una mica trist, li alegri el dia!

Des de l'escó 5

Deixeu-me que des de l'escó cinquè segueixi l'informe. Seia al costat de l'Albano i moltes vegades, quan acabava la sessió, fora del Parlament ens esperaven la Marta Sibina i en Zè Moreira. Aquest és el nucli dur d'un equip molt proper en les lluites compartides (algunes guanyades) per la salut i la sanitat pública. Som dues parelles amb solidaritats molt arrelades, tot i la diferència d'edat i les experiències polítiques tan diverses. Però tantes i tantes hores de pensament i d'acció, des de *cafèambllet* i Dempeus, ens varen demostrar que podíem treballar junts per fer front a la corrupció a la sanitat, a les polítiques privatitzadores de la Marina Geli i el Boi Ruiz, de l'euro per recepta d'Artur Mas. I també per denunciar l'increment programat de la censura fins a la llei mordassa, que ens vol atemorir a totes, i la judicialització de la llibertat d'expressió que va patir, entre d'altres, *cafèambllet*.

He ocupat de forma temporal l'escó cinquè perquè entenc el pas per la política institucional com una etapa breu i per mantenir un equip que ens complementa i ens dona força mútuament. I perquè veig massa persones que volen arribar més alt aprofitant la generositat i l'honradesa de l'Albano, que amb la Marta ja tenien una credibilitat que sols la gent molt de dretes i algun convergent o similar recalcitrant podia discutir-los-la, fins i tot als jutjats.

La seva participació oberta i reconeguda en lluites justes i no sectàries, per la defensa dels CAPS que es volien tancar, contra les llistes d'espera i l'opacitat als comptes de la sanitat eren un actiu reconegut que feia salivera a massa gent que tenia ganes de grimpar. I creien que l'Albano era una per-

sona manejable i utilitzable. Nous bonzes de la politiqueria volien gaudir de la credibilitat dels editors de *cafèambllet* per esborrar els recels sobre pràctiques polítiques del tot qüestionades des del 15-M.

Per mantenir l'equip i perquè crec en principi que CSQP és un repte que no podem defugir cap dels dos, passo a ser la tercera persona de més edat de l'hemicicle. Només són més grans en Julià de Jòdar, que presidirà la Mesa d'edat i, per un parell de dies, en Lluís Llach. Segurament sóc, però, la més atrotinada i la que gaudeix d'una mala salut de ferro. Aquest fet (edat, condició física) em va portar també a fer, obligatòriament, algunes reflexions abans d'assumir el compromís polític. Gent amb discapacitats físiques, amb malalties cròniques, poden acceptar el repte de representar a la ciutadania al Parlament? La resposta de l'Albano va ser dir-me que hi havia gent amb edat i amb problemes semblants als meus que podia sentir-se identificada i, fins i tot, convidada a seguir activa. I crec que va encertar i em va ajudar, suplint amb doble esforç les meves limitacions. De fet, la reflexió i la presa de decisions queda reservada a uns quants que no són el gruix dels equips parlamentaris. La majoria de *representants polítics* són valorats per un fordisme de paperassa que es tradueix en la quantitat de propostes de resolució i de mocions a les comissions i al plenari que presenten, més que per la innovació i la qualitat de les seves aportacions polítiques. De fet, internament, el que es valora és la fidelitat als que manen de veritat en el grup. La resta de diputades, en la majoria de casos, són braços de fusta que premen el botó que indica el portaveu que aixeca un, dos o tres dits segons calgui prémer el botó verd, el groc o el vermell, sense gaire més reflexió.

Els que ocupàvem els escons 4 i 5 érem una mena d'anomalia pels cànons parlamentaris. Tanmateix, contribuíem a donar amplitud a una plataforma política que es va presentar a darrera hora i de forma molt improvisada les eleccions del 27-S. Ajudàvem a reflectir la diversitat, la pluralitat i el sa mestissatge de la població de Catalunya. Potencialment, i em sap molt de greu ara per l'oportunitat perduda. El grup en el qual estàvem hauria pogut ocupar un espai necessari perquè ningú pogués sentir-se orfe

de referent polític, des de les diferències de classe, de gènere, d'edat, i més, fins a un republicanisme no independentista. En certa mesura, malgrat la manca de suport explícit de Barcelona en Comú que acabava de guanyar les eleccions a l'Ajuntament de Barcelona, vàrem treure excuses per a l'abstenció.

Crec que des dels escons 4 i 5 hi havia una voluntat molt clara de portar al Parlament la lluita perquè la salut es respectés en el que és, pública, i perquè ningú pogués fer negoci amb la nostra sanitat i la nostra vida. Volíem que el Parlament fos una institució més propera, oberta, responsable i amable en aquest món vell de tramoies arnades.

L'Albano i jo ens vàrem apuntar modestament, des dels escons 4 i 5, a revertir l'expropiació de la història i les idees, i a començar a teixir les lleis que fan legal allò que les persones mereixen, necessiten, somien. El que volíem era que el Parlament fos també una institució dedicada a produir igualtat i on s'aprengués equitat de manera quotidiana, que ja seria hora. No volíem un Parlament que fes concessions-engrunes, que de tant en tant els poderosos veuen inevitable concedir. Volíem un Parlament que s'apuntés al costat de la gent que lluita per tenir el pa sencer. Volíem fer polítiques amb la gent i per a la gent, des del carrer i al Parlament... lluny de Wall Street. En un món que fa llàstima i dol, és difícil imaginar que cap persona demòcrata, solidària i conseqüent (i més si té el privilegi d'ocupar qualsevol escó del Parlament del seu país) no intenti fer lleis per posar les persones al centre de la política i obrir ponts cap a un futur més amable i humà, des d'un compromís molt de fons amb la gent treballadora.

No subordinats

«No vam reconèixer la gravetat de la situació fins
unes quantes setmanes després, quan la neu de les muntanyes
ja s'estava fonent. Bunny portava deu dies mort quan va ser trobat.»
Donna Tart, «El secret»

Des de l'escó 4 · La primera reunió de grup parlamentari de CSQP va tenir lloc el matí del 6 d'octubre de 2015, nou dies després de les eleccions del 27S. En aquell moment, cap dels 11 diputats del grup teníem encara despatx assignat i per això la reunió es va celebrar a la sala 2 del Parlament, normalment dedicada a la celebració de comissions o per fer ponències de llei.

Durant la campanya ningú ho deia, però la primera gran batalla parlamentària és la del repartiment de despatxos. Les estances de la primera planta (més lluminoses, folrades amb fusta i més properes a l'hemicicle eren les més cobejades. En canvi, els despatxos del pis de baix (les *masmorres*) són foscos, estan situats als extrems de l'edifici i solen quedar per als grups petits sense capacitat de negociació.

Aquell matí, entrava un potent sol de tardor pels grans finestrals de la sala 2, i no vaig trigar gaire a adonar-me que la nostra presència en aquell lloc era per alguns, i com deia l'Àngels, un accident. Una anomalia que calia solucionar.

Em podria estalviar la història sobre com havíem arribat a ser diputats de l'onzena legislatura. De fet, quan vam començar a escriure aquest informe que teniu entre les mans, vam tenir clar que calia aixecar la mirada, que calia passar per sobre de les misèries de la política interna, i centrar-nos en allò que pot ser d'interès i que per a nosaltres ha estat rellevant. Però

mentre revisàvem la nostra experiència als escons 4 i 5, vam veure com, de vegades, allò que semblen intranscendents batalletes internes de partit acaben condicionant espais polítics sencers, incideixen en el dia a dia dels parlaments i, fins i tot, de la societat.

Gairebé dos anys després d'aquella reunió a la sala 2, el dia 6 de setembre de 2017, en un dels plens del Parlament més tensos de les últimes dècades, el grup de CSQP va saltar pels aires en directe i davant la mirada de milions de persones. Però els motius de fons, les tensions i els atacs d'autoritarisme que van provocar aquest esclat, havien començat molt abans. Ara ho veureu.

Vaig «entrar en política» el 12 de maig de 2015. En aquella època, m'havia fet mig conegut per haver fet, amb la Marta Sibina, una sèrie de vídeos denunciant el saqueig de la sanitat pública afavorit durant 30 anys per CiU i el PSC. Per això, quan Artur Mas va convocar les eleccions al gener de 2015, alguns militants i membres de la direcció de Podem van creure que jo podia ser un bon candidat, tot i no haver militat mai en un partit i, fins aquell moment, mai haver-m'ho plantejat. Vaig comentar la proposta amb l'Àngels, amb qui portàvem gairebé quatre anys treballant plegats en l'estudi i la denuncia de la corrupció al sistema sanitari. «El més important és que tinguis gent al costat, que tinguis un bon equip de confiança», em va dir l'Àngels.

En aquells moments, havia treballat i après força sobre el funcionament del sistema sanitari. Ara bé, més enllà d'això, els meus coneixements en altres matèries, com educació o medi ambient per exemple, eren limitats. I sobre el funcionament intern dels partits, de tot el seu soroll i fúria, no en sabia res. Quan vaig posar sobre la taula aquesta carència, diversos membres de Podem em van dir que no em preocupés, que això era normal, que ningú ho sap tot de tot i que treballaríem en equip.

En aquell grup inicial, hi havia una dotzena de persones. Algunes d'elles les coneixia de militàncies anteriors, com era el cas de Xavi Domènech o Josep Maria Antentas, amb qui havia coincidit al Procés Constituent impulsat per Arcadi Oliveres i Teresa Forcades. D'altres -els que forma-

ven part de la direcció de Podem- els vaig conèixer llavors: Jessica Albiach, Lluís Juberias, Jordi Bonet, Òscar Guardingo o Gemma Ubasart.

La primera tasca va ser redactar el manifest que donava suport a la meva candidatura per ser cap de llista de Podem a les eleccions del 27-S. Vam fer unes quantes reunions en un petit pis de l'Eixample i, finalment, el 12 de maig de 2015 i en una roda de premsa al Col·legi de Periodistes, vam presentar un manifest titulat «El canvi a Catalunya». Entre el signants: Xavier Domènech, Vicenç Navarro, Guillem Martínez, Marta Sibina o l'Àngels. El manifest deia coses com ara:

> *«Creiem que és urgent construir una alternativa que trenqui amb les imposicions d'un govern [el d'Artur Mas] al servei dels grans poders financers. (...) que defensi la plena sobirania en tots els àmbits davant la supeditació a l'agenda neoliberal del govern de CiU. (...) La sobirania només mereix aquest nom si està en mans del poble.»*

A partir d'aquí, el text feia una enumeració de mesures de fons que calia aplicar amb urgència: un «pla de rescat ciutadà», una «auditoria del deute», reversió de privatitzacions, canvis en la fiscalitat, un model econòmic sostenible i diverses polítiques d'igualtat. Cap al final, el manifest posava la mirada en allò que seria la qüestió central al llarg de tota la campanya. Sobre el tema nacional el manifest deia:

> *«Cal obrir un procés constituent català des de baix, no subordinat a res més que a la pròpia voluntat dels catalans i catalanes.»*

Un procés constituent no subordinat al manifest

El manifest era un bon punt de partida però, òbviament, calia aprofundir i definir-lo molt més. La campanya electoral -plantejada en clau plebiscitària- es presentava dura i molt polaritzada pel que fa a l'eix sobiranista. Calia concretar. Per això, uns dies després de la presentació del manifest,

vaig enviar un correu electrònic als membres de l'equip amb algunes preguntes molt concretes. Preguntes que, ben aviat, hauria de contestar als periodistes, a les tertúlies i als debats. Una de les qüestions que vaig enviar a l'equip era:

> *«Vosaltres parleu de «procés constituent no subordinat». Però si el simple fet de posar unes urnes el 9-N va ser prohibit pel Tribunal Constitucional, creieu que Espanya permetria l'obertura d'un «procés constituent» des del Parlament? Si no és així, Podem desobeiria el Govern espanyol?»*

Una de les persones membres del grup, avui diputada al Parlament de Catalunya, em contestava:

> *«Nosaltres, ja el 9-N, vam animar la desobediència. No podem permetre que una justícia polititzada, com la que tenim actualment, sigui un obstacle més perquè el poble es pugui expressar. No hem de tenir por de les opinions de la gent.»*

Una altra pregunta era:

> *«Si finalment es fa el procés constituent que proposeu, al final la gent hauria de votar, oi? Ja sabem que el gobierno i el TC han dit que això no es pot votar. Ho vam veure el 9-N. Desobeiríeu el gobierno d'Espanya?»*

> *«Com us he explicat abans, sí»*, contestava la mateixa persona.

Però llegint altres respostes, quedava clar que «l'equip» tenia sensibilitats diferents. A la pregunta sobre la possible desobediència al Govern espanyol, un altre membre del grup, avui senador, no ho tenia tan clar:

«Jo vull guanyar a Catalunya. Però em sento part d'un projecte democràtic europeu de majories. Vull també guanyar a Espanya i a més estats de la UE. La sortida democràtica de Catalunya necessita que guanyem també el govern espanyol».

Per descomptat que jo també em sentia part d'un projecte «democràtic europeu». I mundial si cal. Però s'havia de desobeir o no? O aquest «també guanyar a Espanya» era un pas previ i necessari per obrir aquest «procés constituent no subordinat»? No quedava clar. Un altre membre de «l'equip» responia:

«Podem avantposa el principi democràtic al principi de legalitat, el que significa que nosaltres no desobeirem la voluntat del poble de Catalunya i si aquesta obediència ens porta a la desobediència de l'executiu espanyol, no dubtarem a fer-ho».

Com es pot veure, les respostes no coincidien del tot. Per una banda, em trobava amb un equip que parlava de «procés constituent no subordinat» i de «desobediència» i, per una altra, de la necessitat de «guanyar el govern espanyol». I si totes dues coses eren contradictòries? I si s'havia d'optar i prioritzar? I què en pensava jo?

Per una banda, tenia absolutament clar que la «ruptura del Règim del 78» de la que parlava Podemos al seu manifest fundacional passava per enfrontar-se amb el marc legal i jurídic establert. A la vegada, també tenia clar que la gent a Catalunya havia de tenir l'ultima paraula sobre totes les coses que l'afectaven. Però encara hi havia més elements que calia tenir present. Qüestions que em feien sentir molt lluny del «procés»: la figura messiànica d'Artur Mas, la seva borratxera neoliberal, Boi Ruiz destrossant la sanitat pública, el record encara recent de les pallisses dels Mossos a la Plaça Catalunya el 15-M per ordre de Felip Puig, el caràcter de classe de Convergència, la seva vinculació de tants anys amb Unió Democràtica i que tot just s'acabava en un moment electoral… Tot plegat em feia sentir el «procés

sobiranista» com una cosa aliena, llunyana i, fins i tot, hostil. Per exemple, quan Boi Ruiz va anunciar el tancament massiu de CAPs nocturns arreu de Catalunya, unes quantes persones de la comarca de La Selva ens vam organitzar per fer accions de protesta. Va ser una experiència molt i molt bona, tot i que amb prou feines érem 10 o 15 persones per poble. No entenia -i no entenc ara- que quan arribava l'11 de setembre, centenars de milers, milions de persones es mobilitzaven però després érem quatre defensant la sanitat pública. Com podien defensar Catalunya sense moure's igualment, amb la mateixa força, per defensar la sanitat pública o lluitar contra la corrupció? Tot això em provocava una sensació d'injustícia i, fins i tot, d'enuig. Per què es manifestaven massivament per una cosa i no per l'altra? Per l'Àngels i per mi van molt units els drets socials, els culturals i els nacionals. I això ho hem anat veient més clarament aquests darrers dos anys.

Però tornant a l'equip, quedava clar que hi havia divergències d'opinió. Vaig demanar a en Joan Giner i l'Àngels que m'hi acompanyessin a les primàries. A l'Àngels li vaig dir: «Crec que si tu no vens, jo tampoc hi aniré». Em va dir que sí. Després de completats -i guanyats- tots els processos de primàries, l'Àngels, en Joan i jo ja formàvem part de la llista de Podem Catalunya per a les eleccions del 27-S.

Però mentre treballàvem per bastir un discurs propi i fet des de Catalunya, alguna cosa es coïa per darrere. El 20 de juny, en plena pugna amb ERC per configurar «la llista del President», Artur Mas llençava una advertència: «que venen els del *Sí Se Puede*». Artur Mas apuntava la possibilitat que una «confluència d'esquerres» es presentés a les eleccions i obtingués uns resultats que trenquessin la idea «plebiscitària». Cinc dies més tard, El Periódico de Catalunya publicava una enquesta que donava 31 diputats als del *Sí se Puede*. El diari explicava:

> *«Una confluència d'esquerres podria obligar a reorientar la brúixola independentista. Una aliança de l'esquerra alternativa tancaria el pas al full de ruta secessionista. (...) En absència de «Catalunya en Comú», el full de ruta estaria fora de perill amb 70 escons».*

¿Antes roja que rota? Sigui com sigui, el dia següent de la publicació de l'enquesta, com si tot estigués mil·limètricament coordinat, Pablo Iglesias desembarcava a Barcelona i es reunia amb la cúpula d'ICV per tancar un acord del qual ens assabentem per la premsa.

Seguint les tesis d'El Periódico, Pablo Iglesias i Joan Herrera feien néixer la confluència dels del *Sí Se Puede*. Ni en Pablo ni ICV es van poder resistir a una victòria electoral que semblava a tocar. De pressa i corrents, el líder de Podemos i els líders d'ICV -representats per Joan Herrera i Dolors Camats- van tancar el pacte. La llista de Podem triada a les primàries s'hauria de «barrejar» amb gent d'ICV i d'EUiA, aquest cop sense primàries. Vint dies més tard de la trobada entre les cúpules de Podemos i d'ICV, naixia CSQP, la nova aposta per anar a les eleccions del 27-S. El nucli dur dels Comuns, en canvi, es mantenien al marge i això dificultaria fins i tot poder triar un cap de llista clar per CSQP.

Rabell va sortir com a quarta opció i es va preferir una dona com a segona de la llista que no fos l'Àngels. Mentrestant, el tercer lloc de la llista i el càrrec de portaveu del grup quedava entregat i segellat, en condicions gairebé de monopoli, a ICV. EUiA es reservava un lloc a la mesa que li assegurava una responsabilitat cobejada i una certa distància del grup. Així, i després d'una campanya electoral estranya i amb errades imperdonables de visitants il·lustres, un masclisme que es reflectia als cartells, als temps d'intervenció i als temes que es destacaven, s'arriba a un 27-S que desmenteix els sondejos -interessats?- d'El Periódico i provoquen l'immediat distanciament de la més alta direcció de Podemos.

Com us deia, la sala 2 és impressionant: un sostre alt amb les bigues decorades i unes butaques una mica antigues però molt còmodes i una taula enorme folrada amb pell verda. Aquell 6 d'octubre de 2015, al voltant d'aquella taula vam seure, no els 31 diputats cobejats, sinó els 11 que finalment va treure CSQP a les eleccions del 27-S. La reunió va començar amb una introducció feta per membres del que, fins llavors, havia estat l'equip tècnic parlamentari d'ICV-EUiA. De manera breu se'ns explicava «als nous» el funcionament del Parlament.

Però allò realment important d'aquella reunió va ser que allà vam trobar, per primer cop, la que seria la gran batalla de la legislatura: la batalla per poder parlar, que significa, de fet, la batalla pel poder al si del grup. Després de les breus explicacions tècniques sobre el funcionament del Parlament, Lluís Rabell, com a cap de llista, ens va informar que el càrrec de portaveu era per a Joan Coscubiela.

En aquell moment no teníem consciència plena del que això significava a nivell pràctic. Però l'Àngels, l'altre diputat de Podem, Joan Giner, i jo vam posar sobre la taula la necessitat que un grup plural com el nostre tingués més d'un portaveu. La negativa va ser total. Els papers ja estaven repartits. «Això no està en discussió». Lluís Rabell, president del grup, Joan Coscubiela, portaveu.

Mai vam saber exactament com s'havia arribat a l'acord que el portaveu era Joan Coscubiela i que «això no estava en discussió». Senzillament i des del primer dia, se'ns comunicava que allà manava ICV. Amb l'actitud condescendent d'aquell que porta molts anys a la institució i que ens veia com uns *pardillos* i una molèstia assumible, se'ns va dir que «no ens preocupéssim», que «ja hi haurà espai per a tothom» i que «això ja ho anirem veient».

A la pràctica, política de fets consumats. Ben aviat vam descobrir que cada espai, cada intervenció, cada iniciativa l'hauríem d'arrencar a base d'enormes esforços i que l'única conquesta possible era mitjançant la revolta. No hi havia negociació sinó imposició, des d'aquell dia fins l'últim ple abans que Rajoy no apliqués el 155.

La composició de les comissions, les intervencions al ple, les preguntes al govern, les mocions, les propostes de resolució, els posicionaments davant la premsa: la normalitat era que ho fes ICV. Qualsevol canvi havia de ser fruit de la lluita. ICV s'havia atrinxerat en aquest espai de poder i no estava disposat a cedir res. Ni tan sols a complir el programa electoral. En aquell moment no ho sabíem però l'objectiu era aquell: impedir que ningú fes una lectura «errònia» del programa electoral. Això no és una opinió. És un fet contrastat. Vegem-ho.

Tornem -i recordem- el "procés constituent no subordinat". Ara al programa de CSQP

El programa electoral de CSQP es va presentar el 28 d'agost de 2015, un mes abans de les eleccions del 27-S. L'acte va ser al matí a la Fabra i Coats, a l'aire lliure. Tota la premsa va venir a escoltar els detalls. El que no sabia la premsa és que fins ben entrada la nit anterior, el programa no estava tancat. Al contrari. Eren tants els equilibris que calia fer sobre la qüestió catalana que la cosa no va ser fàcil. Recordem-ho: a CSQP hi havia ICV, EUiA, gent de Revolta Global i Procés Constituent, persones estretament lligades al Podemos de Pablo Iglesias i el que se suposava era el «meu equip».

La nit abans de la presentació, el programa de CSQP incloïa coses com «la perspectiva d'obertura d'un procés constituent unilateral i l'assoliment de la República catalana» i la construcció «d'un nou estat». Al matí següent, però, moltes d'aquestes coses havien desaparegut i allò que es va presentar als periodistes rebaixava el to i tot plegat quedava més «interpretable»:

> *«Necessitem una alternativa de govern per impulsar un veritable procés constituent per decidir-ho tot (...) S'ha acabat una etapa i cal començar-ne una altra (...) Catalunya necessita obrir un procés constituent propi -fonamentat en la plena sobirania del poble català com a subjecte col·lectiu que pot decidir el seu futur- que no estigui subordinat, ni sigui subaltern a cap altre marc» (...) L'obertura d'un procés constituent català propi i no subordinat és la contribució que des de Catalunya podem fer a la ruptura del Règim del 78 a tot l'Estat (...) La legalitat no és immutable i s'ha d'adaptar a la voluntat democràtica i no a l'inrevés. (...) Cal garantir la sobirania de la gent, la capacitat de decidir, tant davant de l'Estat, com davant dels mercats».*

Un cop passades les eleccions, els 11 diputats de CSQP havíem de ser fidels a la lletra d'aquest programa «interpretable». A la reunió a la sala 2,

al voltant de la taula folrada amb pell verda, se'ns va comunicar -i «això no es discuteix»- que el portaveu de CSQP seria Joan Coscubiela i que això -com veuríem més endavant- convertia al vell dirigent de sindicat en intèrpret màxim del programa. Una mena de lletrat major o de membre del Tribunal Constitucional amb potestat impugnatòria davant de qualsevol lectura «herètica» que es fes del text. Una realitat que el mateix Coscubiela revelaria en una conferència feta a Madrid, un cop ja no era diputat:

> *«Antes de articular todo a través del proceso constituyente, necesito que nos pongamos de acuerdo en qué es eso. Como a mí me dieron un programa político que tenía que gestionar junto con Lluís Rabell y otros, que decía «proceso constituyente no subordinado», y ha terminado la legislatura y aún no sabemos que era exactamente eso... quiero saber exactamente qué decimos con eso.»*

I tant que ho sabia! Però si algú accepta la subordinació als poderosos com a forma de vida, pot ser que pugui dir, sense posar-se vermell, que no entén res sino està escrit, establert, codificat i acceptat pels poderosos. Quan Coscubiela va fer aquestes declaracions, l'Àngels i jo ja havíem començat a escriure aquest informe.

Ell no només havia «gestionat» el programa. L'havia tergiversat i li havia passat el ribot més temorenc d'ICV. No parlo d'afanys de protagonisme propis de «polítics», ni de les misèries d'un grup parlamentari. Parlo d'ofegar el que podia aportar d'aire nou la gent de Podem i de que el pitjor reformisme fos la veu i els vots del grup. Aquelles primeres baralles dins de CSQP eren el preludi de fets que ens afectarien a tots i cadascun en un moment polític excepcional. En aquella reunió, s'estava sembrant la llavor d'un pacte tàcit de CSQP amb el bloc del 155, i ja s'apropava el dia en què el PP, el PSC i Ciutadans aplaudirien el portaveu d'un grup parlamentari que al seu programa portava un compromís republicà i que va començar parlant de «desobediència». Potser aquí també hi havia la llavor d'uns diputats d'una força d'esquerres que ensenyarien el seu vot en una votació

secreta, deixant a mercè de la repressió la resta de membres de l'hemicicle. Poca broma.

Uns dies més tard, la batalla pel repartiment dels despatxos havia finalitzat i als de CSQP ens van tocar les *masmorres*. Un cop repartits els espais entre els grups parlamentaris, cada grup distribueix els seus diputats als despatxos que li han tocat. Així, un matí vaig arribar al Parlament i vaig descobrir que ICV ja havia repartit els despatxos. Els únics dos despatxos individuals eren per a en Lluís Rabell i per a en Coscu. La resta, de dos en dos. Ningú ens va preguntar cap preferència. Quan vam arribar, cada diputat de Podem havia estat col·locat amb un d'ICV. Vaig dir que no, que l'Àngels i jo aniríem al mateix despatx. Havíem arribat sent un equip i ens mantindríem així. Va ser la nostra primera i petita rebel·lió en una batalla que va durar dos anys.

Un tràveling inicial per a l'hemicicle

«Travelling: Desplazamiento de la cámara montada en rieles para acercarla al objeto, alejarla de él o seguirlo en sus movimientos.»
DRAE

«Tràveling: Fer un viatge. Normalment llarg.»
Oxford Dictionary

El 26 d'octubre del 2015, es constitueix el Parlament de la XI Legislatura. Tant en el discurs del president de la Mesa d'edat, l'escriptor Julià de Jòdar de la CUP-CC, com en les primeres paraules de la presidenta electa, Carme Forcadell, hi ha un to nou, un desafiament democràtic de gent comuna que ostenta amb orgull la diversitat de llocs de naixença i de classe.

En els seus discursos, hi ha la llavor d'una ruptura latent i esperada per a molts, de la que dona llum als ulls, però que també, per a altres persones, és un desafiament a «allò que és sagrat i no es toca» -l'obediència als aparells de l'Estat- i és, per tant, un atreviment i un mal averany.

Forcadell, nascuda a les Terres de l'Ebre i que no havia estat mai diputada ni havia pensat ser-ho, no està gens lluny en aquest sentit dels que ocupem els escons 4 i 5. L'expresidenta de l'ANC reconeix l'excepcionalitat de les eleccions del 27-S del 2015. El Parlament resultant, per tant, ha de significar un canvi en la manera d'entendre i de fer política. Ho demostra amb les cites fetes aquell primer dia en el seu discurs. De totes elles, la que va tenir més ressò entre els escons 4 i 5 és la d'Eduardo Galeano, l'escriptor tupamaro uruguaià que va cercar refugi a Catalunya:

> *«La utopía está en el horizonte. Camino dos pasos, ella se aleja dos pasos y el horizonte se corre diez pasos más allá. ¿Entonces para qué sirve la utopía? Para eso sirve, para caminar.»*

Sí. Semblava un hemicicle destinat a mirar lluny, a perseguir horitzons de canvi, a sortir de la gàbia i a convertir-se més que en alternativa, en alteritat, com havia dit poca estona abans Julià de Jodar. I potser amb massa contradiccions, credibilitat relativa, poca traça i nul·la consciència que la terra no és gens ferma.

Tota la part esquerra de l'hemicicle ocupada per la majoria començarà a partir d'aquell 26 d'octubre a caminar endavant cap a un somni de sobirania per alguns i cap a un malson mai benvingut per a d'altres. Comença un camí cap a una Utopia que semblava gairebé a tocar, fins que esclatà amb tota cruesa: el gran ball de bastons de l'1-O, els empresonaments i les imputacions.

De fet, uns quants ja ens temíem que, malgrat els bons desitjos que Carme Forcadell expressava des de de la Mesa tot just constituïda, els somnis del carrer no cabien al Parlament i els anhels de la ciutadania no trobarien ressò ni refugi a l'hemicicle.

Si apartem la mirada de la Mesa i l'anem desplaçant per l'hemicicle, ens trobarem amb el resultat del 27S: la victòria de JxSí, insuficient i que havia rendibilitzat en termes de majoria absoluta la cohesió forçada per unir en una sola llista Convergència i ERC.

A les anteriors eleccions del 2012, havien aconseguit 50 i 21 diputats respectivament. El 2015, en canvi, plegats i amb independents i dirigents destacats d'organitzacions molt potents de la societat civil, es queden al llindar inferior de la majoria absoluta.

Es reflecteix en l'expressió diferent dels diputats i diputades de JxSí que l'ardidesa ha estat especialment rendible pel partit d'Artur Mas. De moment, JxSí aconsegueix mantenir el miratge de l'oasi català. Ben aviat, però, es trencarà el silenci tolerant pel que fa als nius de corrupció que es resistien a caure de les branques. L'esclat en portada de l'afer Palau i les estafes del clan Pujol arribaran ben aviat als tribunals i a les comissions d'investigació del Parlament. I la CUP-CC no es quedarà quieta.

La majoria de JxSí permet a Convergència presumir que ha guanyat de nou les eleccions, tot i que s'hi ha presentat de camuflatge, mig ama-

gada en una llista diversa i, en algun sentit, estrafolària. Les repetides declaracions de conversió a la independència d'Artur Mas són sobreactuades i, per tant, poc convincents.

Tampoc ajuden les grandiloqüències escenogràfiques a la Cecil B. deMille més pròpies d'un Charlton Heston amb túnica versionant a Moisés que no pas les d'un dels exgerents de l'empresa arruïnada Tipel.

Aquests inicis empresarials amb Prenafeta ja el connectaven amb escàndols posteriors de convergents destacats i amics de la família. Tampoc ajuden a Mas les privatitzacions i les retallades dels serveis públics, entre elles les de la sanitat, amb un Boi Ruiz d'infausta memòria que encara seu, aquell 26 d'octubre amb Mas-Colell al banc del Govern. I, no massa lluny d'ell, l'Espartero del 15M, Felip Puig.

La cara amable de la diversitat de JxSí la donaven les ex presidentes d'ANC i d'Òmnium, un cantautor de protesta i un eurodiputat verd provinent d'ICV, entre d'altres. Artur Mas anirà al lloc quart, emmascarant el fet que ell és el cap de llista real de JxSí, el candidat a president de la Generalitat. El programa, basat en un full de ruta ple de promeses d'estructures nebuloses d'Estat i de suports internacionals per concretar, deixarà enlaire massa dubtes de coherència i de calendari.

El dia després de les eleccions, dos periodistes amb molt de pedigrí, Iñaki Gabilondo i Antoni Bassas, expliquen a «Hora 25» els canvis i els estats d'ànim que han aparegut després del 27S. A la pàgina web de la Cadena Ser titulen aquest diàleg com «Irritació i incertesa».

No sembla el millor titular, tot i que sens dubte hi havia una irritació palesa entre els propietaris i els ideòlegs del Grup PRISA. Gabilondo ho expressa, mossegant-se la llengua, de manera suau: «l'independentisme està posant en acció un pla traçat des del mes de març del 2015 i el PP no ha fet res per evitar-ho». Gabilondo podia referir-se, entre d'altres, a les declaracions de l'aleshores secretari general adjunt d'ERC, Lluís Salvadó, que ja havia reconegut obertament a Catalunya Ràdio que construir un estat propi no era ni constitucional ni estatutari. Tot i així, des d'ERC s'intentava que Convergència els fes costat i abandonés el *peix al cove* per a les estructures d'Estat.

Segons Gabilondo, era secundari el fet que Mas fos o no el nou president. Allò que lamentava era haver d'estar, per primera vegada a la seva vida, d'acord amb Aznar. El resultat de les eleccions a Catalunya havia desautoritzat Rajoy i feia impossible que el PP pogués recuperar Catalunya.

Antoni Bassas, en canvi, s'expressa amb poca incertesa i nul·la irritació. Opina que, efectivament, la meitat dels catalans que han votat han dit que volen anar-se'n d'Espanya, que volen la independència. I afegeix: «Si això no és una crisi territorial, constitucional, legal o política que baixi Rajoy i ho vegi».

Segons Bassas, el PP és un tren que descarrila des del 2004, quan es llencen a la captura de signatures per frenar l'Estatut d'autonomia català. I la sentència del Constitucional va acabar en desastre i en ridícul, en suspendre articles a Catalunya que eren vigents en altres autonomies. Segons Bassas, la sentència del TC fa un dany irreversible i només posa més llenya al foc del procés. La negació constant que Espanya és un Estat plurinacional acaba amb allò que es va començar a veure fa 10 anys: si no hi ha lloc a la Constitució per a l'Estatut, tampoc hi ha lloc a Espanya per a Catalunya.

Però seguim el tràveling més enllà de la majoria de JxS, perquè per a moltes persones veritablement independentistes el vot de garantia ha anat a la CUP-CC, que ha tret 330.000 vots i que ha passat de 3 a 10 representants al Parlament de Catalunya. El seu cap de llista, Antonio Baños, que durarà pocs mesos com a diputat, tot i estar content pels resultats espectaculars del seu grup, declara que l'independentisme en el seu conjunt no ha tingut prou vots per tirar endavant el seu projecte... i que s'obre el temps de la desobediència.

La voluntat rupturista de les 10 *diputades* de la CUP-CC que es troben a la part alta de l'hemicicle en paral·lel al PP (a l'Anna Gabriel sols la separa de García Albiol el passadís encatifat) és doble: amb l'Estat i amb l'ordre econòmic establert. Difícilment es podria obrir més el ventall de lluites, però la CUP-CC en tria una més:

«Artur Mas no tindrà el nostre sí a la seva investidura», havia explicat

Antonio Baños en una entrevista amb Marià de Delàs, de Público. «Nosaltres no volem que el mandat que ens ha donat la ciutadania sigui traït.» L'aritmètica és la que és i la CUP-CC sap que és imprescindible per a la investidura.

Amb Anna Gabriel (samarreta amb missatge i pentinat abertzale al costat de l'armilla i la barba florida d'Antonio Baños) porten al Parlament un independentisme fora de tota sospita i la voluntat de construir una Catalunya socialista i feminista. Encara ressonaven a les seves orelles els crits dels centenars de persones que al Casino de l'Aliança del Poble Nou, la nit de les eleccions, havien reclamat la «creació de poder popular» i un pla de xoc de rescat social. A diferència de moltes declaracions que deien que primer s'havia d'aconseguir la independència i després ja es millorarien les polítiques socials, cal reconèixer que la CUP-CC, des del primer dia, demana mesures immediates contra l'exclusió social. La sensibilitat republicana i antifeixista els fa recordar al Poble Nou els darrers afusellaments del franquisme mentre que entre el nombrós públic independentista sols ondeja una bandera.... I és una bandera roja.

Seguim amb el tràveling. A l'altra cantó de l'hemicicle hi trobem poques amigues de les banderes vermelles. De fet, per primera vegada també, el primer partit de l'oposició serà Ciutadans, que de tenir nou diputats ara en llueix 25, amb una Inés Arrimadas que ha de marcar perfil propi i ha de demostrar que encara que formi part del mateix catàleg, és un producte diferenciat d'Albert Rivera.

Des del principi, ho deixa clar. Ella és la cap de l'oposició amb la barbeta aixecada i la mirada projectada a l'infinit. Arrimadas té una missió per complir. És la donzella d'Orleans (o de Cadis) de l'IBEX 35, que sap molt bé que necessita «un Podemos de dretes» amb ortodòncies d'anunci i un capteniment de grup que anirà des d'intervencions professorals passades per assessors d'imatge i *community managers* fins a crits *hooligans*, en especial contra la presidenta del Parlament. El grup de Ciutadans començarà a desplegar una activitat gairebé tan frenètica com indiscriminada, repartint i fent voleiar propostes i mocions a garbí i a llevant. En alguns moments

broncs, Ciutadans serà a l'hemicicle el més semblant a una banda de hard rock, posant metall a les interrupcions del diputat «senyor-Carrizosa-per-què-em-demana-la-paraula?».

No tan eufòric comença un PSC que perd quatre escons i segueix vivint amb fortes tensions internes a Catalunya i a l'Estat, però que aconsegueix un inesperat tercer lloc. En gran mesura, hi ajuda que des del més enllà, Freddy Mercury fa campanya per en Miquel Iceta. I des del més proper, s'hi apunta La Sexta, amb unes ballarugues amb la Thaïs Villas i un «*Don't stop me now*» que més que una ordre, sembla una pregària. Però amb un gran ritme.

El PP queda penúltim. Allò més memorable és la constància de les obsessions higienistes de García-Albiol, que van des de voler netejar Badalona fins a estendre una bugada de banderes per acabar confonent les urnes de l'1-O amb els cistells de la roba bruta de la seva dona. El final no pot ser més exterminador: acabarà repartint per tot el Parlament, el govern, les institucions i la gent de Catalunya el salfumant del 155.

I entre el PPC i el PSC, amb 11 escons, entra en escena CSQP, que en un escenari de certeses a l'estil Disney com el que planteja la llista de Mas i Romeva, demostra ben aviat que és una amalgama poc treballada. Però de tot el que significa l'heterogeneïtat de CSQP (i sobretot del que s'hi amaga i bull per sota i acabarà esclatant com un guèiser al plenari) us en parlarem molt més.

En qualsevol cas, aquest és el tràveling inicial per un escenari que anirà patint fortes tensions i canvis interns que estaran connectats amb la política estatal i també amb la progressiva organització i radicalització de la gent. Adonar-se'n més o menys pot dependre de la intel·ligència de cadascú, del seu sectarisme, de la capacitat d'escoltar i d'interpretar els gestos i les mirades, i de traduir intervencions més o menys pactades i senyals de complicitat o desacords de fons que s'aniran fent més evidents amb el pas del temps. Ha estat una legislatura curta, marcada per ensurts, per passos al costat, per línies vermelles més o menys respectades, per filibusterismes a l'engròs, i també per desacords transmutats en votacions conjuntes que

obliguen a la CUP, per una banda, però també a ERC i a la gent de Convergència, a empassar-se gripaus pel bé d'un projecte que es deia compartit, però que de fet tenia diferències cabdals de forma i de fons.

El llegat de la XI legislatura no ha pogut ser la creació d'un marc jurídic propi de més llibertat i més sobirania en tots els àmbits. És cert que els nous paradigmes demanaven un nou Parlament i és cert també que les noves voluntats exigien noves polítiques. Però vàrem embarrancar-nos entre la fi d'una etapa autonòmica i la no proclamació d'un futur republicà.

Vàrem retrocedir tres dècades amb la república que alguns anomenen «dels sis segons» i, com en l'advertiment gramscià dels monstres que sorgeixen quan aquell que es mor no acaba de morir i aquell que ha de néixer no ho fa encara, el decret d'aplicació del 155 ens va convertir en estàtues de sal i ens ha deixat atrapats en un malson de caretes caigudes i un paisatge de censura, d'atemoriment i de presons. Amb el president d'Òmnium, Jordi Cuixart, i el de l'ANC, Jordi Sánchez, a Soto del Real, i amb el vicepresident del govern, Oriol Junqueras, i el conseller d'Interior, Quim Forn, a la d'Estremera, tots, en presó preventiva quan estem acabant aquest informe. Tots ostatges d'una repressió que manté centenars de persones imputades o amenaçades de ser-ho, que tracta d'impedir que ningú no pugui fer un pas i se senti amb prou poder per començar a teixir, de veritat, el procés constituent.

Pressupostos amb crosses

«Quan cal pagar els contractistes, el cel és el límit. Quan cal finançar les funcions bàsiques de l'Estat, les arques estan buides.»
Naomi Klein, «La doctrina del xoc»

Des de l'escó 5 · A finals del mes de febrer del 2016, vaig caure amb tanta mala sort que em vaig trencar l'húmer i el fèmur. Era el moment que començava al Parlament la discussió dels pressupostos. ICV havia decidit que aquest tema el portaria el Coscubiela, deixant-me a mi poc més que Jocs i Apostes. Malgrat haver estat apartada, però, vaig seguir des de casa l'evolució del debat.

Entre crosses i visites al metge, vaig seguir els debats pel Canal Parlament, pel 33 o per TV3, i totes les rodes de premsa, les comissions i els plenaris dels pressupostos. De vegades, les coses que sentia em feien molta vergonya. D'altres, molt d'orgull. Que no coincidissin precisament amb les que deia el que se suposava que era el meu portaveu suposo que no sorprèn. La meva vessant socialdemòcrata genuïna s'inclinava per la solidesa d'altres crítiques, però em seduïa també, i no m'hi resistia massa, l'argumentació econòmica i política de les *diputades* de la CUP, sotmeses a totes les pressions possibles. En la immobilitat obligada, mentre s'anaven soldant els ossos, la sensació que més vegades vaig sentir era la de confusió. Entre altres motius, perquè exemplificava molt bé els moments en què el Parlament semblava molt tancat en sí mateix i que el que s'hi discutia no tenia res a veure amb el que poques setmanes abans Oxfam-Intermon explicava en un informe que va fer córrer litres de tinta.

Algunes dades escandaloses que no van traspassar els murs del Parla-

ment: Les 62 persones a tot el món tenien la mateixa riquesa que la meitat de la població mundial, els ingressos de la meitat més pobra de la població havien caigut en un 38 % (poc menys d'un bilió de dòlars) i la riquesa de les 62 persones més riques del planeta havia augmentat en més de 500.000 milions de dòlars, 188 de les 201 empreses més grans del món es trobaven en un paradís fiscal i la riquesa individual amagada en els paradisos fiscals arribava als 7,6 bilions de dòlars. Això últim significava una pèrdua de 190.000 milions de dòlars cada any en ingressos fiscals per redistribuir millor la renda i la riquesa, i per finançar l'ensenyament, la salut i els serveis públics en general. Pel que fa a l'Estat espanyol, l'1 % de la població era més rica que el 80 % més pobre (35 milions de persones) i la *inversió* espanyola cap als paradisos fiscals havia crescut en un 2.000 % el 2014. El 2015, el patrimoni de les 20 persones més riques havia augmentat en un 15 % mentre que el 99 % de la població concentrava en total un 15 % més de pobresa. Mentrestant, la fuga de recursos cap a paradisos fiscals tampoc havia parat ni un moment; ni en els pitjor moments d'una crisi que ha portat la desigualtat a superar tots els límits, permetent, per exemple, que a Espanya ja fossin 400.000 les persones dependents en llista d'espera.

Oxfam considerava que l'evasió de capitals s'havia convertit en un problema sistèmic. No es tractava d'unes quantes *pomes podrides*. Malgrat això, la majoria de governs del món no fan res per evitar aquesta elusió fiscal massiva. L'informe advertia: «L'increment de la desigualtat a l'Estat es devia a l'enorme diferència salarial entre els que menys cobren i els que més.» Un exemple: Segons l'informe, els presidents de les empreses de l'IBEX cobren 158 vegades més que el salari mitjà d'un treballador. Si, a més, hi afegim un sistema fiscal regressiu (que grava poc als que més tenen) queda clar que la desigualtat no és un fenomen natural aparegut del no-res.

El *rifiuto* dels pressupostos

La desigualtat té moltíssim a veure amb els pressupostos de cada estat, de cada comunitat autònoma i de cada municipi. Malgrat que són moltes

el munt de limitacions i d'imposicions que pateixen aquestes administracions per part dels poders econòmics i polítics, sempre hi ha una tasca possible per fer relacionada amb els seus objectius i les seves prioritats. Les xifres de desigualtat haurien de ser un escàndol absolut. Però al Parlament de Catalunya se seguia el joc al pensament i al sistema establerts. I així es començava a treballar en els pressupostos de la Generalitat, amb maneguins i visera de comptable en lloc de fer servir l'esperit lúcid i rebel del canvi imprescindible.

Insisteixo: La desigualtat no és inevitable, no és una maledicció bíblica. És obra dels humans. I, en concret, dels humans que decideixen qui ha d'aportar més ingressos, quin és el grau de progressivitat dels impostos, com es tolera (o no) l'evasió i l'elusió fiscal, i com es distribueixen les partides de despesa i d'inversió dels pressupostos. No, la desigualtat no apareix del no-res i, per exemple, fer una hisenda *bussines friendly*, com volia Artur Mas, és difícilment compatible amb les mesures necessàries per a una major equitat.

Un cop presentats els pressupostos de JxSí, tots els grups de l'oposició -i també la CUP- varen registrar esmenes a la totalitat. També es van registrar esmenes a la totalitat a la Llei de mesures fiscals, financeres i administratives i que garanteixen la seva aplicació. És la coneguda com a llei d'acompanyament.

Les de Ciutadans i PP eren, sense dubte, unes esmenes contra natura ja que el Govern havia fet uns pressupostos conservadors en el sentit estricte de la paraula: Conservaven els privilegis d'alguns a costa de no pal·liar la pobresa d'altres. És contra natura que al PP i Ciutadans no els agradés això, que està al seu ADN.

Es tractava d'un conservadorisme que uns mesos abans podria haver fet que -malgrat que l'Oriol Junqueras era nominalment responsable de la Conselleria d'Hisenda- fins i tot ERC s'apuntés a fer una esmena a la totalitat. El mateix Vicepresident i responsable econòmic del Govern havia reconegut les limitacions pressupostàries del seu govern.

Malgrat l'evidència, l'equip econòmic i tot el govern van acabar presentant i defensant allò que varen anomenar «els pressupostos més socials de la història». Era una afirmació sense fonament, ni per afirmar-ho ni per a que ens ho creguéssim. Era un titular ja molt gastat. L'havia utilitzat Mas-Colell quan va presentar els pressupostos del 2014 i també el ministre Montoro pels darrers pressupostos generals de l'Estat. És un titular que forma part del fons d'armari de les *fake news* dels responsables d'Hisenda, sobretot en temps d'austeritat i d'austericidi.

Els pressupostos que defensava Junqueras no s'havien tret de sobre el biaix neoliberal i classista, ni el biaix de gènere, ni tenien en compte la petjada ecològica. Seguien finançant escoles concertades per sobre de la pública, premiant la separació per sexe i deixant la porta oberta a l'activitat privada dins dels nostres hospitals públics i dels centres d'atenció primària. Amb la llei d'acompanyament dels pressupostos a la mà, per exemple, tots els centres de sanitat pública de Catalunya podien ser envaïts per petits Barnaclinics.

Mentre que les partides més importants dels pressupostos -com és el cas dels de Catalunya- han d'assegurar la solvència financera de les competències socials transferides, les restriccions imposades per Montoro i els regals fiscals fets als més rics, com la rebaixa de l'Impost de successions, donava molta credibilitat a les advertències que feien les organitzacions socials: Els serveis socials continuaven corrent el risc de ser desmantellats.

Per a Josep Fontana, historiador de capçalera que tenim per mestre, aquest desastre social no era cap bon auguri per a les nostres societats empobrides en què, sistemàticament, es redueixen els sous i augmenta la precarietat dels contractes. A tot l'Estat, i també a Catalunya, l'atur (en especial el dels joves i de les dones) i la baixada constant dels salaris feia emergir la *feminització de la pobresa* i l'enorme explotació dels *treballadors pobres* de qualsevol edat, gènere i lloc de naixement.

Sobre com frenar aquest empobriment havien escrit Stiglitz i altres economistes que no eren de cap esquerra radical. Potser Paul Krugman va ser dels primers que ho va fer de manera més clara i directa: L'única manera

de conservar «una societat on els ciutadans comuns tinguin una esperança raonable de mantenir una vida decent, treballant intensament i atenint-se a les regles» és construir una xarxa de seguretat social vigorosa que s'ocupi de la sanitat i que garanteixi un ingrés vital mínim. I això, en un context en què la majoria dels ingressos van a parar al capital, només es pot fer si els costos d'aquesta xarxa social es paguen amb els impostos sobre rendes i beneficis.

Aquesta és, per a Fontana, una part fonamental de l'anàlisi de la situació que ens oculten els partidaris de l'austeritat: Si el cost dels serveis socials resulta insostenible és perquè falten els ingressos que s'haurien de pagar i que són els que procedeixen de la fiscalitat sobre les rendes financeres i els beneficis empresarials. Són uns ingressos que es desvien d'Hisenda per la corrupció i els luxes d'ostentació (els Miró als lavabos, els casaments al Palau de la Música i l'Escorial) o que acaben en paradisos fiscals o esmolant les urpes dels fons voltors.

La delinqüència econòmica i el col·laboracionisme governamental

El periodisme d'investigació està fent caure les caretes. Els treballs de *The International Consortium of Investigative Journalists* no només expliquen l'enorme volum del trànsit de capitals, sinó que donen, a més, els noms de financers i polítics que se'n beneficien. També a casa nostra, seguint l'estela d'en Xavier Vinader, hi ha periodistes que descobreixen corruptes i corruptors i l'enorme farsa i l'amiguisme d'aparents adversaris polítics que s'amaga a les clavegueres. Les estretes amistats d'Aznar i Millet explicarien perquè el primer parla català amb determinades intimitats. Les comissions d'investigació del Parlament, i en aquesta legislatura de l'Operació Catalunya, varen permetre que la bona feina de periodistes com Patricia López, Ernesto Ekaizer, Pedro Águeda i Carlos Enrique Bayo arribés al Parlament.

Si es tornessin tots els diners *desapareguts*, furtats de l'erari públic, hi hauria molt més diners per pal·liar la manca de recursos crònica per als béns i serveis públics i socials. Però cal ser conscients que no n'hi ha prou

amb eliminar la delinqüència econòmica que es pot amagar a les SICAV o als paradisos fiscals, tot i tractar-se de quantitats molt i molt importants. S'ha d'entrar també a fons en una qüestió addicional que hauria de ser molt present a l'hora de debatre qualsevol pressupost: la influència política dels grans lobbies per reduir els tipus i les càrregues fiscals que els afecten o per incrementar les exaccions fiscals, les subvencions, les clàusules de salvaguarda (Castor, autopistes) o les ajudes públiques extraordinàries (com els rescats bancaris). Aquestes són les formes més importants i més greus d'evasió fiscal. I de passar al sector privat allò que és públic per la via de l'extorsió, així com de legalitzar la disminució de les càrregues fiscals utilitzant la influència política. David Cay Johnston, premi Pulitzer per Beat Reporting el 2001 i que s'ha convertit ara en enemic de Donald Trump, va publicar a *The National Memo* que en un any de bons negocis, el 2010, les grans empreses nord-americanes i que representen el 81 % de tots els actius de negocis, no van pagar d'impostos sobre els seus beneficis el 35 % que fixa la llei, només el 16,7 %, malgrat haver augmentat els seus guanys en un 45,2 %.

De fet, degut a la pressió dels grans grups financers i empresarials, la desigualtat és més gran després de pagar impostos que abans. Emmanuel Saez, professor de la Universitat de Califòrnia, no dubta a concloure que «la desigualtat és un producte de la política del Govern».

Res de mà invisible: un sistema econòmic sense brides, legislació econòmica, pressupostos i lleis d'acompanyament

La conclusió és força òbvia: La ciutadania pot acabar amb la desigualtat si opta per una societat del benestar basada en una distribució més justa de la renda i la riquesa (i per això cal ser molt conscient del que implica cadascun dels pressupostos que es presenten o es discuteixen) o seguir patint la continuïtat de les polítiques d'austeritat vigents, resignant-nos a aquest «estat de malestar» en què vivim i que va camí de convertir-se en un autèntic infern.

Per consciència de la CUP, que en aquell moment no podia sacrificar el seu programa social per una promesa d'independència massa inconcreta (i que podia acabar en un nou «peix al cove»), els primers pressupostos de la XI legislatura no passen el tràmit de la votació.

Passats uns dies del debat pressupostari i de la tempesta mediàtica desfermada contra la CUP-CC -*#PressingCUP*- per la no-retirada de l'esmena a la totalitat als pressupostos del 2016, Josep Manel Busqueta proposa discutir amb una mica més calma i rigor els arguments de JxSí que la premsa havia amplificat i transmutat en crítiques ferotges a la CUP-CC, fent-los responsables d'una pròrroga pressupostària que al final no va representar tots els mals que es varen predir. Busqueta expressava els seus dubtes, compartits, de que els pressupostos presentats pel 2016 eren els més socials de la història. I donava dades que semblaven i són incontrovertibles. A continuació, reproduïm una reflexió feta pel mateix Busqueta en un article publicat a l'*Espai Fàbrica* titulat «La construcció de la veritat que consolida una mentida», una reflexió llarga però imprescindible. El *#PressingCUP* no va deixar massa espai perquè mirades com aquesta poguessin arribar amb força al debat públic:

> *«Després de transcorreguts uns dies del debat pressupostari i de la tempesta mediàtica desfermada, amb la CUP-CC com a protagonista, per la no-retirada de l'esmena a la totalitat, potser serà possible discutir amb una mica més de calma i rigor al votant d'alguns dels arguments que ha exposat el govern de JxSí i que, des de l'amplificació que se n'ha fet des dels diferents espais mediàtics (premsa, radio televisió), han sigut utilitzats per criticar de forma ferotge la posició de la CUP-CC. Aquest dies ens han deixat moltíssims elements per a la reflexió. Jo avui em centraré a discutir una de les sentències reiterada com a retret envers l'actitud cupaire. La sentència, si fa no fa, diria el següent: La CUP-CC és la principal responsable del fet que no s'hagin aprovat els pressupostos més socials de la història i ara, com a conseqüència d'aquesta posició, ens haurem de cenyir a la pròrroga pressupostària*

i deixarem de disposar de tots aquells recursos que s'haurien destinat a política social.

Sobre la concreció del fet que els pressupostos presentats pel 2016 eren els més socials de la història, emergeixen alguns dubtes raonables. D'entrada, cal constatar que, pel que fa a l'increment de tota la despesa, la proposta pressupostària pel 2016 preveia un increment del 0,7 % respecte al pressupost de 2015, exceptuant l'amortització de deute públic. Una xifra que, tal com destaca l'informe del Centre d'Estudis i Recerca Sindicals (CERES), se situa per sota de les previsions d'increment del PIB nominal entre 2015 i 2016 (del 3,9 %; 2,9 %, en termes reals). L'afirmació que tenim els pressupostos més socials de la història es basa en el fet, que ja es donava en els darrers anys, que la despesa social té més pes en el total. Caldria matisar, però, que aquest fet, més que per un increment extraordinari de la despesa social, es produeix per la reducció de la despesa en inversió. Concretament, perquè, en la proposta presentada pel 2016, la despesa en inversió (capítols 6 i 7) es redueix en 263,5 milions d'euros. El conjunt de la despesa en inversió suma, en la proposta pressupostària, 1.401,1 milions d'euros, molt lluny dels 5.940,3 milions pressupostats l'any 2010.

Pel que fa a la despesa social, que engloba la despesa en protecció i promoció socials i la producció de béns públics de caràcter social, en la proposta pressupostària s'incrementava un 5,2 % (868,3 milions més), en relació amb l'any anterior. Tot i així, possiblement resulta un pèl massa agosarat considerar aquesta dada suficient per qualificar els pressupostos com "els més socials de la història", quan, en realitat, amb aquesta dotació pressupostària les retallades dels anys anteriors encara situen la despesa social, en termes absoluts, un 13,5 % per sota de la pressupostada el 2010. La despesa social per càpita prevista en la proposta de pressupost de 2016, de 2.329,6 euros, es manté al nivell dels pressupostos de 2004. De forma més precisa, cal assenyalar que, en salut, els pressupostos més socials de la història són encara un

11,7 % inferiors al pressupostat el 2010 i, en educació, la reducció mantinguda en el pressupost del 2016 respecte al del 2010 és del 13,3 %; en habitatge, és un 52,3 % inferior i, en protecció social, malgrat l'increment brutal de la pobresa i la precarietat, la dotació presentada en els pressupostos del 2016 resultava un 11,1 % inferior a la de 2010.

Cal afegir també, per la seva importància simbòlica, malgrat que quedi fora del rigor tècnic, que resulta poc creïble afirmar que els pressupostos pel 2016 eren els més socials de la història quan, en realitat, la partida pressupostada pel 2016 en sanitat era un 15 % inferior a l'executada en el 2015. I el mateix pel que fa a habitatge i protecció social, on les partides pressupostades eren un 9 % i un 50,9 % inferiors, respectivament, a les executades en l'exercici 2015.

Cal deixar clar que els pressupostos socials, malgrat que s'intenti afirmar el contrari, es mantenen sota mínims, pel fet evident que no hi ha gens de voluntat d'incrementar els ingressos via les modificacions fiscals oportunes. Modificacions que haurien d'anar dirigides al fet que les rendes per sobre dels 60.000 euros tributessin amb el mateix nivell de progressivitat que la resta, o que, en l'Impost de successions, s'aconseguís recuperar els nivells de recaptació de l'any 2008. Resulta poc creïble, i fins i tot insultant, que es parli dels pressupostos més socials de la història quan Catalunya és dels països més desiguals d'Europa i el govern de JxSí (fruit, en part, de les desavinences internes) no té gens de voluntat de fer front a aquest realitat a través de la fiscalitat, un dels instruments que permet lluitar de manera més efectiva contra la desigualtat. I, finalment, cal anar en compte, perquè quan es parla de despesa social, tal com es fa des del govern, s'hi inclou tota la destinada a finançar els concerts sanitaris, que amaguen processos de privatització, o el finançament dels concerts educatius de les escoles que segreguen per gènere, que compten amb el suport del govern de JxSí, com s'ha pogut comprovar en diferents moments d'aquesta legislatura.

Resulta clar que les dades no avalen l'evolució de la posició del vicepresident, Junqueras, entre el gener de 2016, quan en una entrevista a TV3 afirmava que els pressupostos de 2016 "no seran els pressupostos que els ciutadans de Catalunya necessiten i es mereixen", i la sostinguda el 24 de maig, quan declarava que "els pressupostos de 2016 seran els més socials de la història". El fet que, finalment, contra el que representa la realitat afirmada per la mateixa persona uns mesos abans, s'hagi imposat socialment la segona tesi, en lloc de la primera, ens ha de fer reflexionar profundament sobre el perill que suposa la capacitat d'influir sobre la creació d'opinió de què disposen els mitjans de comunicació en la nostra societat. Eines potentíssimes que, a còpia de repetir un missatge utilitzant la veu de persones i tribunes respectables, poden arribar fins i tot a desfermar la reacció irada de la ciutadania cap a aquells que són assenyalats coma culpables, en aquest cas la CUP-CC, fins al punt de l'insult i l'agressió física.

La segona part de la sentència és la que afirma que, en l'escenari de pròrroga pressupostària, perdrem els 1.072,1 milions d'ingressos derivats de la previsió d'ingressos provinents de la cistella del model de finançament. O que els 850 milions d'estalvi en el pagament dels interessos, derivats del refinançament del deute a través del FLA (Fons de Liquidat Autonòmica), hagin d'anar a tornar deute. I, com a conseqüència d'aquesta minva de recursos, no es podran desenvolupar les polítiques públiques promeses.

De cap dels articles que conté el Decret 252/2015, de 15 de desembre, pel qual s'estableixen els criteris d'aplicació de la pròrroga dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2015, se'n deriva que tots els ingressos que arribin fruit del model de finançament no es puguin aplicar a millorar la dotació de les partides vinculades a política social. El que s'ingressa, s'ingressa, i no hi ha cap raó, ni tècnica ni econòmica, perquè aquest recursos no puguin anar destinats a reforçar les partides existents. I tenint en compte que els recursos destinats a l'amortització del deute i pagaments dels interessos ja

estan definits i acordats, a partir dels mecanismes de pagament del deute, tampoc no és correcte afirmar que tot l'estalvi provinent de la reducció del pagament dels tipus d'interès s'hagi de dedicar a reduir el deute públic. Els únics elements que quedarien afectats per la pròrroga pressupostària serien els referits a les possibles inversions no previstes en el pressupost de 2015. En aquest cas, també existiria el mecanisme, via decret llei, de possibilitar el desenvolupament d'aquest projectes. Cal recordar que aquest ja fou un mecanisme que es va emprar, amb el decret llei 4/2015, per "donar resposta a les necessitats financeres inajornables de determinades entitats del sector públic". Pel que fa a la limitació d'ampliació de personal que suposa la pròrroga, cal fer l'incís que l'article 34 de la llei 2/2015, dels pressupostos de la Generalitat, vinculat a la limitació de l'augment de despesa de personal, està recorregut davant el Tribunal Constitucional, en considerar no conforme a la legalitat espanyola la possibilitat d'incrementar la despesa en personal, prèvia autorització del govern de la Generalitat. Així, doncs, pel que fa la CUP-CC –com és sabut, compromesa amb la desobediència davant l'autoritarisme i la injustícia que emana de la legalitat espanyola, i en plena fidelitat envers la declaració del 9-N –, no hi hauria d'haver cap inconvenient per complir la legalitat catalana i contravenir aquesta sentència, si la realitat social i la vocació de compliment dels serveis públics així ho requereix.

Així, doncs, quedà en entredit o, si més no, subjecte a un debat més profund, menys ideològic i interessat, l'afirmació que l'esmena a la totalitat representa la impossibilitat de desplegar les polítiques socials que es derivin de l'increment d'ingressos provinent de l'estalvi en el pagament d'interessos o derivats dels recursos assignats pel model de finançament.

Una gran conclusió a què podem arribar, tenint en compte el contrast entre la realitat i el succeït durant tots aquest dies, és que resulta evident que el que ha fet JxSí és posar en marxa una operació de xantatge sobre la CUP-CC, utilitzant la situació i els sentiments de les persones

més dèbils de la nostra societat. I això és un acte criminal, que dóna mostra de quin és el nivell moral de les persones que han bastit aquesta operació. Sincerament, resulta preocupant, i força desencoratjador, pensar que és amb polítics d'aquest nivell d'humanitat que caldrà bastir la nova República catalana.

Com a nota final, cal apuntar que, segons les dades d'execució pressupostària que presenta la Generalitat, del total previst per al Fons de contingència en el pressupost prorrogat, 197,8 milions, encara en resten avui dia 167,9 pendents d'aplicació. Tenint en compte que aquest recursos es poden destinar a atendre despeses no previstes inicialment en el pressupost i que puguin sorgir al llarg de l'exercici i que, en cas que no calgui aplicar-los, es destinen a reduir deute, resulta clar que hi ha múltiples necessitats socials que cada dia sobrevenen a què poder destinar-los, de manera immediata.»

En un dels moments de més força del #Pressing-CUP, l'aparell de JxSí mossegava dient que la no aprovació dels pressupostos pel 2016 era una estocada de mort a una legislatura excepcional. Des de la seva lucidesa i humor, Busqueta concloïa que poc excepcional devien considerar la legislatura, quan la feien dependre d'uns pressupostos que, com a molt, haurien tingut un recorregut de quatre mesos.

L'esperança fallida: unes eleccions de canvi insuficient

El 26-J hi va haver eleccions espanyoles per segona vegada. I per segona vegada no varen representar cap canvi en el govern de l'Estat. La major presència de Podemos a l'hemicicle hauria pogut donar espai i credibilitat a una proposta de referèndum a Catalunya. Però pocs dies després que en Busqueta ens ajudés publicant aquestes reflexions sobre els pressupostos, Pablo Iglesias va haver d'acceptar que no s'aconseguiria, ni va saber construir la majoria que volia. Tot i el triomf de Catalunya en Comú a Catalunya, entre altres motius perquè en Xavier Domènech va saber vendre que

disposarien d'una majoria prou àmplia per poder pactar el Referèndum a Catalunya amb un nou executiu que no tingués res a veure amb el govern de Rajoy. Si fos el cas, s'acompliria el gran desideràtum del programa de CSQP: iniciar un procés no subordinat però COORDINAT amb els altres pobles de l'Estat. És a dir, fer possible l'exercici real de diferents sobiranies en un estat veritablement plurinacional i entès des de les perifèries.

En instal·lar-se de nou la reacció i l'immobilisme al Govern de l'Estat, cal acceptar lliçons de realisme i apuntar-se amb en Busqueta a la tasca de seguir furgant a la caverna també al Parlament, ni que sigui amb crosses.

Sant tornem-hi

Quan arriben els segons pressupostos de la XI legislatura, es repeteixen les esmenes a la totalitat. I els motius per fer-ho són molt semblants als d'uns mesos abans, però venen de tant lluny com hem explicat.

Llegíem a Georgina Ferri a l'Ara com explicava que, a principis d'octubre, el vicepresident del Govern i conseller d'Economia i Hisenda, Oriol Junqueras, lamentava en una entrevista a TV3 que l'executiu català encara no coneixia les dades bàsiques per elaborar els pressupostos per al 2017: ni la liquidació del model de finançament del 2015 ni la previsió d'ingressos fiscals.

No donar la informació era una mesura de pressió en plenes negociacions per a la investidura de Rajoy. L'equip econòmic d'Oriol Junqueras, com qualsevol comunitat de règim comú, havia d'elaborar els pressupostos calculant els ingressos que obtindrien i que eren, bàsicament, la bestreta del model de finançament, la previsió de recaptació d'impostos propis i la liquidació del model de finançament de dos anys abans.

Ferri ens diu que segons les dades del ministeri d'Hisenda i d'Administracions Públiques, durant els últims cinc anys, -els de la pitjor crisi econòmica- la Generalitat ha tingut cinc liquidacions positives consecutives, és a dir, sistemàticament cada any ha rebut menys diners dels que li pertocaven d'acord amb la recaptació real de l'exercici. En concret, entre els anys 2010

i 2014, la Generalitat ha deixat de rebre 4.233 milions d'euros amb els quals a la pràctica s'ha estat finançant l'Estat.

Això, ni que funcioni, no exclou operacions «luz de gas», com acabar liquidant, el 2014, per part de l'Estat, 84 milions d'euros menys dels previstos pel mateix executiu central i crear problemes de tresoreria i d'inseguretat addicionals.

Error de càlcul? Fluctuacions dins del cicle? En absolut. Segons experts consultats per l'ARA, la situació «és intencionada per part del govern espanyol» perquè «l'Estat té prou eines per calibrar adequadament el que pertoca a cada comunitat autònoma segons la previsió de recaptació». Així doncs, la liquidació és una arma política en mans de Montoro (o del ministre d'Hisenda de torn) i un instrument d'enginyeria financera que li permet jugar al gat i a la rata amb el govern autonòmic, i l'ajuda a «dissimular» dèficits propis durant dos anys. Per exemple, el 2017 s'havia de liquidar el model de finançament del 2015 i l'import tornava a ser a favor del govern català pel creixement de l'economia catalana d'un 3,3 % el 2015, superior a l'esperat. La xifra per retornar, per tant, podria superar els 1.600 milions. Però si no hi hagués aquest *delay* de dos anys i l'any 2014 la Generalitat hagués disposat d'aquests 1.551 milions que no va rebre fins dos anys més tard, el dèficit públic s'hauria reduït en un 0,8 % i hauria estat de l'1,48 % del PIB en lloc del 2,28 % registrat. La conclusió, segons aquests experts, és que cada any l'Estat s'ha pogut imputar menys dèficit a costa de les comunitats autònomes. O la llei de l'embut.

Tanmateix, no sempre l'embut ha anat en el mateix sentit. Els anys 2008 i 2009, a les acaballes del govern de Zapatero, les liquidacions van ser negatives, és a dir, la Generalitat va rebre més diners dels que li pertocaven. Recordem que aquell moment el govern de Zapatero negava una crisi econòmica incipient. Basat en càlculs optimistes, va preveure una recaptació que no es va produir. I encara l'executiu està retornant aquelles liquidacions negatives per a les que es va ampliar el termini de devolució a 10 anys i, posteriorment, a 20. O sigui, que encara no s'havia fet net.

Però aquests atzucacs no els tenien totes les comunitats autònomes.

En una revista monogràfica sobre els pressupostos, explicàvem que el País Basc i Navarra, amb el sistema de concert, tenien i tenen molta més capacitat per fer polítiques pròpies, però el model que regeix a Catalunya implica greus dependències de l'Estat i insuficiències estructurals per finançar els serveis públics i socials, i resulta en un infrafinançament contraposat al que necessitem per ser una societat amb més equitat i sense deixar ningú al marge.

A més d'aquestes desigualtats de base, cal afegir-hi els dogmes neoliberals dels estats de mínims, la invasió dels diferents sectors privats colonitzant els serveis públics -i encarint el seu preu- i els topalls al deute, sense distingir entre endeutament per inversió, per despesa corrent o endeutament fraudulent, com el del rescat a bancs, circuits, autopistes i projectes empresarials fallits com Castor i, naturalment, ulls clucs al frau fiscal, a no ser que l'escàndol sigui tan gran que ja no es pugui amagar. Toca, aleshores, ser fort, com en Bárcenas, i esperar l'indult de la Família.

Al nostre parer, no es podien aprovar uns pressupostos elaborats sobre les desigualtats i que no feien cap pas seriós per ser més progressius. No s'esgotava, ni de lluny, la possibilitat de recaptar més per IRPF, successions i patrimoni als que més tenen. I en canvi es mantenia i creixia la recaptació dels que menys tenien. Als pressupostos no es complia l'obligació fonamental de revertir les retallades i posar a l'abast de la gent de Catalunya la sanitat universal i de qualitat que ja havíem conquerit. Tampoc, l'obligació d'un ensenyament que cerqués formar amb esperit crític ni que en els esmentats serveis públics, la gent hi treballés amb sous dignes.

La CUP-CC semblava ser-ne igualment conscient. Tot i així, Eulàlia Reguant, en la seva intervenció de març del 2017, acaba un discurs molt dur i conscient, i amb retret i anticlímax:

> *«Malgrat el xantatge, i perquè s'acabin ja els xantatges polítics en aquest país, la CUP-CC dona dos vots positius, dos vots condicionats al compromís dels pressupostos en la celebració del referèndum, tal com recull la disposició addicional 31a del projecte de pressupost del 2017.*

El Referèndum és un compromís amb el país, no amb la CUP-CC. No és un vot pel seu contingut social, és un vot per deixar via lliure al referèndum i al Procés Constituent. És un sí condicional, amb data de caducitat. Portem mesos d'un compte enrere sovint incert. Ara comença un compte enrere inapel·lable. No hi ha cap altre allargament més enllà del setembre de 2017, ni cap nova pantalla. Un 21 de març de 2013. Alex Salmond anunciava un referèndum pel 18 de setembre de 2014. 18 mesos abans, 18. Si el referent és Escòcia, anem tard. Per tant, si fins ara per alguns no era el moment, ara ha arribat el moment de ser clars: cal que posem data i pregunta. Data per tenir clar l'horitzó. Pregunta per treballar incansablement pel Sí o pel No. Cal que el compte enrere estigui als llocs de feina, a les cases, al carrer. Cal que el conjunt d'actors polítics i socials dels Països Catalans compromesos amb la democràcia siguin agents actius en la defensa del dret a l'autodeterminació; el moviment popular partidari de la democràcia ha de poder treballar pel Referèndum; El moviment independentista ha de poder treballar pel Sí al Referèndum, el poble mobilitzat és qui ens ha portat aquí, i per tant és l'única garantia que tenim.

Avui la CUP-CC dóna un sí a la ruptura democràtica, a la convocatòria del referèndum sense demanar permís ni perdó, i al procés constituent. Data i pregunta perquè ens hem proposat tombar el règim i construir la república el 2017. I vosaltres?»

I nosaltres?

Per nosaltres, els pressupostos no complien el deure principal del Govern de la Generalitat, que és el d'aconseguir els millors serveis i la millor atenció per a la gent que més ho necessita. Quedaven encara molts marges per explorar que resultessin en uns pressupostos que no cronifiquessin el malestar. El mateix vicepresident Junqueras ho reconeixia fa tres anys, quan reclamava un acord entre partits catalans per «estirar CiU perquè se salti

l'objectiu de dèficit imposat pel Govern espanyol, un dèficit que gestionen de manera injusta, arbitrària i ineficaç».

Amb els motius que donava el vicepresident Junqueras el 2013 no podem estar avui més d'acord. Les polítiques d'austeritat no permeten superar la crisi i sotmeten la gent treballadora a una situació insostenible. En canvi, aquestes mateixes polítiques permeten una acumulació descontrolada i improductiva lliure d'impostos per a uns quants. Són polítiques covardes que no s'atreveixen a perseguir el frau, ni a fer pagar més als que més tenen, i que ens condemnen a aquests abismes criminals de desigualtat, tantes vegades denunciats. Totes aquestes polítiques de sotmetiment fan acatar directrius arbitràries del topall de dèficit i prenen forma, finalment, en uns pressupostos com els que finalment es varen aprovar al Parlament perquè va cedir la CUP-CC, molt conscients però que «patriotes» convergents que s'omplen la boca d'independència són els que van votar a favor de la Llei d'Estabilitat de la UE, que és la principal camisa de força a la que estem sotmesos i que permet la intervenció de les finances. Convergència també es va abstenir en l'article 135. Els conservadors i els liberals catalans han estat sempre un pilar del règim i, al mateix temps, semblen partidaris d'un model de desenvolupament de salaris baixos, treball precari, rapinya del que és públic (ensenyament, sanitat) i jocs d'atzar i turisme massificat. Aquest no és el model de desenvolupament que volem per Catalunya. El que necessitem és que se'ns expliqui què significa recuperar la sobirania i com ho farem. Per recuperar la sobirania s'han de qüestionar, necessàriament, els principis neoliberals de la Unió Europea i dels tractats de l'Organització Mundial del Comerç. És una reflexió imprescindible perquè els interessos dels grups financers i les transnacionals no passin per sobre dels drets socials i de les condicions laborals dignes.

La solució passa per una democratització dràstica de les finances. Cal trencar amb la idea de que aquí manen les finances i que t'has d'obrir en canal perquè facin el que vulguin. Calen controls de capitals, calen auditories del deute i cal establir un nou paradigma democràtic en què els deutes que no siguin assumits a favor de la ciutadania, dels seus drets, no s'hagin

de pagar. Cal regular constitucionalment que els governs tinguin poder per enfrontar-se als mercats de capital i els seus atacs especulatius. També s'ha de canviar la relació de forces amb els bancs, fent banca pública que impedeixi que no tot el finançament passi per la banca privada, fet que resta molta sobirania i marge de llibertat als governs.

Totes aquestes mesures tenen molt a veure amb la pobresa energètica, l'atur i la corrupció, i també amb disposar de la força organitzativa, plural i necessària, que asseguri que la lluita contra la pobresa energètica no l'acaba guanyant Endesa, que el càlcul de les pensions (privatitzades) no ens el fa ESADE o que el model sanitari que defensem no estigui dissenyat per La Caixa, la Unió Catalana d'Hospitals o els fons voltors.

Necessitem recuperar l'economia, que és l'alcalí de la política com a ànima de la democràcia. Necessitem una política basada en una veritable cultura democràtica, on el poder no sigui la fi, sinó que estigui oberta al pensament i el sentir de la gent, que trenqui la perversa dinàmica del pensament únic i els falsos líders construïts a dit. L'esquerra no podrà avançar si en la seva praxis incorporem comportaments que formen part de la dreta, perquè la cultura democràtica és la cultura de la responsabilitat, el civisme, el deure i la transparència, on les formes han de ser tingudes molt en compte. No només cal que es facin coses, sinó que és necessari que les coses es facin bé, amb sentit ètic i molta responsabilitat perquè resultin beneficioses per a les persones, però també per al conjunt de la humanitat. La casa de l'amo no es desmunta només amb les eines de l'amo».

Després d'anys del fracàs de les polítiques i de les formes de fer política, el 2011 la ciutadania va sortir al carrer a dir «no ens representen». I ho va dir a tothom: a les forces d'esquerra, a les forces de dreta i a les forces que jugaven en la indefinició de dir que eren «de centre». El problema que es va expressar a les places no era una qüestió concreta sobre la política sanitària o sobre la política energètica. Era una impugnació de fons al sistema de representació política, incapaç de donar resposta a les persones. «No som mercaderies en mans de polítics i banquers», es clamava. A partir de llavors, va explotar un enorme esperit d'autoorganització que va canviar la

nostra societat: la PAH, els mitjans de comunicació lliures, les marees i tot un seguit d'espais de lluita on les persones, sense tuteles, tenien l'última paraula. Aquesta experiència no la podíem guardar en un calaix i l'havíem d'aportar a cadascuna de les tasques que fèiem, també, des dels nostres escons. No podíem ser còmplices de l'engany i ens sentíem, i ens sentim, compromesos amb la majoria de la població, que necessita uns altres pressupostos, sense crosses, unes altres majories polítiques, sense crosses, i posar la gent, els seus drets i les seves necessitats, al centre de l'acció del Govern i del Parlament.

Camins cap al 80%

«La veritat mai fa mal a una causa que és justa.»
Mahatma Gandhi

Des de l'escó 4 · Segueixo amb coses internes de CSQP i estic segur que us interessaran. Després de la caiguda i de passar per l'hospital, l'Àngels va necessitar gairebé sis mesos per poder reincorporar-se a la rutina presencial. Primer ho feia ajudada per una cadira de rodes i després, per unes crosses. Malgrat que durant aquell temps vam mantenir contacte telefònic gairebé diari, la seva absència era un problema a l'hora de tenir suficient força per tal d'enfrontar-nos a la piconadora muntada per ICV dintre el grup parlamentari.

En aquella època, el grup ja s'havia convertit en un espai maleït del qual tothom es volia mantenir allunyat. Per una banda, les tensions internes evidents, per una altra, l'enduriment del discurs de Coscubiela i Rabell pel que feia al procés sobiranista i, finalment, la perspectiva de construcció d'un «nou subjecte polític» feien que CSQP fos considerat per tothom com un projecte amortitzat.

Mentre els Comuns feien veure que CSQP no existia, la gent d'ICV dintre d'aquell grup desenvolupava una forta aversió cap a la gent d'Ada Colau. Resumint-ho molt, el discurs instal·lat al grup parlamentari per part dels ecosocialistes era que «els de Colau volen quedar bé amb tothom mentre que nosaltres aquí ens hem d'enfrontar als independentistes cada dia».

Però el problema de fons no era aquest. El problema de fons era el de sempre: ICV seguia aplicant el corró i controlant el grup amb mà de ferro.

I la baixa de l'Àngels feia encara més difícil fer-hi front. Fins i tot -i això va ser una constant durant tota la legislatura- els problemes de salut de l'Àngels eren vistos com una oportunitat per treure-se-la del damunt. En diverses ocasions, destacades persones del grup parlamentari es van dirigir a mi per recomanar-me «valorar» la possibilitat que l'Àngels deixés el seu escó. En diverses ocasions, a les reunions que el grup feia cada dimarts, es posava sobre la taula «la càrrega» que suposava tenir una diputada que «no podia seguir el ritme». L'Àngels sempre els havia molestat i qualsevol excusa era bona per intentar treure-se-la de sobre.

És això una *rencilla* interna i prou? Jo crec que no. Crec que això posa sobre la taula un tema de molta profunditat, sobretot si tenim en compte que parlem d'uns partits suposadament d'esquerres. Com es combina la defensa dels més dèbils, la idea de tenir cura, de vetllar pels drets dels malalts o de la participació política de la gent gran amb el fet de fer servir la feblesa d'una caiguda per aconseguir objectius polítics? Quina mena de feina parlamentària d'esquerres és aquella que prima la productivitat per sobre de les conviccions, les idees i l'experiència política?

I parlant de productivitat, faig un parèntesi per explicar una pràctica molt estesa (i ridícula) que està instal·lada als nostres parlaments. L'activitat parlamentària de cada diputat queda registrada al web del Parlament: les preguntes escrites fetes, les propostes de resolució, les mocions, etcètera. De tant en tant, els grups parlamentaris fan un comunicat explicant aquests números i treuen pit: «el grup que ha presentat més iniciatives socials», «el diputat que ha registrat més preguntes escrites», «el diputat gironí que ha registrat més propostes de resolució». Política al pes, política per cobrir l'expedient i per ascendir dintre del partit. Política al pes que «no ens representa». Per si no fos prou trist, darrere d'aquesta «productivitat», de vegades, s'amaguen pràctiques tan deshonestes com ridícules. Per exemple, una bona manera de ser «el diputat que més preguntes registra»: Pots preguntar sobre l'apujada dels preus als economats de la presó. Això computaria com una pregunta. Però si preguntes «per la pujada del cafè als economats de la presó» i «per la pujada de les galetes a l'economat

de la presó» ja et computen dues preguntes! I així ho podries fer amb tota la carta de l'economat. Podries preguntar «per les xifres de violència de gènere a la província de Tarragona, desglossada a nivell municipal». Això computaria com una pregunta. Però si preguntes «per les xifres de violència de gènere a Altafulla» i fas el mateix amb els 183 municipis tarragonins, tindràs 183 preguntes al teu rànquing. Sí, és ridícul, però es fa. I serveix per demostrar qui és productiu i qui no. Òbviament l'Àngels, segons aquests barems, no ho era. I, òbviament, la situació al grup no era gens agradable. ICV, de la mà de Coscubiela, aplicava el corró a tots els àmbits de l'activitat parlamentària.

Enmig d'aquesta situació, a Podem Catalunya, després de dos anys sense direcció, s'havia obert el procés de primàries per triar nou un secretari general. Vaig decidir presentar-m'hi. Pensava que potser així tindria més possibilitats de fer valdre la veu de Podem dintre del grup parlamentari. Vaig guanyar les primàries amb un 70 % dels representants de la direcció. Però aquesta nova situació tampoc va solucionar el problema al grup parlamentari.

Vaig posar sobre la taula, moltes vegades, la necessitat de redreçar la situació dintre de CSQP. Ho vaig traslladar a Pablo Iglesias, a Xavier Domènech, a Ernest Urtasun. Però la resposta era sempre la mateixa: que no valia la pena «muntar un *pollo*» per aquell grup. Destacats dirigents, tant d'ICV com dels Comuns i de Podemos em traslladaven el fet que «Coscubiela i Rabell ja no pinten res». El missatge de fons era, resumint: Aquesta legislatura està morta. CSQP ja és història i el que és realment important és centrar-se en la construcció del «nou subjecte polític», el projecte d'unir definitivament Podem, ICV, EUiA i els Comuns. «Muntar un *pollo* ara seria perjudicial de cara a les negociacions entre els partits».

Certament, enmig de la construcció del nou partit, una crisi dintre de CSQP no era el millor. Però l'Àngels i jo sèiem als escons 4 i 5 d'aquella legislatura que començava a quedar clar que impactaria profundament en la història i en la societat catalanes. Era una legislatura on s'estaven

decidint i gestant qüestions d'un impacte polític enorme. Hauria estat del tot irresponsable i deshonest posar per davant la comoditat de no molestar i fer camí dintre de l'organització en comptes de batallar per dir i per fer el que crèiem que s'havia de dir i de fer. Una important dirigent d'ICV em deia durant les tenses reunions que vam tenir per tal que CSQP fos un espai plural i útil: «Has pensat, Albano, que depèn de com, això no beneficia la teva carrera política?». Un comentari que sona a: «Si fas *follons*, si ets un *liante*, si apareixes com la veu discordant en la *unitat de les esquerres* la teva *carrera política* es podria veure compromesa.» No cal dir que aquesta persona segueix al Parlament, ocupant càrrecs de responsabilitat dintre del seu partit. La «carrera política».

Al finals de setembre de 2017, teníem per davant tres moments parlamentaris de màxima importància: la qüestió de confiança de Puigdemont, el debat de política general i, uns pocs mesos més tard, la segona discussió dels pressupostos. Doncs bé, ni l'Àngels, ni el Joan ni jo teníem cap possibilitat de tenir un espai en aquests debats.

Però ni nous partits, ni carreres polítiques, ni tacticismes. Si no podíem parlar, si la veu del grup quedava segrestada per uns quants, el grup havia de trencar-se. No us explicaré el detalls però finalment, i després de moltes pressions, ho vam aconseguir: en Rabell s'encarregaria del debat de la qüestió de confiança i l'Àngels i jo, del debat de política general. Per primer cop, podríem adreçar-nos al president.

Des de l'escó 5 · El dia que es tracta al Parlament la qüestió de confiança, el dimecres 28 de setembre del 2016, hi ha canvis importants en el plantejament polític de diversos actors.

El primer, el de Carles Puigdemont, que cerca aliats per fer oblidar, en certa mesura, les exigències del full de ruta. El president posa molt en el centre del seu discurs la recuperació del referèndum i la creació d'una «ca-

dena de confiança» que ha de durar fins que Catalunya es converteixi en un «estat independent de ple dret».

A qui mira és sobretot a la CUP. Però la cadena de confiances proposada anava més enllà. També es podien sentir al·ludits membres destacats d'ERC, companys del seu mateix partit i alguns dels que estàvem a CSQP.

Fins i tot, en Lluís Rabell deixa una mica al marge el seu clàssic to rondinaire per convidar a «teixir una estratègia sobiranista guanyadora» i aconseguir canvis en la correlació de forces. Però també diu –perquè qui avisa no és traïdor–: «la independència és inversemblant».

Puigdemont li accepta que la via del referèndum ha d'anar més enllà dels partits i per això interpel·la les entitats civils, els sindicats i les organitzacions empresarials. La cadena de confiances ha de ser molt extensa i elàstica perquè els resultats insuficients d'Unidos-Podemos a l'Estat no auguren res de bo per al pas de la Catalunya autonòmica a la de la República catalana, «de la llei a la llei».

Per estendre confiances que no falti: Puigdemont torna a demanar al Govern de Rajoy negociar un referèndum acordat, negociant la data, la pregunta i el quòrum necessaris per acceptar el resultat.

El president s'havia d'assegurar que guanyava la moció de confiança. Era la primera que es veia al Parlament des de la restauració de la Generalitat i arribava després d'un reguitzell de situacions força peculiars. Havien calgut tres votacions d'investidura per acabar escollint president. El MHP finalment elegit no era el candidat que es va presentar a les eleccions; el quart a la llista de Barcelona,) sinó que el que anava al tercer lloc de la llista de JxSí a Girona, després del Lluís Llach i de l'Anna Caula, i tot just per davant de l'actual president del Parlament, Roger Torrent. «Visca Catalunya… però Girona més!»

El President de Catalunya rep la confiança de la majoria del Parlament per encarar el nou rumb, que passa per celebrar un referèndum la segona quinzena de setembre del 2017, un cop aprovades les lleis de desconnexió: la Llei de transitorietat jurídica, la de seguretat social i la Hisenda pròpia.

Puigdemont ho formula amb el «o referèndum o referèndum». Posada a votació, la proposta aconsegueix 72 vots a favor i 63 en contra. D'aquests, hi haurà 11 «nos» amb matisos, i no només des dels escons 4 i 5. Tot el grup estava a favor del referèndum. Però el que no veia aleshores ningú del grup és que tot plegat havia de passar, sense més, pel caixa o faixa del «referèndum o referèndum» (encara que un de nosaltres dos, i no direm qui, ho va aplaudir).

En canvi, qui no va aplaudir varen ser les diputades de la CUP. I s'entén. No podia agradar-los la modificació introduïda pel president al full de ruta cap a la independència. Si fins a aquell moment el compromís de JxSí amb la CUP era el de celebrar unes eleccions constituents en el termini d'un any, a partir de la qüestió de confiança el president es decanta per una consulta pactada, tot i que hi posa com a data de caducitat l'estiu següent. Si durant aquests mesos el govern espanyol no s'asseu a la taula, la Generalitat organitzarà igualment un referèndum a la tardor que, finalment té lloc l'1-O.

Una setmana més tard, arribava el debat de política general. La crisi a CSQP, resolta amb un pacte per fer més coral la veu de la coalició al Parlament, va permetre que l'Albano i jo, sense impostacions ni sobreactuacions, poguéssim sortir de l'altre cara de la lluna. Diversos professionals de la premsa, que també esperaven que poguéssim donar una visió global de la política des del faristol de l'hemicicle, varen subtitular aquesta part del debat atorgant-nos el qualificatiu de «protagonistes».

El fet de poder parlar després de tant de temps veient-les passar sense poder transmetre el que pensava molta gent, companya nostra a Podem Catalunya, era al mateix temps una responsabilitat i una victòria per a moltíssimes més persones, més enllà de nosaltres dos.

En concret, recordo l'emoció d'amigues que treballaven en qüestions de salut mental quan vaig demanar-los orientació sobre que era més important destacar de l'oblit en el que estaven, o la trucada que gairebé em va fer plorar d'un company amb qui havia estat a la Comissió Promotora pel Reconeixement de la Fibromiàlgia i la Síndrome de la Fatiga Crònica nou anys abans.

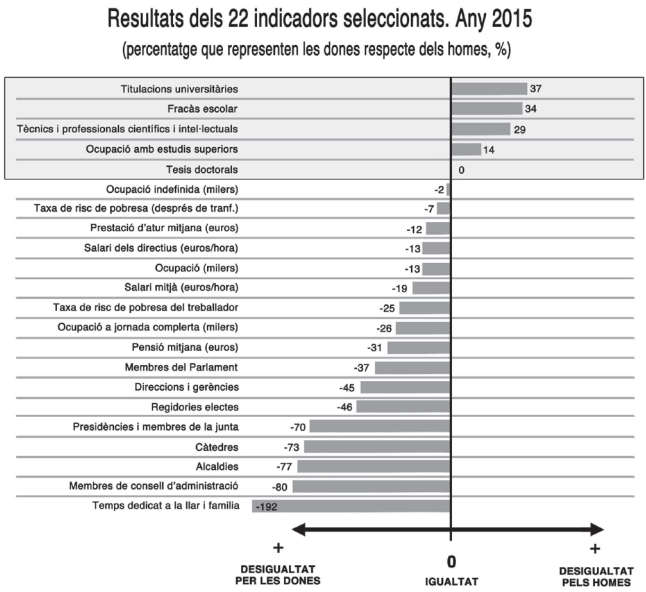
A continuació, us deixem un resum de les nostres intervencions. És cert que van ser fetes abans dels fets que, uns mesos més tard, marcarien la política catalana per sempre. Quan vam sortir al faristol, ningú podia imaginar l'1-O, les mobilitzacions del 3-O, els empresonaments dels Jordis, el 155, l'empresonament i l'exili del Govern ni les eleccions del 21-D. Però malgrat tot, creiem que allò que vam dir al president aquell dia segueix absolutament vigent. I no només això: És més necessari que mai. Avui, quan les Tabàrnies intenten esquinçar la societat, quan l'autoritarisme vol guanyar-se la consciència de milions de persones en contra d'un procés popular de desafiament al Règim del 78, és més urgent lligar aquest procés a un horitzó de vida més humà, més just i més il·lusionant. Mai hi haurà un sol poble si milions de persones queden enrere. Si vam ser un sol poble defensant les urnes, hem de ser un sol poble defensant els valors republicans d'igualtat i de fraternitat. Aquell dia, el president ens va escoltar molt atentament. Sense dubte, moltes de les coses que li dèiem aleshores podien estar allunyades del que se suposa que pot compartir un senyor de l'antiga Convergència. Però han passat moltes coses d'ençà. Potser avui ens entendria una mica més. Després dels fets que hem viscut, i que seguim vivint com a societat, sense dubte la República ha d'obligar-nos a repensar Catalunya. Així ho vam proposar. En la meva part inicial, convido al President a anar, com l'Alícia, a l'altre costat del mirall.

«Volia que reconegués el mal que estan fent al medi les cimenteres de Montcada o Sant Vicenç dels Horts convertides en incineradores de neumàtics, o que es passegés prop del canal del Segarra-Garrigues o el pantà de Flix i veure com productes contaminants, com el mercuri, emmetzinen el riu Ebre, perquè una Catalunya millor no es fa només amb desitjos, es fa sobretot amb un diagnòstic molt clar de la realitat en aquest moment i fent unes polítiques que forçosament han de canviar el signe de les polítiques que estan havent-hi ara.
Perquè les polítiques que s'han portat fins ara a Catalunya i les polítiques de la Unió Europea són polítiques que no ajuden el creixement,

són polítiques que no ajuden la redistribució, són polítiques que no ajuden la majoria de la població, dels homes i les dones en els pobles.
(…)
Clar, llavors, jo li pregunto: molt bé, creixerem –creixerem– i aconseguirem una Catalunya millor, però com creixerem? Creixerem amb un Barcelona World que renta el diner brut del joc i que avergonyeix –ens avergonyeix, a moltes persones– per com s'ha negociat? Creixerem tenint el dubtós privilegi d'haver tingut el prostíbul més gran d'Europa a les fronteres entre Catalunya i França?
Estic molt contenta (…) que es torni a parlar d'industrialització. Però quina industrialització? Com hem d'industrialitzar? Rescabalant, per començar, el Circuit de Montmeló? És a dir, hem de rescatar circuits i bancs de nou i ens abandonem i deixem sense rescatar les persones, aquestes persones, aquestes dones, aquests nens?
Miri, el model tal com el tenim, tal com és ara –tal com és ara–, en l'altre cantó del mirall, és un model força, força malalt. I a mi em sembla que no seria bo estar ben adaptats a aquest model malalt, perquè porta atur, perquè representa un creixement de les exportacions, però a costa de baixos salaris i pèssimes condicions de treball dels treballadors i treballadores. I això ja ho va dir un clàssic, ja ho va dir Stuart Mill: «Ai del país que per poder exportar ha de condemnar a la misèria les seves classes treballadores!».

(…) S'ha parlat de mercat de treball. Jo estic molt d'acord amb les coses que s'han dit del mercat de treball per part de l'oposició. I m'alegra que vostè, doncs, parli d'apujar el salari mínim interprofessional. Em sembla bàsic, em sembla absolutament necessari, com la renda garantida de ciutadania i com, fins i tot, la renda mínima d'inserció. Però, miri, això és la realitat.

(L'Àngels mostra aquest gràfic:)

I això és la realitat de les dones que tenen lloc de treball, són uns indicadors que indiquen la desigualtat de gènere que hi ha pel que fa referència, per exemple, en positiu..., amb més titulació universitària; també, per desgràcia, amb més fracàs escolar... Però després comencen tota una sèrie d'indicadors en negatiu. En aquests indicadors en negatiu hi ha la desigualtat salarial. No és veritat que aquesta Catalunya nostra, que voldríem tan idíl·lica, en què els homes i les dones, a igual treball, igual salari... No, no és veritat, aquí ho diu, eh? I tots els indicadors estan en negatiu. Però de sobte, al final de tot, ens trobem un indicador molt positiu –molt positiu–, que al mateix temps té una gran càrrega negativa per a les dones, que són els temps de treball que han de dedicar les dones que tenen feina a les tasques de la llar. I aquí no hi vegi només models patriarcals,

no hi vegi només tradicions; vegi-hi també l'elasticitat, que creuen gairebé infinita, del treball de les dones per assumir les retallades, els tancaments que fan dels serveis públics, totes les atencions que com a societat no donem i que cada vegada més homes, però sobretot les dones, i les dones amb feina, estan assumint. I això s'ha de parlar, i això ha de ser objecte d'un contracte social entre homes, dones i la política. Aquest repartiment de temps, aquest repartiment de temps tan injust, està no només justificant sostres de vidre, manques de possibilitats..., està justificant també malalties, està justificant també tensions, està justificant una mala fama d'heroïnes de les dones, que arribarà un moment que no podran més. I, bé, en aquest sentit, doncs, jo li demanaria això, que les dades reals les tinguessin presents, com hauríem de tenir present que quan estem dient que invertim en l'estat del benestar hi ha un benestar ocult, que ja ve des de l'Estat, però que aquí, d'alguna manera, tampoc reforcem. I una última pregunta que li voldria fer, senyor president, en el poc temps que em queda –perquè sóc disciplinada i vull que el senyor Dante Fachin tingui tot el temps que necessita i més. Escolti, tot això que vostè ha dit que farem, qui ho paga? Qui ho paga? Perquè, és clar, si, com sempre, ho ha de pagar un increment de l'índex de Gini, de més desigualtat, ho han de pagar aquells decils de la població que ja estan pagant massa, si ho ham de pagar aquells estudiants amb les taxes universitàries que ja no poden més o no es poden compensar els gairebé més de 400.000 nens i nenes en la pobresa, si no podem aconseguir que aquestes coses es reparteixin en aquest sentit, senzillament no estarem fent bé la feina. Moltes gràcies.»

Intervenció de l'Albano:

«Senyor President: Vostè ha parlat de la Catalunya que vol ser, però tenim una Catalunya que és la que tenim sobre la taula i de la qual moltes vegades no es parla. Avui nosaltres volem parlar de com

aconseguim aquesta Catalunya del futur. I les seves paraules, senyor President, indiquen una direcció que massa sovint no es correspon als fets. Jo li posaré un exemple: vostè ha citat la necessitat d'una Europa que actuï fiscalment per fer front a les pràctiques fraudulentes d'empreses com Apple. I són bones paraules, i les compartim! Però, quan vostès van a Europa a defensar una cosa com el TTIP, estan remant en la direcció contrària! Pregunti-li-ho a Tremosa! En aquesta mateixa línia, vostè parla de combatre el frau fiscal, i tots hi estem d'acord; però tots recordem –perquè tenim memòria, i la memòria històrica també contempla això– com el seu partit va votar a favor de l'amnistia fiscal de Montoro.

Vostè avui sembla distanciar-se de la línia que va marcar el seu predecessor, Artur Mas. Però de moment són paraules. (…) La setmana passada, vostè va posar al centre de la política catalana que qualsevol canvi passava, diguem-ne, per la independència de Catalunya, per deixar de dependre d'una Espanya que és la que és. Vostè va plantejar aquest nou calendari que ens diu que el 2017 a Catalunya hi haurà un referèndum.

En primer lloc, li he de dir que per al nostre grup, pel que fa a la seva proposta de referèndum, ho rebem com una bona notícia, rebem com una bona notícia que vostè reconegui que la via del referèndum és la que és. Perquè fins fa poc aquesta via, per Junts pel Sí, era una via superada.

Jo no li retrec el canvi d'estratègia, perquè crec que tots tenim clar que la situació que tenim sobre la taula és molt complexa, i no passa res si es rectifica i s'aprèn dels errors.

Ara bé, per rectificar, i per rectificar bé, a més de reconèixer els errors, cal estar atent a errors futurs que es puguin cometre. I nosaltres, en aquest sentit, venim amb una proposta o amb una reflexió de cercar solucions en comú.

Vostè l'altre dia va parlar de «referèndum o referèndum», i nosaltres creiem que cal parlar del referèndum del 80 per cent. Un referèndum

que aplegui la gran majoria social d'aquest país que vol fer realitat els canvis que fins ara moltes vegades són paraules. Vostè va dir que l'any que ve celebrarà un referèndum, i el primer que caldria tenir clar és que no ens podem permetre el luxe, ni la miopia política, de passar-nos tot un any discutint sobre si el referèndum ha de ser vinculant o no vinculant. Sobretot quan aquestes paraules estan molt buides de continguts. Ara mateix, centrar la qüestió en aquest debat inútil no ens porta a resoldre res.

Perquè, si jo li dic que el referèndum ha de ser pactat, vostè em dirà que no hi ha manera de pactar res. I jo li dic: efectivament, la cosa és molt complexa. Nosaltres –i això ho sap tothom– creiem que és imprescindible arribar a pactes per poder fer un referèndum amb garanties i recognoscible internacionalment, i per això lluitem. Però sense dubte, i no ho neguem, aquesta és una via complexa.

Per una altra banda, si vostè em diu: «Miri, nosaltres farem un referèndum igual, peti qui peti, i desconnectarem», doncs, nosaltres li haurem de dir: «Escolti, això ja es va provar una vegada i no va funcionar», i tindrem raó. I li ho diré clarament i una mica de bon rotllo: això de la desconnexió, tal com vostès la plantegen dia sí i dia també, això no existeix, i vostès ho saben perfectament. I ens pot agradar més o menys, però la desconnexió de què tant es parla no existeix i cal tenir la valentia d'assumir-ho, perquè, li deia, no ens podem passar un any amb aquest diàleg entre parets.

En aquest hemicicle s'ha parlat moltíssim sobre aquest 80 per cent de la població catalana que està a favor de decidir, de la celebració d'un referèndum, i una majoria que, més enllà de la seva pluralitat, enorme, dintre d'aquest 80 per cent, té clar que és imprescindible un canvi profund a Catalunya.

Doncs, davant d'aquestes ganes de canvi, tots plegats tenim la responsabilitat de trobar un terreny comú, i ho hem dit moltes vegades tots: aquest terreny comú és aquest 80 per cent de gent que té ganes de canvi, que vol aquesta Catalunya que en els discursos molts com-

partim, però que és una Catalunya que no pot esperar a decidir per començar a canviar des d'ara mateix.

I avui, després d'escoltar-lo atentament, no podem evitar preguntar-nos quin canvi ens ha ofert fins ara Junts pel Sí. Perquè de moment el canvi de Junts pel Sí –en poso alguns exemples– ha consistit a abaixar els impostos als casinos i a negar-se, fins ahir mateix, a apujar els impostos als qui més tenen. De moment, el canvi de Junts pel Sí ens ha deixat coses: ens ha deixat –i encara les tenim sobre la taula– coses com l'ATLL. El canvi de Junts pel Sí, de moment, el canvi realment existent, ens ha servit per seguir finançant escoles de l'Opus Dei que segreguen per sexe, i per tombar una ILP d'educació de la mà del Partit Popular. De moment, el canvi realment existent de Junts pel Sí passa per anar a Europa a dir que sí al TTIP, a Merkel, a l'austeritat. De moment el canvi que hem vist de Junts pel Sí passa per una Generalitat, com llegíem fa dos dies, que obre la via a noves privatitzacions en el sector de l'aigua. De moment, això és el que hem vist.

Vostè podrà comprendre que aquesta mena de canvi mai arribarà a mobilitzar el 80 per cent de la població, i potser va sent hora d'entendre que hi ha una part important de la ciutadania que no es deixarà la pell, que no es comprometrà a exercir un dret a decidir que en el fons no decideix res, perquè seguim tenint les mateixes qüestions sobre la taula.

Cal donar contingut social i econòmic a aquest dret a decidir. Perquè avui constatem que el sí de Junts pel Sí és el d'un President lloant la potència turística de Catalunya, oblidant-se que aquesta potència es basa en l'explotació de persones.

No sé si vostè coneix les «Kellys». No sé si vostè coneix cambrers que treballen seixanta hores per vuit-cents euros el mes. No sé si tenim clar que hi ha un model turístic que està destrossant el territori, que no té res a veure amb aquell canvi de model energètic. Això són realitats. Avui hem escoltat el seu discurs, parlant de l'enorme capacitat expor-

tadora de les empreses catalanes, i està molt bé, però no ens podem oblidar que gran part d'aquesta capacitat es basa en explotar milers de treballadors.

Anem a Osona, mirem què passa a la indústria càrnia, que és molt exportadora, però és molt explotadora; això és un problema no de la indústria càrnia: és un problema de tots plegats. El seu Govern s'ha passat tota la setmana parlant dels quiròfans de la Vall d'Hebron, i estem contents! Era una reivindicació i s'havia de fer. Però hem de baixar al carrer i hem de parlar amb els metges de l'atenció primària, que ploren en les seves consultes. A mi m'han vingut a veure al despatx. Jo no sé si van a veure el senyor Comín i li expliquen com ploren davant de la impossibilitat de fer la feina, els metges que agafen la baixa perquè no poden fer la feina. No podem tenir quiròfans tan moderns i una atenció primària que cau. I no ho dic jo: ho diuen els treballadors.

I per què li dic tot això? Li ho dic perquè hi ha una part important dels catalans que no donaran un xec en blanc i que no volen sentir parlar del «voteu "sí", i després ja ho veurem». Nosaltres volem construir aquesta gran majoria imprescindible per fer possible un canvi profund a Catalunya. (…)

Artur Mas ahir a la ràdio deia: «No convertim els pressupostos en un lloc de batalla ideològica.» Vaja, què són, llavors, els pressupostos, si no són un lloc de batalla ideològica?. L'altre dia, en el debat de la qüestió de confiança, vostè va dir: «Bé, no ens podem posar en mesures de gent d'esquerres d'apujar els impostos a la gent, perquè hem de mantenir una centralitat del país.» La centralitat del país és que més del 70 per cent de la població d'aquest país té clar que d'una manera o d'una altra hem de fer que els que més tenen paguin més.

Sembla una cosa molt senzilla, però de vegades costa. Perquè quan veiem que la proposta que tenim, per exemple, quan parlem d'estructures d'estat –avui no se n'ha parlat, però n'hem parlat molt i segurament en parlarem molt–, quan veiem que la proposta d'estructures

d'estat en matèria d'hisenda passa per encarregar-li el disseny de la hisenda catalana, a PricewaterhouseCoopers, que és una d'aquestes empreses que ajuda a altres empreses a eludir fiscalitat de manera..., a escala industrial, vostè ha d'entendre que hi ha una part de la població que diu: «Ei, ei, de quin canvi estem parlant aquí?»
Per tant, nosaltres hem de buscar, i hem de buscar junts, vies per decidir sobre com volem viure. Serem capaços d'aplegar grans majories i de fer realitat aquest anhel del 80 per cent de la població que vol canviar: que vol canviar el que està passant a Catalunya, que vol canviar el que és Catalunya. I, president, nosaltres estem convençuts que ara és possible fer-ho i que per fer-ho, doncs, cal tenir un projecte que no sigui només per a una part del país. Cal pensar en les empreses, cal pensar en les «Kellys», cal pensar en els escorxadors que exporten, però també cal pensar en la gent que pateix ara mateix, segur, treballant en aquells escorxadors. Això és la manera d'aconseguir aquestes grans majories de les quals tant es parla. Nosaltres per construir aquestes majories i per posar-nos a mirar en totes les direccions i en els dos costats del mirall, i no només en un, per això, tenim la mà estesa. Per això fem propostes, no per portar-li la contrària, per construir un país just de veritat, un país pel qual valgui la pena lluitar, un país pel qual valgui la pena mobilitzar-se i mobilitzar-se junts per aconseguir drets: el dret a decidir i el dret a decidir com volem viure. Aquesta creiem que és al manera de donar resposta a l'anhel de canvi i no enrocar-nos en visions parcials de quina és la realitat de Catalunya. Gràcies.»

Tal com vam traslladar al president, la construcció d'aquesta Catalunya del 80 % passa per no deixar ningú enrere i per treballar per construir una societat justa i igualitària. Això té molt a veure amb allò que fa (o no fa) el Parlament. Sense dubte, l'XI legislatura ha estat una legislatura atípica, utòpica i, en molts aspectes, fallida. Però es van fer coses. I des dels escons 4 i 5, vam intentar contribuir al fet que aquestes coses responguessin a aquesta Catalunya del 80 % que esmentem.

Una fita que vam poder viure va ser l'aprovació de la Llei d'universalització de la sanitat. L'Àngels va treballar de valent en aquesta llei que actualment és víctima del 155. No hi ha justícia possible sense sanitat universal.

I entre la salut i la justícia, l'Àngels va treballar per la despenalització de l'eutanàsia, és a dir, l'assistència per tenir una mort digna en casos concrets, consentits, quan la malaltia és terminal. JxSí, CSQP, el PSC i la CUP ens vàrem posar d'acord per modificar l'apartat 4 de l'article 143 del Codi Penal perquè quedin exemptes de responsabilitat penal aquelles persones que ajuden a morir de manera segura, pacífica i sense dolor a qui pateix una «malaltia terminal» o «una patologia incurable que provoca sofriment físic o psíquic greu i que es preveu que sigui permanent». La Marta Sibina havia defensat al *Congreso* una Llei molt completa en el mateix sentit. Però, dissortadament, i per anteposar motius partidistes al bé de les persones, no va ser admesa a tràmit. Quan vàrem defensar la nostra proposició al Parlament de Catalunya, la Marta Sibina i el també diputat al Congreso, Joan Olòritz, varen poder assistir a l'aprovació majoritària del Parlament d'allò que s'entenia com un «pas de maduresa». En Marcos Ariel Hourmann, el primer metge que va ser condemnat a l'estat per ajudar a ben morir una pacient estava entre el públic, a l'hemicicle, al costat dels companys i les companyes incansables del DMD. Seguint amb la qüestió sanitària, l'Àngels va treballar amb la gent de QueNoPase+ per contribuir a conscienciar que cal millorar la manca d'equitat que pateixen les persones que han sofert errors o accidents mèdics. És una tasca que resta pendent i davant la qual el Parlament ha de fer tot el que estigui a les seves mans per impulsar una solució justa a un drama molts cops oblidat i amagat.

I d'una altra manera, ben diferent però també molt interessant, va ser la discussió del Codi Tributari, que es va aprovar el 27 de juliol del 2018. Ho havíem discutit força amb la gent del grup d'economia. Era, de fet, una de les famoses lleis de desconnexió. I mereixia dedicar-li temps, atenció, i el millor que podíem aportar professionalment. Per nosaltres, hi

havia dos aspectes rellevants que calia tenir en compte, el polític i el tècnic, a més de la configuració que s'endevinava de tres dels organismes que preveu el codi: l'Agència tributària, la Junta de tributs i l'Institut d'estudis fiscals, que els valoràvem com un pas més cap a la plena sobirania fiscal. Tanmateix, la composició, i sobretot les funcions que desenvoluparia el nou quart organisme previst, el Consell Fiscal, tal com estava inclòs en el Codi tributari, no anaven en el mateix sentit.

El Consell fiscal es defineix al Codi com un ens supervisor, amb el paper d'interlocutor permanent entre els organismes i les entitats públiques i les entitats i els col·lectius que, en la mesura que representen a tots aquells professionals que en els seus serveis ajuden als contribuents a comprendre i a complir les normes que regulen el deure de contribuir, integren el sector privat de la fiscalitat. Textualment, havia de «contribuir a la millora de la qualitat de les normes que han de regular la fiscalitat a Catalunya, avaluar i difondre els resultats obtinguts per part dels diferents organismes que integren l'administració tributària de la Generalitat de Catalunya, i participar activament en la definició de les estratègies que cal aplicar per reduir el frau fiscal i promoure les bones pràctiques, tant per part dels contribuents i col·laboradors socials com de les administracions tributàries.»

Així doncs, l'assessor fiscal passa a tenir un paper destacat en el lligam entre el contribuent i l'administració. I seria una peça fonamental de l'*open government fiscal friendly*. Quan es valorava en ponència, la Plataforma per una fiscalitat justa, entre altres aspectes, alertava que són els organismes públics els que han de vetllar per una fiscalitat progressiva i distributiva, els que han de combatre el frau i l'evasió i l'elusió fiscals. Semblava difícil assolir aquests objectius si es regalava el Consell fiscal a empreses com PWC. També des del GESTHA, i en el mateix sentit, es varen emetre senyals d'alerta.

En aquest punt concret del Codi tributari, trobàvem la petja d'Artur Mas i la seva política *fiscal friendly*. Cap dels economistes que ens assessoraven creien que el fet que fossin els grans representants del sector privat i els lobbies destinats a aconseguir privilegis fiscals per als poderosos els qui

dominessin el Consell Fiscal fos el més adient. Coincidien en no delegar en mans d'un organisme com el Consell fiscal l'estratègia de la lluita contra el frau.

La nostra postura final, doncs, es va traduir en un sí a decidir-ho tot, també els temes de fiscalitat, però sense passar per PWC i agències no votades pel be comú sinó expertes en el frau dels poderosos. I això volia dir votar NO al Consell Fiscal perquè representava polítiques fiscals que ja havia denunciat l'Albano des del faristol del Parlament i que no deixava d'investigar la Plataforma per una Fiscalitat Justa.

Durant tota la legislatura, les comissions del Síndic de Greuges, de Peticions i de la Sindicatura de Comptes no van parar de funcionar. I malgrat no ser comissions legislatives, vam intentar treure el màxim profit possible. Totes tres són finestres obertes a la realitat d'un país desigual i poc transparent. Els informes que el Síndic de Greuges porta al Parlament són una eina valuosíssima per vigilar les nostres administracions i per defensar els nostres drets davant d'aquesta. Però també són senyals d'alarma davant les vulneracions de drets que, lamentablement, es produeixen a moltíssims àmbits de la nostra societat. Els informes sobre els drets dels infants o l'Informe Anual del Mecanisme de Prevenció de la Tortura haurien de ser de lectura obligatòria arreu, no només a les comissions del Parlament. Els informes es pengen al web del Síndic. Llegiu-los. I cal llegir també els informes de la Sindicatura de Comptes. Aquests informes es presenten a la comissió del Parlament, es pengen al web de la Sindicatura i, malgrat ser una lupa potentíssima a innombrables irregularitats del sistema sencer, poca gent en fa cas. Us recomanem molt llegir aquests informes i veure les sessions d'aquesta comissió al Parlament. Amb els informes no n'hi ha prou. Cal fer visible allò que funciona malament. I això és el que hem intentat fer en aquesta legislatura.

Vam treballar també en una Llei catalana d'associacions de consumidors de cànnabis, aprovada després d'una Iniciativa Legislativa Popular que va arribar al Parlament amb el suport de més de 50.000 signatures. Durant quatre mesos vam donar forma a aquesta llei per regular el cultiu i

el transport de marihuana per part dels clubs cannàbics. Era una demanda llargament reivindicada per part dels consumidors i dels membres dels clubs que tenia com a objectiu millorar la seguretat dels consumidors i avançar en sanitat pública i en seguretat jurídica. Durant les ponències per fer aquesta llei, vam rebre l'assessorament de metges, filòsofs i experts vinguts de tot arreu. La Llei finalment aprovada pel Parlament va ser rebuda arreu -des de Colorado, als Estats Units, fins a l'Uruguai- com un avenç en la manera de tractar el consum de la marihuana i una passa més per deixar enrere el desastrós concepte de «guerra contra les drogues», que tanta mort i tant de patiment han causat a tot el món. Fins i tot, Ciutadans va votar-hi a favor. Però el Tribunal Constitucional, com passa tant sovint, va tombar els mesos de treball i la possibilitat d'avançar. És una constant, la del TC intervenint la sobirania del Parlament. Ha afectat desenes de lleis emanades d'un Parlament en lluita per ser sobirà.

Operació Catalunya

L'Operació Catalunya dona per escriure llibres sencers. Les sospites eren més que fundades. I durant quatre mesos, vam poder escoltar en primera persona testimonis que assenyalaven la cúpula de la policia espanyola com a punta de llança contra l'independentisme utilitzant mètodes més propis d'un estat policial que d'una democràcia. Els testimonis de periodistes com la Patricia López, l'Enrique Bayo, en Pedro Águeda o l'Ernesto Ekáiser, entre d'altres, van dibuixar un panorama preocupant i perillós de vulneració de les normes més bàsiques d'un estat de dret.

La comissió d'investigació del Parlament es va desenvolupar en paral·lel a una comissió similar al *Congreso*, amb la diferència que a Madrid el bloc PP-PSOE-Cs es conjurava per mantenir el silenci al voltant de qüestions massa fosques per ser investigades des del poder. Però més enllà de l'escàndol -que sense dubte encara no està resolt del tot, i caldrà seguir lluitant per destapar-ne tota la seva cruesa-, l'Operació Catalunya prefigurava una reflexió que l'esquerra no independentista encara té pendent: com posicio-

nar-se quan l'independentisme rep el cop de la guerra bruta més escandalosa comandada per les «estructures d'estat» espanyoles.

En aquest sentit, recordo molt bé la compareixença de Xavier Trias a la comissió. Durant anys, i en relació amb la investigació que vam fer des del *cafèambllet* en matèria sanitària, vam criticar de manera clara i contundent el preocupant paper de Xavier Trias en la construcció d'un model sanitari ple d'opacitat i de corrupció. Durant anys i des de molts sectors d'esquerres, hem criticat contundentment el que, des de la nostra perspectiva, són les polítiques antisocials de Trias i el seu partit. I no deixarem de fer-ho. El model de país defensat i construït per Trias i el seu partit no és el nostre i el combatrem. Ara bé, si volem ser conseqüents amb els valors democràtics que diem defensar, hem de ser els primers a posar-nos al costat de qualsevol que s'enfronti a l'arbitrarietat i la persecució per les seves idees polítiques. És una reflexió que, com veuríem els mesos següents, una part d'aquesta esquerra encara no ha acabat de fer… O la fa en el sentit contrari.

Creiem que allò que vam posar sobre la taula el dia del Debat de Política General davant del president i tota la tasca que ha fet i que pugui fer el Parlament segueixen sent absolutament necessaris. La tríada republicana parla de *llibertat* i *fraternitat,* però posa al centre la *igualtat*. Només així podrem construir la *sororitat* del 80%.

El futbolí de la Itziar

«Desconeixem la nostra veritable alçada fins que no ens posem dempeus.»
Emily Dickinson

Des de l'escó 5 · Arribem a un dels molts moments de la XI legislatura en què passen coses imprevistes. Tampoc es canvia cap votació de sentit, alterant majories, ni s'aprova o es rebutja res d'inesperat. Però passa allò que és infreqüent en una institució que té un nom que es pot descomposar en «parla» i «ment». Ho recorda sovint la Itziar González Virós, però ho recorda poc.

Aquell dia tocava l'aprovació dels pressupostos. La diputada de l'escó cinquè escolta arguments al plenari. Són arguments diferents dels que corrien pel grup de CSQP. I quan arriba l'hora de votar, es treu la vareta que l'enfila, toca de peus a terra i decideix votar a consciència: sí a dotar de pressupost al referèndum.

En aquest punt del relat, i abans de continuar, cal aturar-se un moment i intentar entendre la profunditat de la tragèdia. I la història de la Itziar i les seves reflexions, ens ajuden. La Itziar González Virós va ser regidora de Ciutat Vella quan en Jordi Hereu governava Barcelona del bracet d'ICV. Ens ho explica la Núria Navarro d'El Periódico:

> *«El 30 d'abril del 2009, Itziar González, llavors regidora de Ciutat Vella (…) va rebre una trucada mentre treballava fora del despatx.*

La seva secretaria li comunicava que havien entrat a robar al seu pis, situat al carrer de Petritxol. (…) Feia just tres dies que havia ordenat el tancament d'un pis turístic, seguint la seva política de parar els peus a l'especulació i a la voracitat del lobby hoteler. Poc després van començar les amenaces de mort. Obria la bústia i hi trobava aquelles cartes escrites per algú que coneixia els seus passos. La seguien, furgaven en el seu passat. Va haver de viure escortada. (…) I va sentir la soledat a plom. Per un costat, per als veïns era un element de desconcert. Per un altre, sentia la incomprensió dels seus coreligionaris de l'Ajuntament de Jordi Hereu, resignats (o convençuts) que la política és l'art d'impedir que la gent es fiqui en el que l'afecta. (…) Però la situació es va aguditzar. Un any després, una periodista li va explicar que la parcel·la annexa al Palau de la Música estava a nom d'un hoteler. La regidora va indagar i va escriure una carta amb timbre a l'alcalde per forçar-lo a parar aquella operació. La resposta es dilatava. Va demanar cita amb ell i li va preguntar: «Què has decidit sobre l'hotel del Palau? ». «L'hotel es farà», va respondre. «Doncs no puc seguir». Va dimitir.»

És en el fet de dimitir quan descobreixes que molts esperen que siguis un representant de plastilina, quan descobreixes que moltes vegades, a la política institucional, els valors, la consciència i les conviccions són luxes que el poder no pot permetre. En un dels sopars que organitza el Club Pobrelberg amb gent de la política i la societat civil, la Itziar explica la magnífica metàfora dels polítics enfilats en una vareta de futbolí. Així ho recull el bloc del Club Pobrelberg:

«A les institucions succeeix el mateix que en un futbolí, on els jugadors no toquen el camp de joc amb els peus i estan perfectament alineats per una vareta que els enfila per la cintura, fent que el seu moviment sigui a l'unísson i que la causa d'aquest moviment procedeixi d'un agent extern als jugadors: les persones que juguen al futbolí. A les ins-

titucions, verbigràcia el Parlament, els representants polítics ometen la realitat social de les seves agendes i la seva voluntat està limitada per la disciplina de vot o l'obediència als dirigents del partit, que a la vegada responen als imperatius del mercat. L'únic marge de maniobra que els queda és per negociar el percentatge del finançament irregular de les seves respectives organitzacions polítiques, així com per a algunes llicències ideològiques que no comprometen en res els poders econòmics. (…) La dimissió de la Itziar va ser, tal i com va afirmar, el seu primer acte pròpiament polític després de tres anys al govern municipal.»

I en aquell moment, una revelació d'un dels assistents a un altre sopar del Club Pobrelberg:

«Recordo ara una interpel·lació del company Guillem [Martínez] al diputat Coscubiela [llavors al Congreso] en un altre sopar, emplaçant-lo a què els representants del seu partit [a l'ajuntament] escenifiquessin un gest com el de l'Itziar. La resposta que va donar és que tal gest no era necessari perquè la seva existència era fantasmagòrica. Si demà desapareguessin tots de les seves responsabilitats polítiques, no es notaria gens, ni al Parlament ni davant l'opinió pública».

Aquesta confessió de Coscubiela, entre fantasmagòrica i fantasmal confirma la metàfora dibuixada per la Itziar.

Tot el que s'havia anat coent des del dia del primer plenari es posa de manifest en un moment. La tensió entre l'obediència al TC o l'exercici ple de sobirania del Parlament de Catalunya arriba al primer dels seus grans moments amb els pressupostos per al 2017 en forma d'una breu disposició addicional trenta-unena del Projecte de llei de la Generalitat. Quan arriba el moment de votar, l'Anna Gabriel demana que es llegeixi en veu alta el text a votació. Lluís Coromines llegeix des de la Mesa:

«El Govern, dins les disponibilitats pressupostàries pel 2017 ha d'habilitar les partides per garantir els recursos necessaris en matèria d'organització i gestió per fer front al procés referendari sobre el futur polític de Catalunya.»

El factor desencadenant és la nota que el secretari general i el lletrat major del Parlament adrecen a la presidenta Carme Forcadell i als membres de la Mesa. Textualment, consideren que la votació d'aquesta disposició, tal com constava en un dictamen previ de la CGE, i l'esmena del grup parlamentari de la CUP-CC a aquesta disposició «estan afectades per la declaració de nul·litat que estableix l'apartat primer de la Interlocutòria 24/2017, de 14 de febrer, del Tribunal Constitucional.»

Mentrestant, l'esmena que sí que es pot votar i que sí que es pot aprovar és la de CSQP, que diu que el referèndum ha de ser pactat.

És a dir i en paraules diferents: El que volen advertir els lletrats és que la promesa de Puigdemont de «referèndum o referèndum» no es pot complir. Sols es pot fer (i dotar de finançament als pressupostos) el referèndum que proposa CSQP, que és precisament el que no es pot fer. Podrien deixar fer el que proposa la CUP-CC i la majoria parlamentària, però el Tribunal talibà exegeta de la Constitució diu que no, que està prohibit. Tot i que un centenar de constitucionalistes no ho veuen de la mateixa manera, el TC insisteix en què la Constitució sols permet aprovar als pressupostos el finançament d'un referèndum impossible.

Sembla el TC d'una mena de país que està a l'altre costat del mirall de la democràcia, amb una reina de cors delerosa per començar a donar les ordres pertinents per tallar caps. O, dit d'una altra manera i en paraules d'Antoni Bassas, si la majoria parlamentària fos un equip de futbol, podria jugar la lliga, però mai guanyar-la. O, si apliquem la saviesa dels refranyers populars, el Parlament de Catalunya, per més esquifit que tingui el braç, mai el pot estirar més que la mànega. I el sastre que fa les mànigues és com el ministre Montoro, però per temes polítics, una mena d'Ebenezer Scrooge abans de rebre el fantasma del Nadal del futur al taller de corte y confección del TC.

La nota dels lletrats és un advertiment i també sembla que renyi els parlamentaris díscols. I l'Anna Gabriel i Sabaté es dona per al·ludida. Si algú havia de començar a contestar, havia de ser l'Anna Gabriel, que deixa absolutament clar que la CUP-CC assumeix perfectament que el procés democràtic que volem engegar en aquest país contravé els límits imposats pel Tribunal Constitucional i que es proclamen advertides i coneixedores, i que assumeixen el repte. I arriba al moll de l'os:

> *«Aquí la qüestió és què farà la majoria d'aquesta cambra parlamentària davant d'aquest advertiment, davant d'un Tribunal Constitucional que fa advertiments penals per fer política: Us posareu del costat de la repressió, de la judicialització del Tribunal Constitucional, o us posareu de la banda d'aquelles que hem vingut a fer política? Nosaltres en aquesta cambra no hem vingut a guanyar-nos la vida, no hem vingut a saquejar l'erari públic, no hem vingut a fer un modus vivendi dels escons d'aquesta cambra; hem vingut a fer política i és el que estem disposades a fer. Ho hem dit moltes vegades i ho dèiem ahir: ho farem sense demanar permís i sense demanar perdó.»*

Al Parlament sols poden parlar (excepte en el cas d'una al·lusió directa) els portaveus de cada grup. El de CSQP demana la paraula tot seguit, quan encara reverbera el desafiament de la CUP, per aportar la seva orientació política. Assumeixo que no soc objectiva quan moltes vegades rememorava, en sentir el portaveu, les impertinències sobrades d'una mena de *repelente niño Vicente*. Però sobre la Interlocutòria 24/2017, de 14 de febrer, del Tribunal Constitucional, el portaveu va arribar a una de les seves fites de grandiloqüència estèril. Us reprodueixo tota la intervenció, que acaba amb el desig de no tenir a la presidenta abonyegada:

> *«Gràcies, senyora presidenta. Bé, hem llegit amb atenció la nota, que no és un informe, però que té els mateixos efectes, del lletrat major i del secretari general, i la primera cosa que volem plantejar és que*

crec sincerament que la Mesa hauria de tenir ben present els seus continguts. Crec que és bo, és bo que el Parlament es respecti a si mateix, que respecti el Consell de Garanties Estatutàries, que respecti els seus Serveis Jurídics, que tingui en compte les coses que se li diuen, perquè, al contrari, quan un es perd el respecte a si mateix, és difícil que el pugui demanar amb relació als altres. En la mesura que, com és evident, aquesta nota no posa en dubte de cap de les maneres la possibilitat, ni des de cap punt de vista, de plantejar la nostra esmena, nosaltres la mantenim, com és lògic. Però, a més a més que la mantenim, ja els diem que la nostra voluntat amb aquesta esmena era bastant evident, era mantenir el nostre compromís ferm amb el referèndum; en segon lloc, garantir que en el moment que es pugui celebrar hi ha les partides oportunes per celebrar-lo, i, en tercer lloc, fer cas al Consell de Garanties Estatutàries, perquè, hi insisteixo, si nosaltres no respectem les institucions que creem, ningú ens respectarà a nosaltres. Dit això, aquesta és l'enèsima vegada en què hi ha gent que impulsa al Parlament, imposa al Parlament, imposa, actes de suposada desobediència que, com vam dir ahir, com vaig dir ahir, un cop s'han aprovat es guarden en els calaixos i de moment només han tingut com a conseqüència risc d'inhabilitació de persones que no són precisament els que impulsen la desobediència, sinó que són altres. Senyora presidenta, en nom del grup li volem dir una cosa: lògicament, tothom assumeix les seves responsabilitats, i això l'honra molt, a vostè, però necessitem la presidenta de presidenta, no de màrtir. No pot ser –no pot ser–; un procés que requereix tenir un màrtir per poder avançar..., no ho pot fer bé. La preferim de presidenta que de màrtir. I, per tant, crec que faria vostè bé en salvar-se d'aquells que la volen tant que la volen abonyegar. Gràcies.»

Ja sé que no cal que els ho tradueixi, però sí que voldria subratllar quatre coses:

1) El portaveu del grup diu que ell sí que ha fet molt bé les coses. La seva esmena passa l'aprovat del CGE, però que quedi clar que això vol dir que no hi haurà referèndum.

2) Respecta les institucions, tot i que de forma selectiva, amb preferències molt marcades i ordinalitats del vell règim. Les respecta tant que creu més en els lletrats i el TC fent política que no pas en el que deia el programa de CSQP sobre fer la via pròpia, no subordinada, i els representants votats per la gent per fer-ho.

3) Exercir la sobirania, si no és per concessió de qui reconeixes més sobirà que tu, és molt perillós. El portaveu té clar que si fa bondat (fent per desgràcia de Cassandra encertada) la presidenta (i molta més gent, un miler més o menys) en poden sortir abonyegats.

4) Parla el portaveu d'«actes de suposada desobediència que un cop s'han aprovat es guarden als calaixos». En la seva manera d'entendre la política no entrava la possibilitat que la gent, des de baix i sense demanar permís als dirigents, pogués treure dels calaixos l'esperit de rebel·lia i insuflar vida a la política. Sorprèn que després l'esquerra se sobti quan la gent, en massa, surt als carrers a dir -també als partits d'esquerra- que no els representen.

Per molt de greu que li sàpiga a l'Albano, el deslligador del meu vot en consciència serà escoltar atentament («parla» i «ment») el que diu el portaveu de JxSí, Jordi Turull, que centra la polèmica i obre salomònicament el ventall de solucions:

Jordi Turull recorda en el seu torn que som al Parlament de Catalunya i no en una sala de vistes, malgrat els intents d'alguns especialistes de no sortir mai dels marges establerts per l'obediència més estricta. Diu que un òrgan polític com el Parlament ha de prendre les seves pròpies decisions polítiques responent a la sobirania de Catalunya. Acaba recordant dos drets fonamentals: el de llibertat d'expressió i el de representació i de par-

ticipació dels ciutadans de Catalunya. I adverteix que si s'intenta fer un aiguabarreig, a través del Govern central o del poder judicial, es vol bloquejar el legislatiu i que el que succeeix, de fet, és que es fa saltar pels aires la separació de poders.

I en aquest moment permeteu-me un incís. Ja sé que estem tan acostumats a viure fent veure que hi ha divisió de poders, que l'anomalia de que no existeixi ni tan sols ens porta a qüestionar la qualitat de la democràcia menysvalorada. Però els pressupostos han de ser conseqüents amb els compromisos polítics. I els compromisos polítics de la majoria parlamentària s'anomenaven «referèndum o referèndum». I el nostre, al meu entendre i d'acord amb el programa electoral, és fer un procés propi i no subordinat. El més raonable podia ser, com va proposar el portaveu de JxSí, votar a favor de l'esmena de CSQP i votar també a favor de l'esmena de la CUP - CC. És a dir, assegurar als pressupostos el finançament pel referèndum (o els referèndums), tant si es podia fer amb el vistiplau del TC com si no.

I davant d'aquest plantejament, sense més èpica que el convenciment professional de qui ha dedicat mitja vida a la política econòmica raonable, i amb el suport del convenciment democràtic que estava representant a persones que havien votat, com deia el programa de CSQP, el compromís amb un procés «no subordinat», vaig cometre l'enorme extravagància de votar en consciència.

Els pressupostos tiraran endavant perquè la CUP diu «sí, vull» durant el seu consell polític de Vilafranca del Penedès, però amb un marge estret: 39 vots a favor, 22 en contra i 2 abstencions. És evident que malgrat algunes millores menors, i que el vicepresident del govern segueix vanant-se que són els pressupostos més socials de la història (com ja havia dit i repetit durant l'anterior escomesa pressupostària), aquests pressupostos ni entusiasmen ni acaben de convèncer el seu soci imprescindible perquè tirin endavant. Ho deixa molt clar el portaveu del secretariat nacional, Quim Arrufat, que explica els deures i les condicions que posa al govern de Puigdemont: El referèndum (o referèndums) s'ha de poder celebrar, en qualsevol cas, abans del setembre. I tot i que la data del referèndum que

ha passat a la història va ser la de l'1-O, el que sí que es va complir és que ningú (i no només la CUP) va permetre un altre 9-N.

Recordo de nou les paraules d'Eulàlia Reguant en la seva intervenció al plenari:

> *«El poble mobilitzat és qui ens ha portat aquí, i per tant és l'única garantia que tenim. Avui la CUP-CC dóna un sí a la ruptura democràtica, a la convocatòria del referèndum sense demanar permís ni perdó, i al procés constituent. Data i pregunta perquè ens hem proposat tombar el règim i construir la república el 2017. I vosaltres?»*

Esperem que en el capítol 5 hagi quedat clar que no eren ni seran els pressupostos més socials de la història. Però sí que seran els que faran possible el referèndum. Tots dos vàrem votar en contra dels pressupostos i de la llei d'acompanyament. Però jo, l'Àngels, i digués el que digués el portaveu del grup, no em penedeixo gens que des del meu escó, l'escó cinquè, es votés sí al finançament de l'1-O.

El capítol més dificil des de l'escó 4

«En política passa com a les matemàtiques: tot el que
no és totalment correcte, està malament.»
Edward Kennedy, polític nordamericà

Des de l'escó 4 · Diumenge 11 de febrer de 2018. Al matí. Fa quatre mesos que ja no soc diputat i des de'n fa un parell de mesos l'Àngels i jo escrivim aquest informe. La idea és anar escrivint capítol a capítol per reconstruir allò que ens ha passat aquests dos últims anys. Ja tenim escrits gairebé tots els capítols però aquest, que em tocava a mi, l'he deixat pel final. No és el capítol més important d'aquest informe, ni de bon tros. Però per a mi és el més difícil d'escriure. Els capítols que heu llegit fins ara, així com els que queden, crec que contenen molta informació i força anàlisis molt necessàries. Però arribats a aquest punt del relat, he d'explicar un dels moments més difícils del nostre pas pel Parlament. El 22 de març de 2017 l'equip dels escons 4 i 5 votava diferent: jo en contra de dotar pressupostàriament el referèndum de l'1-O i l'Àngels, a favor.

Generalment, les *memòries* escrites per la gent que s'ha dedicat a la política tenen com a objectiu refermar allò que han fet, justificar les decisions que s'han pres o, en el millor dels casos, aportar dades per poder dir: «potser la decisió no ha estat la més encertada, però comparteixo amb vosaltres el context en què la vaig prendre i així podreu entendre perquè ho vaig fer». En el meu cas, però, no em queda cap més remei que explicar el que vaig fer, explicar el context, i acabar dient que això ha estat un error. De fet, tot el que ha passat a Catalunya després d'aquella votació confirma que el diputat de l'escó 4 va prémer el botó que no tocava. La cosa va anar així.

Era la segona vegada que es presentaven els pressupostos i, malgrat ser gairebé igual d'antisocials com la primera vegada, la CUP havia decidit votar que sí. La seva decisió es basava en el fet que, tot i les seves carències (de les quals n'eren perfectament conscients), aquests pressupostos ens apropaven al moment de ruptura que els havia portat a aquella legislatura.

Com ha explicat l'Àngels, òbviament nosaltres no podíem votar a favor d'aquells pressupostos. Però l'esmena de la CUP en favor de finançar la convocatòria de l'1 d'octubre sí que ens posava davant del mirall del nostre propi programa: «no subordinat». Coscubiela podia fer la interpretació que volgués del programa. Però a l'hora de votar, cada diputat tenia l'última paraula. L'Àngels va votar que sí. Jo vaig votar que no.

Ara explicaré el context en què vaig prendre de la decisió de votar que NO. Però no ho faig per justificar aquell vot. Al contrari. Ho faig per explicar el pervers raonament que justifica actes contraris al que hom creu basant-se en la idea del «bé superior».

En aquest cas, el bé superior era doble. Per una banda, jo era secretari general de Podem a Catalunya. Això volia dir que qualsevol cosa que fes al Parlament, o qualsevol altre diputat de Podem, tenia un impacte a Podemos a escala de tot l'Estat i cada votació al Parlament de Catalunya tenia un impacte enorme als partits a tot l'Estat. Per l'altra banda, precisament en aquells dies, estàvem en plenes negociacions per constituir el «nou subjecte polític», el nou partit que havia d'agrupar sota un mateix paraigües Podem, ICV, EUiA i els Comuns. Aquests dos factors feien que un vot meu a favor d'un referèndum unilateral compliqués les coses per totes bandes. Es posava en perill la imatge de Podemos a escala estatal i es feia perillar el projecte del nou partit. L'Àngels, en canvi, feia una altra lectura i situava el Parlament de Catalunya i la seva sobirania al centre: Cal fer un referèndum. Per fer-lo calen diners i aquí hem vingut amb un programa que deia que no ens subordinaríem a cap altre marc. Punt.

En aquell moment, la de l'Àngels em semblava una anàlisi miop, a curt termini. De cop, un es pensa que és una mena d'estadista, un polític «responsable» que ha de «mirar més enllà»: No és el moment. Cal actuar amb

mà esquerra. Cal valorar la situació en el seu conjunt. Hi ha altres marcs que s'han de tenir en compte…

He de dir que, en aquell moment, creia fermament en la possibilitat -i la necessitat- que projectes com Podemos i el nou partit amb els Comuns tiressin endavant. I si això comportava que perquè fossin possibles calia fer alguna «concessió puntal», calia fer-la. Ara, mirant el que ha passat amb Podemos i amb el nou partit, se m'acut que potser cap projecte polític que exigeixi trair principis pot acabar bé. I més si aquesta concessió s'ha de fer en un moment extremadament excepcional com aquell. Perquè recordem-ho: Estàvem votant per fer possible pressupostàriament allò que va passar l'1-O.

Som molts els que avui reivindiquem l'1-O com una gran fita de la democràcia en el seu sentit més radical. Som molts els que no podem fer res més que treure'ns el barret davant d'un poble que va fer una de les demostracions d'empoderament col·lectiu més potents que es recorden a l'Europa de les darreres dècades. Molts -podemites, comuns, sectors d'ICV- ens posem la medalla d'haver estat als col·legis, d'haver votat, d'haver estat al costat dels nostres veïns i de les nostres veïnes… Però aquell dia tot això depenia d'uns pressupostos que havíem de votar els diputats que érem allà. És veritat que el meu vot no hauria canviat el resultat de la votació. Però de vegades no només es tracta que l'aritmètica faci possible alguna cosa, sinó que allò que fas sigui coherent amb el que penses.

I malgrat tot, en aquell moment vaig votar «no», i Àngels va votar «sí». La votació es va produir a les 13:37. No havien passat ni 3 minuts que vaig rebre un missatge de Pablo Iglesias al meu telèfon on em preguntava què havia passat i on m'assegurava que el vot de l'Àngels «feia molt de mal». «Esto nos hace un roto». Tot seguit, arribava l'ordre: «Pacta con ella que la tienes que desautorizar. En público». I així ho vaig fer.

Després de la votació, l'Àngels va baixar ràpidament a les *masmorres*, uns quants periodistes la van seguir i ella es va explicar: «He votat en consciència perquè la defensa del referèndum implica voluntat i partides per fer-lo possible». Jo, mentrestant compareixia davant els mitjans a la sala

de Passos Perduts, al costat de l'hemicicle. Un periodista em va preguntar:

> *«Avui el referèndum també ha tingut un paper protagonista als pressupostos, que finalment s'han aprovat… Hi ha hagut una votació a l'esmena de la CUP on hi ha hagut una diputada de CSQP que ha trencat la disciplina de vot, l'Àngels Martínez… Quina opinió tenen vostès com a CSQP…*
> *Dues coses vaig respondre. Primer, l'Àngels està explicant el sentit del seu vot als mitjans de comunicació. Nosaltres com a grup ens mantenim en el que sempre hem defensat, sostenir, per una banda, la necessitat que a Catalunya se celebri un referèndum i, a la vegada, el que sempre hem posat sobre la taula, els límits de la via unilateral, com la que es planteja en aquest Parlament. S'han demostrat uns límits, i entenem que tampoc serveix per trobar una solució a la situació que es viu a Catalunya. Ho veiem des del mateix 27-S, on es va posar sobre la taula una via unilateral, que no s'ha complert, que no ha solucionat la situació a Catalunya, que no ha fet que avanci ni un sol mil·límetre la materialització del dret a decidir dels catalans i, per tant, com a grup, ens mantenim en aquesta posició.*
> *Ella ha dit que ha votat en consciència i que no és incompatible votar una esmena o una altra…*
> *Bé, nosaltres avui hem presentat i hem votat a favor d'una esmena, que és la de CSQP, que entenem que és la que demostra que es pot estar a favor del referèndum, de treballar per un referèndum que sigui útil. Insisteixo: que sigui útil, que quan es convoqui serveixi perquè la gent debati, perquè la gent decideixi i perquè allò que decideixi es compleixi. Aquest ha estat el sentit de l'esmena que s'ha aprovat, que l'hem votat tots i a partir d'aquí, eh… aquest és el posicionament que sempre ha defensat el nostre grup…»*

No calen comentaris. Però m'agradaria fer algunes observacions. Mentre escoltava l'àudio per escriure aquest capítol no podia evitar sentir un

gran malestar: «nosaltres com a grup», «hem defensat», «ho veiem»… Jo sempre havia cregut en el «no subordinat» del nostre programa. Però en aquell moment, el «bé superior», la creença que estava defensant projectes que servirien per trobar solucions em va portar a fer la «desautorització pública» que em demanava Pablo Iglesias.

Els esdeveniments que anirien succeint a partir d'aquella votació demostrarien que no hi ha equilibri possible entre qui imposa i qui pateix la imposició. Són moments en què cal mirar de cara el conflicte plantejat. L'1-O, mentre vèiem com milions de persones, de manera pacífica i determinada, anaven a votar, de quina manera estoica i pacífica milers i milers van aguantar els cops, va quedar clar que no hi ha ni càlcul, ni excusa, ni equilibri que no sigui una traïció.

Federalisme com a utopia dramàtica en el Règim del 78

«No. No hi ha cap govern possible a Madrid,
de dretes o d'esquerres, que es pugui permetre negociar
una declaració d'independència. Per una altra banda: la il·lusió dels polítics espanyols
que tot això és com un deliri, una malaltia, passarà
i tot seguirà sent com abans. No. Res serà com abans.
Perquè si alguna cosa important va passar l'11 de setembre del 2012
és que va ser la gent la que va dir que n'estava fins al capdamunt.»
Josep Fontana

A aquestes alçades del llibre, pot ser oportú donar algunes claus de fons sobre l'evolució i la maduració del nostre pensament en aquests dos anys. L'hem anat forjant i teixint amb ritmes i intensitats diferents, però amb la sinceritat que allunyava fingir acords. En aquest informe, us en donem moltes proves. Però el cert és que al final d'aquests dos anys llargs som més propers i compartim més projecte que quan vàrem començar. No us donarem tota la bibliografia que ens ha influït ni us remetrem a cap hemeroteca. Però sí que volem esmentar tres o quatre autors importants. De manera destacada, hem seguit i llegit en Josep Fontana. I hem descobert el professor Grosfogel, de la Universitat de California a Berkeley, i la seva aproximació al colonialisme inadvertit -o negat- d'algunes esquerres de l'Estat.

L'Àngels ha citat -recomanant la lectura d'algun capítol concret- «L'Estat i la Revolució» de Lenin. I tots dos hem parlat hores i hores de Miquel Caminal, que ha arribat a ser un punt de trobada de moltes discussions

que podien haver-nos allunyat en la teoria i l'acció. El brillant universitari, autor de llibres de referència en teoria política, pensament polític i federalisme, va ser un professor molt estimat per generacions d'estudiants de Dret i Econòmiques. També va ocupar el càrrec de vicerector de la UB i de secretari general de la Rovira i Virgili. I, al marge de la universitat, va presidir la Comissió assessora per a la reforma de l'autogovern del Departament de Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya. Va ser director del Memorial Democràtic, càrrec que ocuparia fins al 2011. Però més enllà dels càrrecs, sabia que per l'Àngels en Miquel havia estat com un germà. Moltes vegades, durant la legislatura, en moments difícils, es preguntava «què hauria fet en Miquel». I això li donava més forces per fer el que feia. L'any 2013, va publicar una «Trilogia federal» de la qual hem parlat moltíssimes vegades. I va fer que l'Àngels publiqués aquestes reflexions sobre federalisme i democràcia el novembre del 2017 a *El Crític*. Quan ho va escriure, no pensava que allò que qualificava com una «utopia dramàtica» pogués arribar a ser-ho tant. Llegiu-la amb atenció, com si escoltéssiu una peça de música.

Federalisme com a utopia dramàtica en el Règim del 78

Molts anys de vida, d'anàlisi i de saviesa de Miquel Caminal varen ser destinats a la defensa del federalisme com la forma d'estat que millor podia recollir la pluralitat (i la plurinacionalitat) de la realitat política. Això significava que cap col·lectiu havia de renunciar a la seva identitat per conviure lliurement i en el respecte de les diferències. El federalisme, com l'entenia Caminal, significa allò oposat al nacionalisme. I l'amarg camí que fa Caminal fins a la «Trilogia federal. Tres cartes d'un federalista català», publicada pocs mesos abans de la seva mort el maig del 2014, és de fet la constatació del mur que representa el nacionalisme espanyol (que no volen reconèixer), imposat com una llosa a totes les nacions de l'Estat en la seva disfressa armada de constitucionalisme. És un nacionalisme «per

imperatiu legal» en fase recentralitzadora, que nega i que aniquila el dret a existir de cap altra nació i identitat, i que fa impossible, per tant, fins i tot l'inici del diàleg en clau federal.

Ara s'inicia l'enèsim manifest per demanar un referèndum amb una part del govern votat de Catalunya a la presó. Una altra, en llibertat vigilada, nord enllà, en països més plans però on la justícia s'allibera de venjances. La dissolució del Parlament i la convocatòria d'unes eleccions per la gràcia de Déu demostren com n'és de difícil, per no dir impossible, defensar avui, no deixar-ho per un demà més llunyà, un encaix federal o confederal de Catalunya amb l'Estat espanyol, que asseguri aquell mínim de garanties imprescindibles, com el tracte entre iguals i el respecte amb el qual s'haurien de tractar ambdues parts. A les alçades que estem d'aplicació del 155 per una declaració d'independència proclamada pel Parlament i amb un procés avortat per la força, ni tan sols l'inici del diàleg sembla possible. El darrer avís rebut dels amos de la força és prou clar: cal «votar bé» perquè la facècia electoral s'escrigui al BOE.

I les amenaces van caient, com pluja gelada, sobre una gent que s'alça en poble, contra el vent, i que acaba de demostrar, una vegada més, que comparteix una manera diferent d'empènyer, de fer i de protagonitzar la història. Una història que es construeix des de baix, amb la força de la gent del treball, del camp, de la gent menestral, pel sentit comunitari que es contagia de la disposició majoritària a acollir, a créixer de forma mestissa respectant les diferències.

L'entesa entre les elits catalanes i les «centrals» sols ha estat possible quan els Macià o els Pujol de torn han abraçat la causa aliena. Però si volem, en canvi, un diàleg en igualtat entre els representants polítics dels diferents pobles, hi ha massa moments en què la taula és massa buida. I davant de les temences interessades, dels càlculs electorals o de les incomprensions tenyides d'egoistes, des de baix, a Madrid i al País Basc, entre altres llocs, els carrers s'omplen de gent que va a contracorrent del pensament dominant del nacionalisme espanyol i és solidària amb Catalunya. I és tant d'agrair…

La solidaritat que va arribant des de tota la pell de brau, malgrat lleis mordassa i els escamots feixistes que tornen amb la mà alçada i el «Cara al sol» compensa en part la incompareixença d'actors plurals habituals dels millors moments de la cultura insubmisa hispana. L'empatia, la proximitat que podrien representar els hereus dels comuneros, de les feministes, dels defensors del lliure ensenyament i dels regeneracionistes queden segrestades pels funcionaris d'un atrotinat imperi que va morir amb Franco però que va mantenir indemnes els pilars ideològics i de repressió, convertint tota la geografia sota el seu comandament en un país de presons, de por i de censura.

I es confirma, una vegada més que el nacionalisme espanyol és més compartit del que sembla. És incapaç, no ja d'encapçalar, sinó fins i tot de conviure amb un desenvolupament pluralista i federal de la democràcia. Fins i tot, organitzacions que es deien nascudes de lluites obreres (PSOE) són avui incompatibles amb un reconeixement positiu i efectiu de la plurinacionalitat (que diuen entendre i defensar IU i Podemos, però que de fet desmenteixen a la pràctica que ajuden a teixir-la des d'un respecte i un tracte d'iguals i entre iguals).

«Tan complicat és entendre que la unió voluntària només és possible si es produeix un igual reconeixement per a tots amb la seva identitat d'origen?» es preguntava Miquel Caminal a la seva trilogia. El federalista era molt conscient que el sentiment de pertinença compartit sorgeix quan hi ha igualtat, i no -podríem afegir- quan es vol la imposició de jerarquies, d'una cultura i d'una llengua sobre les altres, o una història i uns valors sobre els altres. I són maneres de fer d'un sol enfocament que devaluen la convivència.

Un element addicional que s'ha de tenir present, un aclariment que sembla imprescindible per fer a les esquerres que encara estan en el trànsit entre l'autonomisme i un federalisme més o menys idealista sota una monarquia sense caretes: qui protagonitza allò que està succeint a Catalunya en aquest procés ple de contradiccions no és cap elit, ni una CiU ja desfeta, ni uns polítics convergents compromesos i servidors d'oligarquies nostrades o alienes… Qui és protagonista i ha escrit les seves millors pàgines

d'afirmació com a poble i ha marcat la llum dels dies 1 i 3 d'octubre són les capes populars més transversals però que també estan en més risc de perdre -encara més- drets socials i laborals. I ho han fet amb consciència que lluitaven pel dret a decidir-ho tot, a voler el pa sencer, amb la companyia i el lideratge acceptat d'organitzacions civils i sindicats no compromesos o que s'obliden, per unes hores, de la renúncia de classe per una cohesió social que moltes vegades ens ha conduït a les derrotes més estrepitoses i a les desigualtats més doloroses.

La lògica de l'Estat assumida per una part de les esquerres, tradueix cohesió social pel comportament del súbdit, de renunciar a valors republicans i als drets de ciutadania que es varen començar a conquerir ja al segle XIX. I significa restar inerme (i fins i tot ser còmplices) de la corrupció, l'increment de l'explotació i la despossessió. És una despossessió que va més enllà del que és tangible, que arriba als models d'integració, a l'educació laica i en valors, i que ens priva d'aquella dignitat tan necessària per a l'exercici del pensament lliure o de la lluita solidària i tan saludable com el pa del matí i les roses, sempre.

Crec interpretar bé avui en Caminal si afirmo que les tensions que estem vivint no són alienes a la defensa d'allò que s'ha conquerit des de baix contra el que cada dia se'ns imposa des de dalt, des dels despatxos, des de la Moncloa o des de Wall Street. És una imposició que es tradueix en la dogmatització d'uns textos ja arcaics, per més que es vulguin respectables amb cognom de constitucionals, que utilitza la por i la força sense raó ni proporció, en l'absència (o complicitat o indefinició en la contradicció pràctica) de veus que poden defensar i fer seus, des de la igualtat i el respecte, la voluntat i el sentit federal o no d'autodeterminació (majoritari o minoritari, que és a reveure, perquè no volen que es vegi ni que es compti) de la gent de Catalunya.

La pretesa equidistància entre repressió (155) i autodeterminació és una triple renúncia de classe, nacional i dels drets humans. A hores d'ara, ja és molt evident que el nacionalisme espanyol (ni tan sols la seva fracció més educada i suposadament europeista) mai ha cregut en l'autonomia po-

lítica per convicció. Ho ha fet per resignació, esperant delerós el moment de fer-se enrere cap al centralisme que defensen amb la mateixa convicció Josep Borrell o Mariano Rajoy. La intervenció i la restricció de les finances autonòmiques, tot el procés recentralitzador i autoritari, té el seu parió en les normes restrictives que pateixen els ajuntaments des de fa temps.

Per tant, allò que amb optimisme poc fonamentat alguns voldrien com un futur per considerar (el desenvolupament en positiu, evolucionat, d'un estat autonòmic amb horitzó federal) o d'un estat federal, confederal, associat o fins i tot independent que succeís a la fi de les autonomies en una transició ordenada (de la Llei a la Llei) ja ha demostrat que s'embarranca i s'enfonsa en la impossibilitat del pitjor nacionalisme espanyol que ara pren forma en un 155 transmutat i de mil interpretacions d'una Constitució zombi que no es pot moure de la seva bombolla autoritària i repressiva. En tenim massa proves, i massa doloroses. I les patim cada dia.

«Cada vegada que des de Catalunya s'ha promogut una lectura autonomista i pluralista de la Constitució espanyola de 1978 mitjançant reformes estatutàries, la resposta de les institucions de l'Estat ha estat negativa i decebedora.» Això deia en Caminal les seves darreres setmanes de vida, defensant l'última ràtio d'un referèndum que podem certificar nosaltres ara, de nou, amb l'amargor de la burla i la vexació de les nostres institucions, que mai acceptaran els hereus del franquisme, els constructors de l'aparell repressor del 78.

De fet, cap sorpresa. Sols les caretes, que han caigut, i el franquisme que es desperta amb una fúria que mai havia desaparegut. Tornem amb en Miquel Caminal, que sembla que escrigui avui: «La fatiga i la desafecció han arrelat a la gran majoria de la societat catalana. En política, el temps és molt important i el temps federal està sent sobrepassat pels esdeveniments. O s'assumeix amb valentia la necessitat d'un pacte d'estat entre totes les forces democràtiques per al desenvolupament federal i plurinacional de l'estat autonòmic, o el catalanisme polític pot intentar escometre un pas històric cap a la constitució d'un estat propi dins de la Unió Europea (…). L'independentisme ja no és una utopia.»

No és una utopia. En un altre context, més democràtic i sense estaques del passat, seria a l'abast mitjançant un referèndum sense massa èpica. Però en el context real que ens toca viure, la utopia compartida per centenars de milers de persones (sense poder saber mai la xifra exacta) és perseguida amb una duresa extrema, que ens retorna a temps passats. És difícil de creure per a qualsevol demòcrata i inimaginable que ho contempli una UE que veu créixer els camps de concentració a les seves fronteres i omplir-se les presons espanyoles de presos polítics.

Des del seu profund capteniment demòcrata i federalista, Caminal afirmava que en democràcia ningú ha de ser sotmès contra la seva voluntat. I si la gran majoria del poble català vol i exigeix ser consultat, les institucions de l'Estat han de respectar aquesta voluntat i adoptar les decisions necessàries perquè la consulta democràtica sigui possible. Però això era sols un raonament acadèmic impecable en un país amb greus mancances en educació per a la ciutadania. Deia Caminal: «Si la majoria del poble català decideix en referèndum optar per la constitució d'un Estat independent, les institucions de l'Estat espanyol han de respectar aquesta voluntat i obrir un procés de negociació política amb els legítims representants del poble català. La democràcia és l'únic sistema vàlid per negociar i per consensuar acords tant d'unió com de secessió. Tota imposició autoritària, sigui quina sigui la via utilitzada, és antidemocràtica i inconstitucional.» Fins i tot, per tant, la utilització del 155 suposadament extret de la mateixa Constitució.

El dilema pels últims federalistes, pels republicans no independentistes, pren un caire més dramàtic encara. Les persones demòcrates de pedra picada (i lúcides) s'adonen fins al vertigen que els comportaments cada vegada més autoritaris del partit del govern i dels que li donen suport, PSOE inclòs, deixa sense sortides pròpies el que veuen com a propostes raonables. Hi ha moments en què fins i tot sembla cínic utilitzar la paraula diàleg. Perquè el diàleg sense mediació efectiva (o mediació amb traïdoria) deixa massa abandonada la part més feble al maltractador sense escrúpols.

Què s'hauria de fer doncs des del federalisme o el confederalisme que malviuen en el somni (malson) de la raó?

Caminal ens deia que quan no és possible promoure la unió en la diversitat cal assumir també el deure i el dret a promoure la secessió o la independència, encara que sigui l'última opció, quan totes les altres han resultat ermes o impossibles.

En les seves paraules del 2014: «El catalanisme, en l'hora actual, està assumint de forma preponderant l'opció per la independència de Catalunya i la seva separació de l'Estat espanyol. Durant dècades, s'han defensat de forma majoritària les opcions autonomista i federalista, però el tancament i la intolerància del nacionalisme espanyol ha deixat sense futur ni credibilitat aquestes tradicions pactistes del catalanisme. Només una rectificació radical i profunda en els plantejaments del nacionalisme espanyol podria canviar les coses i reobrir un escenari d'entesa i de concòrdia federal. No sembla que això passi. En aquest cas, la ruptura es fa inevitable i a la nació catalana, sempre oberta a l'acord i a la convivència amb els altres pobles hispànics, no li queda més remei que iniciar el seu propi camí, navegar pel seu compte, i esperar que la seva voluntat d'autodeterminació sigui respectada i no ofegada per la força.»

I aquest és també, i sobretot fins i tot en la insubmissió, un camí democràtic.

Els fets d'Octubre

... L'aigua, la terra, / l'aire, el foc / són seus, / si s'arrisca d'un cop /
a ser qui és. / Caldrà que digui / de seguida prou, /
que vulgui ara / caminar de nou, / alçat, sense repòs,
/ per sempre més / home salvat en poble, / contra el vent. / Salvat en poble, /
ja l'amo de tot, / no gos mesell, / sinó l'únic senyor.
Salvador Espriu. Indesinenter

És molt probable que milions de persones a Catalunya recordin «els fets d'octubre» tota la vida. Poques vegades una societat té l'oportunitat de protagonitzar un moment històric de fons, d'aquells que marquen una fita en la seva història. Va ser un esdeveniment de tanta magnitud que trigarem anys a entendre la seva veritable profunditat. S'escriurà i es teoritzarà molt en el futur sobre què va passar aquells dies. Us deixo alguns apunts sobre com ho vaig viure, de forma dolorosament contradictòria, com a secretari general a Catalunya d'un partit d'àmbit estatal i diputat de l'XI legislatura.

Per mi, «els fets d'octubre» van començar al setembre amb el duríssim ple dels dies 6 i 7 i els aplaudiments del PP, el PSC i Ciutadans al portaveu del meu grup parlamentari, que havia monopolitzat la paraula i ens volia callats i obedients. Pocs dies després, el 20 de setembre, vindria l'escorcoll a Hisenda, la concentració davant de la Conselleria i, després de l'1-O, la declaració fallida del 10-O al Parlament i l'entrada dels Jordis a la presó. En el ple dels dies 26 i el 27 vaig parlar per darrere vegada a l'hemicicle. Des d'aquell moment, vam tenir el 155 amb què en Mariano ens va fer fora del Parlament i l'altre 155 amb què en Pablo em va fer fora de Podemos. Així vaig viure els fets d'octubre.

El ple dels dies 6 i el 7 de setembre
CSQP esclata en directe davant de milions de persones

Era el primer ple després de l'estiu. L'11S i l'1-O s'apropaven i la mirada estava posada en l'aprovació de dues lleis: la Llei del referèndum i la Llei de Transitorietat jurídica. Després de diverses reunions del Consell Ciutadà Català, el màxim òrgan de Podem Catalunya, va decidir que ens abstinguéssim en la primera i votessim en contra de la segona.

Els dies previs al Ple, en Joan Giner i jo vàrem reunir-nos diverses vegades amb gent de la CUP i de JxSí per parlar sobre aquestes lleis. En aquell moment, la majoria del nostre grup parlamentari s'havia acomodat per complet en el discurs del PP, el PSC i Ciutadans amb l'argument de respectar i de no sortir d'una lectura temorenca de la Constitució i del respecte a «l'autoritat competent» (que era del tot incompetent), i de no fer ni un pas fora de la norma. Per la nostra part, les converses estaven basades en la defensa d'allò que deia el nostre programa electoral sobre obrir un procés «no subordinat» i «sense cap marc superior».

Aquesta decisió tornava a posar en tensió el grup parlamentari. ICV i la Jèssica Albiach volien votar en contra de les dues lleis, mentre que l'Àngels, en Joan Giner i jo seguiríem el mandat del Consell Ciutadà. Per la seva banda, en Joan Josep Nuet també tenia el mandat d'abstenir-se.

En una reunió a peu dret a la Sala de Passos Perduts, al costat de l'hemicicle, en Nuet i jo vam comunicar la nostra abstenció a la Marta Ribas. Ens va informar que ICV deia que votaria en contra i que s'esperava que acatéssim i ho féssim també. Però tot i que l'abstenció ja era per a nosaltres un gran pas cap al consens, de cap manera estàvem disposats a votar «no». «Molt bé -vaig dir-, que cadascú voti el que cregui. Nosaltres tenim un mandat i el respectarem. Ens abstindrem. Al nostre programa parlàvem d'un referèndum. És veritat que no és el que voldríem i per això no podem votar a favor… Però no votarem en contra.» I vaig marxar.

Mantenir-se ferms tenia de vegades l'avantatge que els dirigents del grup cedien per no mostrar fins a quin punt n'estaven de sols i la poca

credibilitat que tenien. Finalment, ICV no va tenir més remei que assumir l'abstenció. Pel que fa a la Llei de transitorietat jurídica, vam veure que no li donaríem suport, independentment de com es tramités. El ventall del vot anava de la proposta d'abstenció de l'Àngels fins al «no» majoritari.

La manera de tramitar-la era un punt polític de molta transcendència. Des d'un punt de vista legal, el contingut de la Llei de transitorietat era un repte clar al marc constitucional. De fet, el que es proposava era superar aquest marc. Com diem al «tràveling» del segon capítol d'aquest informe, la legislatura que havia començat dos anys abans tenia aquest objectiu.

El filibusterisme d'aquells dies es va desplegar entorn de dues qüestions. La primera, si acceptar o no que es debatessin aquestes dues lleis al ple. Ciutadans, PP i PSC volien impedir-ho. Nosaltres, malgrat no estar d'acord amb el contingut de les lleis, enteníem que el Parlament hi tenia tot el dret. La segona era que la majoria que havia de proposar el debat havia de fer maniobres per poder presentar-lo sense que hi hagués una suspensió del plenari per part del Tribunal Constitucional. Això feia que ningú sabés exactament en quin moment es posarien a debat les dues lleis. Si JxSí i la CUP ho anunciaven amb molta antelació, el Tribunal Constitucional ho frenaria. Així, es va convocar el ple dels dies 6 i 7 de setembre, però molt poca gent sabia exactament en quin moment es presentarien les dues lleis.

Pel que fa al nostre grup parlamentari, la possibilitat que es presentessin aquestes dues lleis que materialitzaven el debat de fons (és el Parlament sobirà per prendre decisions, sí o no) feia que les diferències internes esdevinguessin absolutament evidents i públiques. Fins i tot en qüestions en les quals el vot podia ser el mateix, el posicionament era diferent. Quan arriba el moment de votar, els diputats només tenim tres opcions en forma de tres botons a l'escó: sí, botó verd, no, botó vermell, i abstenció, botó groc. Però els matisos fan la política. Pots votar que «no» a una proposta d'un altre grup perquè la veus incompleta o perquè creus que cal més debat o perquè es deixa de costat alguna cosa que per a la teva organització és molt important. O pots votar el també «no» perquè consideres que

la proposta és una aberració, perquè va absolutament en contra del que creus i del programa electoral que t'ha dut al Parlament. Al final, a l'hora de prémer és un «no». Però justament per això als parlaments (llocs on es parla) abans de votar hi ha un torn d'explicació del vot. Malgrat que votéssim tots «abstenció» a la Llei del referèndum i «no» a la Llei de transitorietat, els motius, les sensibilitats i les explicacions del perquè d'aquests vots eren diferents. Per això, a la reunió d'abans del ple dels dies 6 i el 7 vam dir que el temps d'explicació de vot s'havia de repartir. El fet que en Nuet -que compartia la sensibilitat que volíem exposar- ens donés suport va fer que ICV no s'hi pogués oposar. Als pactes de conformació de CSQP quedava clar que Podem i EUiA tenien majoria a l'hora de prendre decisions importants. Efectivament, ICV havia prescindit del pacte infinitat de vegades. Però sorprenentment aquesta vegada en Coscubiela, en Rabell i la Marta Ribas no van oposar resistència. Si les dues lleis es presentaven al ple dels dies 6 i el 7, repartiríem el temps de la següent manera: a l'explicació de vot de la Llei del referèndum ens dividiríem el temps el president del grup i jo, i en el cas de la llei de Transitorietat l'explicació la faria Coscubiela.

Finalment, el ple dels dies 6 i el 7 va ser convocat. Però a l'ordre del dia no hi havia res de les dues lleis en qüestió perquè ni JxSí ni la CUP ho havien inclòs. Així, el dimarts 6 a les 10.16, la presidenta Carme Forcadell iniciava el que formalment havia de ser un ple normal:

—«Molt bon dia a totes i a tots. La llista de les preguntes per respondre oralment en el Ple…»

Però la normalitat no va durar ni 5 segons més. La portaveu de JxS, Marta Rovira va aixecar la mà des del seu escó i la presidenta va interrompre la sessió i va preguntar:

—«Senyora Rovira, per què em demana la paraula?

—Sí, presidenta, li demano la paraula en virtut de l'article 81.3 del Reglament del Parlament, per sol·licitar una alteració de l'ordre del dia per incorporar un nou punt a debat i votació. Li proposo, concretament, debatre i votar la Llei del referèndum d'autodeterminació de Catalunya. Presidenta, aquesta cambra ha de ser ben conscient de la proposta que demanem que s'incorpori a debat. Aquest no és un debat d'una llei més, no és un debat d'una llei qualsevol... aquest és el debat sobre el referèndum d'autodeterminació de Catalunya i jo li demanaria que em deixés tres minuts per explicar-ho a la cambra.»

A partir d'aquest moment, es va desfermar una tempesta parlamentària sense precedents. Eren les 10:18 i quedaven encara 12 hores de sessió.

Després de l'anunci de Rovira, hi va haver la primera ronda d'intervencions dels diferents grups parlamentaris. La discussió era si podia o no podia el Parlament debatre i aprovar aquestes lleis. Després de Rovira, va intervenir l'Anna Gabriel, que va posar sobre la taula el gran tema de la legislatura, la qüestió que connectava aquell dimecres 6 de setembre al matí amb el matí de dos anys abans, quan en Julià de Jòdar i la presidenta Carme Forcadell parlaven de «la utopia que ens fa avançar». Així explicava l'Anna la inclusió al debat de les dues lleis:

«Creiem que som un subjecte polític sobirà i volem exercir la nostra condició política. Volem aprovar aquesta llei i, de fet, volem que permeti que el Govern convoqui el referèndum d'autodeterminació i que finalment sigui la gent la que pugui votar l'1 d'octubre, «sí» o «no» a la independència d'aquesta part dels Països Catalans. No hem trobat una altra manera de fer valdre la voluntat majoritària d'aquest país. No hem trobat cap voluntat de diàleg a l'Estat espanyol, al contrari, hem trobat un estat fortament deslegitimat i que només actua d'acord amb amenaces i prohibicions. Hem trobat un estat, un poder judicial i una majoria parlamentària al Congrés que creuen

que més enllà de la indissoluble unitat de l'Estat espanyol no hi ha vida i, per tant, no hi ha drets. No volem creure que els debats neixen, s'empetiteixen i es moren a la Constitució de 1978. (…) Per nosaltres, el debat i aprovació d'aquesta llei no és un debat sobre reglaments, sobre estatuts d'autonomia, sobre consells de garanties estatutàries, ni sobre incidents d'execució de sentències del Tribunal Constitucional. El debat i aprovació d'aquesta llei ara ja s'ha convertit en una qüestió no només de contestar la demofòbia de l'Estat espanyol, sinó també –i sobretot– en un acte de dignitat col·lectiva.»

L'Àngels i jo, des dels escons 4 i 5, escoltàvem tot això i, malgrat saber que ens abstindríem en una votació i que havíem de votar en contra de l'altra, no podíem evitar sentir que havia arribat el moment. No es tractava de si es votava a favor o en contra. Es tractava de creure o de no creure si aquell Parlament podia o no podia prendre decisions polítiques votades per la majoria de la gent. Aquest era el punt. Jo m'havia apuntat a Podemos per «trencar el Règim del 78», m'havia presentat com a candidat per Podem a les eleccions del 27-S amb un manifest que deia que «cal obrir un procés constituent català des de baix, no subordinat a res més que a la pròpia voluntat dels catalans i catalanes». Podíem estar o no d'acord amb una llei. Però si volíem ser coherents, havíem d'acceptar que aquell Parlament podia decidir. Quan va ser el torn de paraula d'en Coscubiela, va quedar clar que no veníem del mateix món.

—«(…) El Reglament no ho permet tot (…) El Reglament no autoritza (…) Suspens [de] la legalitat catalana: Llei del Consell de Garanties Estatutàries, el mateix Estatut d'autonomia (…) El Consell de Garanties Estatutàries ha dit (…) Estan situant les institucions catalanes en un estat d'excepció (…) Estan plantejant avui és una desobediència a tota la legalitat catalana (…)»

Les preguntes em bullien al cap: I si «el Règim del 78» era el Reglament del Parlament? I si el Règim del 78 era el Consell de Garanties Estatutàries? O l'Estatut mateix! Pensem-hi! L'Estatut que tenim és l'Estatut que el TC va retallar malgrat haver estat votat pels catalans en referèndum (legal i amb garanties!). Aquella retallada no era el Règim del 78? Escoltava en Coscubiela i no podia evitar pensar que tot el seu argument era, justament, reivindicar el marc imposat pel Règim del 78, el que suposadament havíem vingut a trencar. I allà assegut, a l'escó 4, no podia evitar recordar la reunió on va quedar clar que l'intèrpret del nostre programa, del que volia o no volia dir «trencar amb el Règim del 78» era ell. Flashback: 6 d'octubre de 2015. Sala 2, capítol 2 d'aquest informe: «Coscubiela és portaveu i això no està en discussió».

Però gràcies a l'acord durament aconseguit de repartir-nos el temps, quan arribés el moment de parlar sobre la Llei del referèndum tindria l'oportunitat i alguns minuts al faristol per deixar clara la nostra postura, la interpretació rebel i primigènia del que havia vingut a fer Podem. O això crèiem l'Àngels i jo.

Les 12 hores següents vam viure una batalla entre aquells que creien que el Parlament havia de poder discutir i votar, i els que no. Vam suspendre el ple fins a 6 vegades. Ciutadans, PP i PSC van demanar un munt de «reconsideracions» que feien que cada cop s'havia de suspendre per anar a la Junta de Portaveus, de la que jo en formava part, juntament amb en Coscubiela. Si la situació era dura al ple, on hi havia totes les càmeres i on milions de persones podien seguir en directe el que es deia, a la Junta de Portaveus, on només érem 18 persones i no hi havia cap micròfon, el nivell d'agressivitat era extrem. Una agressivitat (amb un clar caire masclista en molts moments) del que la principal víctima era la presidenta Carme Forcadell.

Finalment, a les 19.30 va començar el debat al plenari. Cada grup tenia 30 minuts per intervenir i fixar la seva posició. Segons el que s'havia acordat, en Lluís Rabell parlaria 20 minuts i jo, 10. Però malgrat l'acord, Coscubiela no estava disposat a permetre-ho.

A les 19.53, pocs minuts abans que toqués el torn a en Rabell, va arribar aquest missatge al xat del grup parlamentari:

Nuet: «El Coscu diu que l'Albano no parla, aquesta juguesca ja no l'aguanto, prepareu-vos per un espectacle públic al ple on jo també reclamo parlar…»

La presidenta ja ho ha disposat:

Giner: Com??? Mare meva!!!
Albano: A veure... estic posant la cara de pòquer més gran que tinc… (el Ple estava sent retransmès en directe i jo intentava que no se'm notés a la cara el que estava a punt de passar…)
Nuet: El Coscu ho rebenta tot i això tindrà conseqüències, prepareu-vos
Albano: De veritat fareu això?
Giner: Algun argument seriós?
Marta Ribas: Si us plau, calma
Albano: Calma tota. Alegria també. Així funciona ICV: Acallant i imposant. Vamos, el que fa dos anys que denuncio. Avui per fi no és opinió meva. Queda provat davant tot el país.
Giner: Per tant estàs negant la paraula al portaveu adjunt, que formava part d'un acord de grup? Negant aquesta pluralitat, acallant aquelles veus no?
Albano: A mi això m'encanta… Per fi queda clar que el que porto denunciant dos anys és veritat. Ho està veient tot el país.
Coscubiela: Jo no parlo. Parla el President del grup
Àngels: No ens enganyifes més, Joan.
Albano: Si es nega la possibilitat d'exposar la pluralitat d'aquest grup, Podem Catalunya abandonarà l'hemicicle.

Efectivament ho estava veient tot el país i tot el país va veure en directe com va esclatar el grup.

A les 20:27, la presidenta Carme Forcadell anunciava que era el torn d'en Lluís Rabell. L'Àngels i jo ens vam aixecar dels escons 4 i 5 davant la mirada incrèdula de la resta dels diputats. Si teniu una estona busqueu el vídeo del moment.

Mentre en Rabell es dirigeix al faristol, en Joan Giner demana la paraula i fa un últim intent de redreçar la situació:

> *Presidenta: Senyor Joan Giner, per què em demana la paraula?*
> *Joan Giner: Per una qüestió d'ordre. Jo volia preguntar-li si fora possible que en la intervenció del grup hi haguessin dues intervencions, una basada més en les esmenes i una altra basada més en la resta de l'articulat, per tal de poder expressar pluralitat. Si es partís el temps, clar.*
> *Presidenta: No hi ha cap problema, si es parteixen el temps, que hi hagi dues intervencions, i si..., això, doncs, si el portaveu hi està d'acord, perquè és qui té l'última paraula.*

Efectivament, en Coscubiela tenia l'última paraula segons el reglament. Era el portaveu i això mai va estar en discussió. Mentrestant, ja des del faristol, en Lluís Rabell intentava començar a parlar però en Nuet, des de la Mesa cridava en Coscu reprotxant-li la seva actitud. Finalment, però, no hi va haver res a fer i en Rabell, només en Rabell, parlaria. A la sortida de l'hemicicle, l'Àngels, en Joan i jo explicàvem a desenes de periodistes la situació. Dintre, en Rabell podia començar a parlar:

> *«S'ha vulnerat el Reglament, la Llei del Consell de Garanties Estatutàries i el mateix Estatut de Catalunya (…) dictamen del Consell de Garanties Estatutàries (…) Avui es pretén subvertir un ordenament jurídic com el que representen la Constitució o el mateix Estatut de Catalunya (…) estem discutint ara, sense encaix en l'ordenament jurídic vigent (…)»*

El Règim del 78 podia estar ben tranquil. Clarament, els mecanismes que feien servir els independentistes per portar a terme els seus plans no s'ajustaven al marc legal. I, si en comptes de per fer un referèndum, aquest salt del reglament i dels mecanismes establerts s'utilitza per aprovar lleis que al nostre parer poden ser lesives per als interessos de la majoria? Per descomptat que és delicat i per descomptat que cal ser molt prudent. Però el problema és més profund. En política, com en periodisme, el context és important. Efectivament, allò que es feia al Parlament podia ser criticable. Però el context en què es produïa no es podia deixar de banda. No pots posar-te les mans al cap perquè no es respecta un informe del Consell de Garanties quan la democràcia a Catalunya va ser suspesa al 2010 quan 12 membres del Tribunal Constitucional van tombar un Estatut votat per milions de persones. No pots invocar un article del Reglament del Parlament quan *de facto* aquest ha estat substituït per l'*ordeno y mando* colonial. No pots ofendre't «pels drets dels diputats» quan al carrer la policia s'acarnissa amb la població. Fixar-se en una part obviant el context del conflicte et converteix en còmplice de l'opressor.

Poc després de les nou del vespre, ja estava tot dit i calia procedir a la votació. L'Àngels i jo vam tornar als escons 4 i 5 per prémer el botó tot i que no havíem pogut explicar el nostre sentit del vot. Però al torn final d'un minut abans de la votació, l'Anna Gabriel, des de l'escó, ens va cedir el seu temps:

> *«Cediríem el temps als companys de Catalunya Sí que es Pot que no han pogut expressar-se abans amb anterioritat.»*

En el mateix sentit, es va expressar en Lluís Corominas de JxSí. Així va ser com, gràcies a la CUP i a JxSí vaig poder parlar en aquell Ple:

> *Albano: Presidenta, lamentablement no tenim temps suficient per explicar els matisos que hi ha en el nostre vot. Senzillament, una*

reflexió. Després del que ha passat avui en aquest Parlament, crec que més que mai és el dia de recordar que qui ha de tenir a les seves mans el futur de Catalunya és la gent i no un parlament que tantes vegades no està l'alçada de la situació. Per tant, ens veiem l'1 d'octubre.
Presidenta: Gràcies. Un cop acabat el debat cridem a votació. (Els diputats dels grups parlamentaris de Ciutadans, Socialista i del Partit Popular de Catalunya abandonen el Saló de Sessions. Els diputats del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya deixen banderes de Catalunya i d'Espanya en llurs escons.)

El dia havia estat molt intens i després de 10 hores de ple arribava el moment de la votació. I semblava que les emocions fortes acabaven aquell dia. Però no. Mentre els diputats de Ciutadans i del PSC marxaven, els diputats del PP també ho feien deixant banderes espanyoles i senyeres als seus seients. L'Àngels em va dir; «Què fan? No volen ser-hi a l'hora de votar però ens tracten com terreny conquerit.» Per un moment vaig pensar que no faria res. Però no. L'Àngels es va aixecar, va pujar a poc a poc les escales del passadís central de l'hemicicle i va començar a treure, una a una, les banderes espanyoles mentre la Presidenta Carme Forcadell li demanava que no ho fes. Quan va acabar, totes juntes com una mena de ram, les va donar a l'Eulàlia Reguant. L'Anna Gabriel, la Gabriela Serra i les Mireies es miraven l'escena entre emocionades i divertides. Ja tornant, en Benet Salellas, en Sergi Saladié, en Nana a poc a poc, la vaig acompanyar a l'escó 5.

L'endemà al matí, Pepa Bueno entrevistava Pablo Iglesias a la Cadena Ser.

Pepa Bueno: Creu que la diputada Castells hauria de demanar perdó?
Pablo Iglesias: Estic sent claríssim. Em preguntes si hauria de demanar perdó? Sí.

Pocs minuts més tard, davant dels micròfons que l'esperaven a l'entrada del ple, l'Àngels deia:

«Era l'hora de votar. No de fer gestos de conquesta. És una bandera que no reconeix una Espanya plurinacional i és una bandera que va ser imposada per la força de les armes… I si algú ha de demanar perdó, crec que és la gent que abandona un plenari en el moment de tanta importància política.»

L'endemà, el 7 de setembre, tocava la Llei de transitorietat. La paraula va ser per a en Joan Coscubiela. Els aplaudiments del PP, del PSC i de Ciutadans, també.

Els carrers seran sempre nostres

El 20 de setembre ja s'ensumava l'octubre. I aquell dia van passar dues coses que per a mi van ser molt importants i que prefiguraven el que acabaria passant l'1-O: l'entrada de la Guàrdia Civil a la seu d'Hisenda i el setge que va patir la seu de la CUP per part de la Policia Nacional.

Jo no tinc el carnet de conduir i visc a prop de Sant Celoni. Durant aquests dos anys, gairebé cada matí, he agafat el tren per anar al Parlament. Baixada a Clot-Aragó, metro línia vermella, baixada a Marina i 7 minuts caminant fins a les portes de l'edifici. Però aquell dia, quan el tren estava passant per Montcada i Reixac, rebo un missatge: «Acaba d'entrar la Guàrdia Civil a la seu d'Hisenda… Diuen que es farà una concentració a la porta, a les 10.» En comptes de baixar a Clot-Aragó com sempre, vaig seguir fins a Passeig de Gràcia. Quan vaig arribar a l'edifici d'Hisenda, a la Rambla de Catalunya, vaig veure unes 200 persones concentrades. Vaig obrir-me pas entre la gent fins a veure a la porta cares conegudes: diputats del Parlament, algun del Congreso, persones del Govern i gent de l'ANC i d'Òmnium. En aquell moment, començaven a arribar les televisions. I cada cop més gent s'apropava i es començava a fer una gran concentració. Amb tanta gent allà, els que estàvem just davant de la porta de l'edifici vam anar quedant ben apretats. Tant, que un funcionari del departament

i jo fèiem torns per ocupar un petit lloc, just al costat del guàrdia civil que custodiava la porta, i per poder fumar. Recordo que estàvem tan a prop d'ell que, en una ocasió, vaig preguntar-li si li molestava el fum. Em va dir que no.

La qüestió és que vam estar allà unes hores. Durant tot aquell temps, de dins van sortir com a mínim 10 persones. I recordo que cada cop que ho feien, s'obria un passadís molt practicable, tenint en compte que els concentrats ja es podien comptar per milers. Faig aquesta puntualització perquè en Jordi Sànchez i en Jordi Cuixart són a la presó pels fets d'aquell dia. Tant de bo a les concentracions per entrar a veure un concert de Justin Bieber les coses anessin tan bé.

Però deia que aquell dia s'ensumava l'octubre. A la meva esquerra, hi havia gent a qui coneixia de l'entorn de la CUP i l'esquerra independentista. A la meva dreta, hi havia tot un altre grup de persones a qui coneixia, bàsicament, de les assemblees del 15-M i a qui normalment no veia en concentracions «de caràcter sobiranista». Es podia extreure alguna conclusió d'aquest fet?

Sense pensar-ho gaire, vaig sortir de l'aglomeració. Havia d'anar a la seu de Podem, al carrer de Sardenya. Feia pocs dies que les bases havien aprovat que Podem havia de donar suport a l'1-O i teníem una reunió per organitzar-nos i coordinar-nos amb tota la gent de Podem del territori. Feia només 20 minuts que era allà quan em va arribar un altre missatge: «La policia vol entrar a la seu de la CUP. La tenen rodejada».

La seu de la CUP està a poc més de 100 metres de la seu de Podem. Vam suspendre la reunió i vam anar cap allà. Un altre cop, centenars (i després milers) de persones al voltant de la seu. Crec que mai oblidaré aquella imatge. Queia el sol de setembre sobre una catifa de caps i cossos que cobrien absolutament l'asfalt de tot el carrer i als dos extrems, dos murs d'homes armats i cuirassats esperant ordres per entrar a la seu de la CUP. L'ordre no va arribar mai, entre altres motius perquè no existia i quedava clar que només es tractava d'intimidar. Però aquest intent d'intimidació va fer que es produís un altre moment que prefigurava el que

seria l'1-O. Entre les moltes persones, un altre cop, trobàvem gent que difícilment podies trobar en qualsevol mobilització relacionada amb «el procés». Era gent que en un altre context no hauries trobat defensant la seu de la CUP, però alguna cosa els deia que aquella tarda assolellada calia estar en aquell carrer.

Quan feia un parell d'hores que érem allà, dues persones de l'equip de Podem volien anar al lavabo i dues més ens estàvem quedant sense bateria. I vam decidir tornar a la nostra seu. Pel camí, algú va pensar que d'entre aquells milers de persones que hi havia a la porta de la CUP moltes es podien trobar en aquesta situació. I va proposar convidar la gent a fer servir els nostres lavabos i oferir carregar telèfons i ordinadors als nostres endolls. Vam fer una piulada que deia: «Amb la seu de la CUP assetjada, si us cal carregar bateries, anar al lavabo o descansar, la seu de Podem és oberta per a tothom», i el vam acompanyar d'un mapa on explicava com arribar des de la seu de la CUP a la seu de Podem.

Crec que mai havíem tingut tantes repiulades i tants m'agrada. Fins i tot, un parell de mitjans van fer notícia de l'oferiment que fèiem. Però el més bonic, el més al·lucinant, va ser veure com al cap de pocs minuts va començar a arribar gent a la nostra seu. De cop, a la porta del lavabo es va formar una cua que sortia fins al carrer, amb banderes independentistes com a capa i samarretes d'Arran, i un munt de telèfons endollats a tots els endolls disponibles de la nostra seu. Si és que hi ha seus d'algú.

Encara faltaven 10 dies per l'1-O, però aquell dia, a la porta d'Hisenda, a la porta de la seu de la CUP i a la porta dels lavabos de la seu de Podem es notava que alguna cosa havia canviat.

1-O

Sobre l'1-O se n'escriurà durant anys. Fins i tot, s'escriurà sobre l'1-O quan cap de nosaltres ja no hi sigui. Passi el que passi, allò que vam fer l'1-O conformarà la identitat col·lectiva dels catalans. Les dimensions de l'1-O són tan grans que fins i tot resulta complicat pontificar, teoritzar i

extreure'n lliçons. Aquell dia la gent, com a col·lectiu, va passar per davant de tot allò que coneix. La gent a les portes dels col·legis va deixar molt enrere partits, càlculs electorals, estratègies, tàctiques, negociacions… I va exercir.

Vaig votar a Breda, ben aviat, abans que es desfermés la violència. Breda és un poble petit d'interior amb botiguers i jubilats, i sobretot jovent que va cada dia al matí cap a Barcelona o Girona per estudiar o treballar. Hi ha associacions i un club de futbol, tot i que no destaca per la seva vida comuna. Però aquell 1 d'octubre ens vam trobar. Després d'això, cap a Barcelona. El dia que mai més oblidarem.

El món estava mirant: les portades dels diaris, les trucades dels familiars que viuen lluny preguntant si estàvem bé, la fraternitat entre desconeguts, entre diferents. Els militants de Podem, de la mà de la gent de l'ANC, membres de la CUP coordinant-se amb votants de convergència. Una excepcionalitat que passava per sobre de les diferències més profundes que pot tenir una societat i que feia possible el miracle. Una excepcionalitat, insisteixo, que fins i tot a nosaltres, que en vam ser protagonistes, ens costa d'entendre. Una excepcionalitat que l'esquerra espanyola no vol entendre. De l'1-O, tots tenim les nostres experiències pròpies. Però voldria explicar-vos-en una que no ha viscut ningú més que jo, i que va tenir lloc cinc dies després de les pallisses. A Madrid.

Escolta, Espanya…

A Podemos, el referèndum (o jornada participativa o el que vulgueu, que no és ara el moment de discutir-ho) va començar abans fins i tot que se sabés la data en què se celebraria. Després del «referèndum o referèndum», quedava clar que d'una manera o altra, alguna cosa passaria. Podia ser un altre 9N, podia ser una consulta disfressada o podia ser un referèndum. Però el que estava clar és que era un esdeveniment important i calia pensar molt bé què faríem. Podia ser una oportunitat que ajudés a fer tremolar el Règim del 78 i contribuir a trencar-lo? No era aquest un dels objectius

polítics de fons pels què havia nascut Podemos? Podia ser el moment de ruptura des de baix amb el qual se suposava que somiàvem els que vam sortir el 2011 a les places? Al Parlament, teníem problemes per parlar. Als cercles, no. Tot el poder de debat i debat polític obert i transparent per als cercles doncs.

Els debats van començar el 26 de maig, dues setmanes abans que Puigdemont anunciés l'1 d'octubre com a data de celebració, i van acabar el mateix dia de l'anunci, el 9 de juny. El resultat dels debats a les bases -on van participar prop de 3000 persones dels cercles d'arreu de Catalunya- el vam oficialitzar en una reunió extraordinària del Consell Ciutadà Català el 6 de juliol a la tarda i el vam fer públic el 7 de juliol en una roda de premsa extraordinària a l'Ateneu Barcelonès.

La roda de premsa va començar a les 11 del matí i va acabar a les 12.30. Quan va acabar, al meu Twitter llegeixo: «Iglesias desautoritza Fachin». No havien passat ni 10 minuts d'ençà que havia fet públics els resultats dels debats dels cercles quan Pablo Iglesias primer i, al cap de mitja hora, Pablo Echenique «desautoritzen Fachin». Les notícies deien: «Iglesias desautoritza Fachin». Però la realitat era ben bé una altra: Pablo Iglesias estava desautoritzant els cercles, les bases, la direcció catalana escollida democràticament i, a parer meu, a ell mateix.

Al llarg dels següents mesos, la possible celebració del referèndum va tensar tot el nostre espai polític. A l'agost, l'Àngels i jo, entre d'altres, vam viatjar a Madrid per entrevistar-nos amb en Pablo Iglesias i en Pablo Echenique. Reclamàvem diàleg entre les dues direccions i anàvem a explicar com vèiem la situació a Catalunya i l'escenari que plantejava la celebració de l'1-O. Vam traslladar la necessitat d'implicar-se en l'1-O. Era una necessitat expressada per les bases i que, per una altra banda, era totalment coherent amb el discurs que ens havia vist néixer. Al manifest fundacional de Podemos -que jo vaig signar- en relació al 9-N deia clarament: «apoyamos la celebración de la consulta convocada en Cataluña para el 9 de noviembre». Al manifest que em presentava com a candidat de Podem -signat, entre d'altres, per Xavi Domènech i Vicenç Navarro- deia que

calia «obrir un procés constituent català des de baix, no subordinat a res més que a la pròpia voluntat dels catalans i catalanes». La gent de l'equip que m'havia ajudat a l'inici d'aquest camí -alguns d'ells ara diputats al Parlament de Catalunya- deien que «nosaltres, ja el 9-N, vam animar a la desobediència. No podem permetre que una justícia polititzada, com la que tenim actualment, sigui un obstacle més perquè el poble es pugui expressar». El mateix programa de CSQP deia clarament que «la legalitat no és immutable i s'ha d'adaptar a la voluntat democràtica i no a l'inrevés»… Com es podia estar en contra ara de l'1-O? Aquell dia, el missatge de la cúpula de Podemos va ser clar: «Preguem perquè l'1-O no hi hagi referèndum». Però les seves pregàries no van funcionar i l'1-O la gent va votar. Pocs dies després de la votació, l'Àngels i jo escrivíem:

> *«Acabava setembre i sabíem que octubre ja no seria igual. Dia a dia, la gent es trobava i se sentia més forta, parlava del dret a decidir-ho tot, a mobilitzar-se i votar. I al final de cada dia, ens brillaven una mica més els ulls. Les abraçades s'anaven fent més estretes i els somriures teixien amistat i revolució. La gent que s'havia conegut a la porta dels col·legis, en la defensa dels CAPs, o que s'havia saludat en mil i una manifestacions per mil i unes causes de justícia i solidaritat, es va despertar ben d'hora, ben d'hora el dia 1 d'octubre, i va treure urnes i paperetes del no-res. Mentrestant, es desfermava una repressió inesperada, immerescuda, fora de mida i especialment cruel amb la gent més gran, més dèbil... més pacífica. Es posava a prova la precària democràcia d'un estat amb peus de fang, enfonsat en la corrupció i la repressió. I la reacció pretesa de crear un clima de por amb dones i homes atemorits i sense sortir de casa va transmutar en gent convertida en poble que actuava pacíficament i es defensava i s'esgarrifava davant la barbàrie, però que es fonia en democràcia viva, en història viva, en solidaritats molt de fons, des de l'arrel dels drets humans i la dignitat, alhora que feia seus els col·legis, les urnes, els carrers. Aquests carrers que sempre seran nostres.*

Han caigut les caretes i qualsevol ambigüitat és insuportable. Les equidistàncies han quedat recloses, més que mai, en els espais impossibles d'una servitud que mai serà acceptable ni acceptada.

En un estat d'excepció que han anomenat 155, volen ara que nosaltres visquem com a delators, que interioritzem la censura i que neguem la nostra pròpia història, valors i idees, el que creiem i pel que lluitem, per defensar-nos de la repressió. I ja avisen que si el 21-D votem no al 155, seguirà la repressió perquè no es tracta de convèncer, sinó de vèncer. I, de triar entre ser víctima o botxí, sabent a més que hi haurà un gran aparell de mitjans que presentaran com a botxins a totes les víctimes.

Cada dia que passa és un dia més que els Jordis són a la presó, i que els consellers democràticament escollits són presos polítics que es diu que no ho són, mentre tornem a tenir un president i membres del consell en un exili que també diuen que no ho és. La gran cerimònia de la confusió inquisidora, amb nous Copèrnics que es mouen entre autocrítiques imposades i uns nous «tanmateix es mou» xiuxiuats en la convicció clandestinitzada.

I s'esgarrifen els benpensants si els parles de neofranquisme. Sí, no és franquisme, però s'hi assembla tant! I no ajuda gens disfressar aquest 155 que s'utilitza i que se n'abusa. com la trista memòria d'un estat d'excepció vergonyant de constitucions obsoletes i massa esbiaixades.

Sols cal esperar, treballar, actuar, votar perquè no passin. Perquè no triomfi el cop. Perquè l'estat d'excepció acabi en derrota i vergonya. Perquè el 21 de desembre de nou, les urnes es tenyeixin de democràcia i de dignitat. Escrivíem fa poc a La Jornada que no hi ha equidistància possible i que vàrem començar a escriure noves pàgines de la nostra història als col·legis electorals l'1 d'octubre, que vàrem reblar el 3 d'octubre. I que o prenem el destí a les nostres mans o seguirem vivint a la deriva de les penombres, en un país de censures i presons, amb corruptes neofranquistes al timó d'un Titanic medieval.

No ho permetrem, per nosaltres i pels que han de venir. Perquè volem

viure en la claror i l'escalfor de la llibertat i la igualtat. I no són sols els carrers, també el futur és nostre.»

On ets, Espanya?

«Jo et puc donar, fins i tot, diners perquè facis saltirons al teu carnaval.
Però no qüestionis qui mana aquí.»
Ramon Grosfoguel

El 6 d'octubre, vaig assistir a la que per mi seria la darrera reunió del Consell Ciutadà Estatal, el màxim òrgan de direcció de Podemos, on tots els secretaris generals autonòmics són representats. Cada vegada que hi assistia, insistia molt a dir que allò que passava a Catalunya era un tema important i que, com a organització, calia debatre i prendre decisions encertades i molt més acurades. Lamentablement era un tema que no semblava que importés massa. Això va així: mesa amb Pablo Iglesias i la resta asseguts davant. Els secretaris generals autonòmics parlaven dos minuts. La gent escoltava (o no). I, més enllà d'algun comentari als següents torns d'intervenció, res més.

A la reunió del 6 d'octubre, els fets de l'1 i el 3 encara eren molt recents, i la violència dels cossos de seguretat encara feia mal. Vaig esperar el meu torn d'intervenció. Ara sí. Finalment, tothom parlava del «problema de Catalunya». No s'adonaven que el problema no era precisament Catalunya. I es notava molt que aquell dia no van ser als carrers, que els que havien estat sota les porres no eren els seus familiars, les seves amigues o els seus veïns. Era una anàlisi distant, freda, preocupada pel que això significava pel partit i les seves expectatives de vot. No sabien o no volien veure, en la seva majoria, les repercussions que tenia per a la democràcia i com n'havia estat de valenta la gent de Catalunya que havia votat, malgrat el més de miler de víctimes. Encara avui, quan escric això, em fa mal. Vaig

intervenir demanant que es miressin la repressió de cara, que no seguissin mirant cap a un altre costat. Però amb l'excepció d'un comentari de la Teresa Rodríguez (secretària general de Podemos a Andalusia), totes les intervencions que van seguir van abandonar la indiferència habitual per convertir-se en atacs. Els «barons» d'Aragó, Extremadura, Múrcia, alguns d'Andalusia i d'altres es mostraven irritats i culpaven la direcció catalana pel seu posicionament. Quan va arribar el torn dels altres catalans (la Jessica Albiach i en Vicenç Navarro, tots dos triats a Vista Alegre II), tristament no van fer res més que confirmar allò que deia la resta: «es demostra que Podem Catalunya no té projecte». Navarro: «Podem no puede ser muleta de la Convergència que hizo brutales recortes». De fet, per a ells era una oportunitat perfecta per anar contra una direcció que mai havien acceptat. Serien ells dos, precisament, els que ocuparien la direcció sense ser votats, mitjançant una «gestora».

Les reunions es fan en un pis alt del Círculo de Bellas Artes de Madrid. Darrere de la taula, hi ha un enorme finestral des d'on es veu una magnífica vista de la ciutat. El sol s'anava ponent. Vaig veure que no hi havia res a fer i vaig marxar abans que no s'acabés la reunió. Vaig sortir del Círculo de Bellas Artes rabiós i enfadat camí d'Atocha per agafar l'AVE de tornada. Però a mesura que anava arribant a l'estació, l'enuig s'anava convertint en tristor. Una tristor profunda. Fins i tot diria que una tristor antiga. Ja no es tractava de profunds desacords polítics ni d'estar enfadat amb les maneres de fer d'en Pablo o dels altres dirigents de Podemos... Ni tan sols podia estar enfadat amb el partit. Era una tristor que naixia a partir de la constatació de l'enorme distància entre les esquerres que volien representar la gent i que acabaven allunyant els pobles. Una distància, gran i antiga, que ja molts havien intentat escurçar i havien fracassat. Vaig trucar l'Àngels:

—No es pot Àngels, és molt trist.

—Fa anys que això passa, Albano... Cal insistir i resistir.

Quan vaig penjar el telèfon, ja estava arribant a Atocha i, de cop, em va venir a la ment el poema de Joan Maragall, l'«Oda a Espanya». No soc un lector de Maragall ni un expert en poesia noucentista, però allò que algun mestre adoctrinador m'havia ensenyat a segon de BUP, tot just quan vaig arribar de l'Argentina, ho vaig sentir a la carn. Mentre arribava l'AVE, vaig buscar a Google els versos, per veure si s'assemblava tant a la sensació que estava tenint en aquell moment. I vaig llegir:

Escolta, Espanya, — la veu d'un fill
que et parla en llengua — no castellana:
parlo en la llengua — que m'ha donat
la terra aspra;
en 'questa llengua — pocs t'han parlat;
en l'altra, massa.

T'han parlat massa — dels saguntins
i dels qui per la pàtria moren;
les teves glòries — i els teus records,
records i glòries — només de morts:
has viscut trista.

Jo vull parlar-te — molt altrament.
Per què vessar la sang inútil?
Dins de les venes — vida és la sang,
vida pels d'ara — i pels que vindran;
vessada, és morta.

Massa pensaves — en ton honor
i massa poc en el teu viure:
tràgica duies — a mort els fills,
te satisfeies — d'honres mortals
i eren tes festes — els funerals,

oh trista Espanya!

Jo he vist els barcos — marxar replens,
dels fills que duies — a que morissin:
somrients marxaven — cap a l'atzar;
i tu cantaves — vora del mar
com una folla.

On són els barcos? — On són els fills?
Pregunta-ho al Ponent i a l'ona brava:
tot ho perderes, — no tens ningú.
Espanya, Espanya, — retorna en tu,
arrenca el plor de mare!

Salva't, oh!, salva't — de tant de mal;
que el plor et torni feconda, alegre i viva;
pensa en la vida que tens entorn:
aixeca el front,
somriu als set colors que hi ha en els núvols.

On ets, Espanya? — No et veig enlloc.
No sents la meva veu atronadora?
No entens aquesta llengua — que et parla entre perills?
Has desaprès d'entendre an els teus fills?
Adéu, Espanya!

Aquest «adéu» que mai s'acaba, aquest «adéu» que els que ens vam apuntar a Podemos crèiem que podia ser un «hola», d'igual a igual, semblava convertir-se de nou en un adéu maragallià que, des de fa segles, mai es resol ni s'acaba. Si aquesta oportunitat es perdia, quina ens quedava? Si tota aquesta gent, que amb tanta valentia havia defensat el referèndum i el

dret a decidir, ara, quan la situació s'aguditzava, ens giraven l'esquena, com podíem voler que ens veiéssim com a germans, què podíem esperar?

Nous enfocaments des de Berkeley

De vegades, arriben respostes que no t'esperes i quan menys ho esperes. Poc abans de la campanya electoral del 21-D, vaig entrevistar en Ramón Grosfoguel, un professor de la Universitat de Califòrnia a Berkeley expert en teoria decolonial, que ha seguit el procés català amb moltíssim interès i que ha reflexionat profundament sobre el paper de l'esquerra espanyola en tot aquest afer. Grosfoguel ho analitzava amb aquestes paraules:

> *«Queda claro que Podemos ha empezado en un sitio y ha terminado en otro. La declaración original que ellos hacían de la autodeterminación de las naciones o su crítica al Euro provocaron una gran ilusión con Podemos, no solo en el Estado español si no fuera, a nivel internacional. Situó una serie de planteamientos y una serie de críticas que la izquierda había abandonado hacía tiempo. Pero vemos como, poco a poco, empieza un proceso que va corroyendo esa radicalidad y se empiezan a hacer concesiones. Cuando vieron lo que pasó con Syriza, abandonaron la crítica radical al Euro, y luego van transformando el pronunciamiento sobre plurinacionalidad, que en el mundo indígena latinoamericano es un concepto que plantea la soberanía de los pueblos, que ninguna nación se imponga sobre otra, el derecho a que un pueblo decida independizarse... Esos derechos están constituidos en la noción de plurinacionalidad. Esa noción, que Podemos importa de Latinoamérica, al pasar acá, se transforma en lo que yo he denominado en mis vídeos sobre Podemos, un «multiculturalismo liberal». Es decir: «yo reconozco tu identidad, yo te puedo dar hasta dinero para que tu brinques y saltes en tu carnaval, pero no cuestiones quien manda aquí, aquí sigue mandando Madrid, España.» Este es el tema.»*

Crec que val la pena seguir el pensament d'en Ramón Grosfoguel. A la xarxa, podeu trobar algunes perles cultivades amb les seves argumentacions més sonades.

Els darrers plenaris entre ostatges

Finalment, va tenir lloc el ple del 10-O i la no declaració d'independència. De nou, deia l'Àngels, el Parlament demostra que no sap estar a l'altura de la gent. I la repressió i l'autoritarisme portaven el seu pla fet, desafiant els procediments democràtics i amenaçant la convivència. Va tornar a sortir aquella Espanya que tan bé retratava el poeta. I el 16 d'octubre, sense justificació jurídica que tingui cap base, sols per fer d'ostatges de la reacció, els Jordis van entrar a la presó.

Però no sols venien les prohibicions des de Madrid. Tampoc en Coscubiela volia que parléssim. Amb plantejaments tan diferents al grup, havíem de lliurar la darrera batalla perquè les posicions ja absolutament diferents (i no sols de matís) poguessin expressar-se i, aparentment, vàrem aconseguir arribar a un acord. Esperant que fos respectat, l'Àngels i jo vam començar a treballar la intervenció. La idea fonamental era deixar palès que, malgrat els desacords que poguéssim tenir amb la majoria independentista, el tema del debat era més profund que independentisme sí o no. El tema de fons era la sobirania o no del Parlament i de la gent que ens havia posat als nostres escons.

L'Àngels i jo vam preparar la intervenció amb l'objectiu de posar l'accent en aquest fet. La nit abans del Ple vaig estar escrivint fins a la matinada. Volia ser clar, didàctic i precís. Teníem 10 minuts i calia aprofitar-los molt bé. Com que tinc tendència natural a enrotllar-me vaig pensar que el millor era portar un text escrit, ben mesurat i amb cada frase pensada i construïda al mil·límetre. El matí següent, però, s'anunciava la més que probable convocatòria d'eleccions per part de Puigdemont. Al migdia, la incertesa era màxima i el ple va ser convocat i desconvocat un munt de vegades. Va ser un matí llarg, mogut, on gairebé ningú en tot el país sabia

què estava passant. Cap a les 14 hores, vaig veure que tot allò que havia preparat no servia, que tot plegat estava canviant tant que allò que havia escrit de matinada era vell, ja no es corresponia amb la realitat que, minut a minut, es feia i es desfeia davant els nostres ulls.

Així doncs, quan finalment es va confirmar que en Puigdemont sí que aniria al Parlament, que sí que hi hauria ple, res del que havia escrit servia. Després de dos anys barallant-nos per poder parlar, arribava un dels moments més importants de tota la legislatura. I no tenia res preparat. Quan va començar la sessió, tenia un boli i tres folis en blanc al davant. Però a mesura que anaven parlant els representants dels grups de Ciutadans i el PSC, la meva indignació anava creixent i vaig començar a prendre notes. Al final, després dels minuts del president del grup, vaig dir això:

«Bé, hem vingut a parlar del 155. Sembla que ve el 155. I jo vull fer una pregunta: de veritat algú en aquesta cambra, en aquest país, en el govern de l'Estat, pensa que això serà solució d'alguna cosa? De veritat creieu que aplicant un article de la Constitució desapareixerà la realitat que hi ha fora d'aquest Parlament? En aquest país –i això ho sabem– la demoscòpia ens diu que hi ha un 80 per cent de la població d'aquest país que entén que la millor manera de solucionar les coses és debatent i votant.

De veritat, de veritat espereu solucionar alguna cosa? O és que no voleu solucionar res? Perquè, clar, nosaltres ho hem de dir, i ho hem dit aquí moltes vegades, hem criticat el full de ruta de Junts pel Sí moltes vegades; hem dit això dels divuit mesos i que seria tot molt fàcil..., avui estem veient que no és fàcil. I nosaltres ho hem dit, i ens han dit de tot per posar això sobre la taula. Avui ens ho trobem. I, a més a més, ens trobem amb un debat que no sabem exactament per on acabarà sortint la cosa. Hem sentit el president comparèixer breument, no sabem demà ben bé què es presentarà a votació, però

amb el que ha dit el president jo em feia algunes preguntes; i vull, a veure..., encara que sigui amb el cap, si em pot dir que sí...

Vostè explicava: "Jo estava disposat a convocar eleccions si es treia el 155" –he entès això. I li han respost que de treure el 155 re de re. Si és així –que jo no ho sé, vostè ho ha explicat–, li vull preguntar al senyor Iceta... Clar, al senyor Iceta, jo el segueixo a Twitter, i he vist que durant dies diu: "Si convoques les eleccions, no hi haurà 155". Al cap de deu minuts va sortir Pablo Casado i va dir: "Encara que convoquin eleccions, hi ha 155". I, clar, ara ve vostè aquí i ens diu: "No, no, però és que allò del 155 és per allò dels dies 7 i 8". A mi tampoc em va agradar, allò dels dies 7 i 8; ara, posem-nos d'acord! No podríeu haver dit, davant de l'anunci que es convocaven eleccions, el Partido Socialista Obrero Español no li podria haver dit a Rajoy: "Saps què? Si no atens a la proposta que t'estan fent, et fem una moció de censura i fem fora Rajoy del Govern?", que era pel que havia de venir, pel que havia de venir el secretari general del seu partit! I vostè diu –i vostè diu– que es fractura la societat. Però si vostè està pactant amb els que fracturen la societat! Vostè està pactant amb Ciutadans i amb el Partit Popular! De quina fractura ens parla, senyor Iceta? De quina fractura ens parla?

Deia la senyora Arrimadas: "El president le está robando el sueño a la gente". Senyora Arrimadas, el dia 1 d'octubre a qui li van robar un ull és a un ciutadà que estava intentant votar i li van donar un cop de pilota a l'ull fent servir armes que aquest Parlament va prohibir. Això, això és robar, senyora Arrimadas. Jo tampoc dormo, i segur que tots estem preocupats en aquest país. Però atenció, perquè el que està passant, el que va passar en aquest país, la violència –la violència– contra les persones en aquest país la vam veure l'1 d'octubre per part de gent uniformada i armada contra gent sense armes i en actitud pacífica. No val! –no val! I escolteu: divisió?, frustració? Tota la vida

–tota la vida–, a casa meva com a mínim, que és una família on hi ha gent que pensa diferent, hem discutit, molt. I a vegades hem cridat, perquè discutim de política, perquè no ens fa por discutir de política. Sabeu on la gent no es divideix i no s'enfronta i no té problemes per la política? En els països on es diu això de «no te metas en política, mejor callados, no hablemos de las cosas, no miremos los problemas de la sociedad a la cara».

Y vosotros queréis hacer que desaparezca el 80 por ciento de la población. Yo no soy independentista (remor de veus), pero ¿de verdad creéis que 2 millones de personas van a desaparecer porque vosotros digáis que aplicáis un artículo? No va a pasar. Sois unos irresponsables. Deia la senyora Arrimadas: "Senyor president, no escolta el clamor". El clamor de qui? D'un rei que no ha estat triat per ningú? El clamor de qui? Dels bancs? El clamor de qui? Dels mitjans de comunicació, de les empreses de l'IBEX? Escolti'm, hi ha un 80 per cent de gent que vol votar; molta d'aquesta gent que volem votar no volem una Catalunya independent. Però de veritat el vostre projecte polític d'estat és tan feble que teniu tanta por de sotmetre'l a la voluntat ciutadana? De veritat aquesta Espanya que vosaltres defenseu..., no teniu el valor de mirar a la cara la gent de Catalunya i dir-li: "Hi ha una Espanya possible?" No ho voleu fer, perquè sabeu que aquesta Espanya vostra no agrada a ningú, ni a Catalunya ni a la resta de l'Estat.

Perquè, mireu, senyor Iceta –senyor Iceta... El senyor Iceta parlava d'"ostres, se n'estan anant les empreses de l'IBEX, que terrible!" Òbviament, a ningú li agrada que hi hagin aquesta mena de problemes. Senyor Iceta, jo recordo veure a la televisió a qui avui és el seu secretari general dient en una entrevista en prime time que l'IBEX 35 l'havia chantajeado –el seu secretari general-. El seu secretari general dient que l'IBEX 35 l'havia pressionat perquè no fos possible una alternativa progressista. A aquest senyor, que es diu Pedro Sánchez, que a

l'entrevista de Jordi Évole va dir: "Prisa y Telefónica me impidieron hablar con Podemos", doncs, sembla ser que un altre cop li impedeixen parlar amb qualsevol que no siguin els de Ciutadans i el del Partit Popular. Senyor Iceta, en què quedem? Traiem Rajoy, o fem cas de l'IBEX? Pregunti-li al senyor Pedro Sánchez per què, ara sí, fa cas de l'IBEX. Pregunti-l'hi.

Acabo. El 155 vol posar TV3 en mans del Govern que porta Televisió Espanyola, que és la vergonya d'Europa? Que els mateixos redactors, els mateixos treballadors de Radio Televisión Española estan dient que això és vergonyós, ens ho estan demostrant! Fan informes on subtitulen declaracions de polítics catalans canviant el que diuen, on amaguen... És a dir, tenim les televisions públiques de tot el món que no es poden creure les mentides i la manipulació de Televisió Espanyola. No els fa una mica de vergonya, ni tan sols una mica? Ara sortirà el senyor Albiol. Miri, digui el que digui, vostè té la mateixa credibilitat que els informatius de Radiotelevisión Española. I no ho dic jo: ho diuen els seus treballadors, senyor Albiol. Sí, (no faci així –no faci així-) perquè vostè vol governar, vostè i el seu partit volen governar aquest país sense passar per les urnes. I això no passarà.

Tothom ho sap –acabo amb això–, tothom ho sap: el nostre horitzó, i ho hem dit aquí moltes vegades, no és la independència de Catalunya. I tothom ho sap. I tothom ho sap, i ho hem dit moltes vegades, que entenem que aquesta idea de la DUI, i ho hem dit des de fa mesos, dificilment –dificilment– ens pot portar a algun lloc desitjable. Però, bé, veurem què és el que ens diu aquesta majoria parlamentària. Ara bé, sembla ser que el 155 serà una realitat. Doncs, ho heu de tenir molt clar. El dia 1 d'octubre i el dia 3 d'octubre, malgrat que vulgueu fer creure que això eren quatre independentistes, aquell dia hi havia gent que volia votar, i hi havia gent que volia votar que no. I, malgrat que parleu de divisió, hi havia gent que anava amb una

bandera republicana, fins i tot hi havia gent que anava amb una bandera borbònica, i ningú li deia res; i votava.

Doncs, heu d'entendre –i, si no ho enteneu, ho veureu– que en aquest país, més enllà d'independentistes i no independentistes, hi ha demòcrates i gent que vol imposar la seva opinió, les seves creences, sense consultar, com heu fet sempre. Doncs, mireu, aquests demòcrates –entre els que m'incloc, i que el dia que es pugui votar votaré que no– som majoria. I, si de veritat teniu tan clar que no som majoria, per què no feu un referèndum? Per què no el feu? Mentre no es faci aquest referèndum, hi ha una dada: que el 80 per cent del poble de Catalunya vol decidir democràticament. Si voleu seguir donant l'esquena a això, sou, tots plegats, uns irresponsables. Perquè la realitat -la realitat– no canviarà ni per la imposició, ni pels cops de porra, ni per empresonar gent, ni per amenaçar. La gent ja no us té por. Ens veurem als carrers, davant els que ens persegueixen, els que ens colpegen i els que pensen que el franquisme encara no ha acabat. Moltes gràcies.»

La veritat és que em vaig quedar ben descansat. Era impossible que el PP i Ciutadans aplaudissin les meves paraules. Ni ganes. No tot era filibusterisme parlamentari. Crèiem que calia deixar ben negre sobre blanc que era impossible mantenir-se al marge i practicar equidistàncies quan està en joc la democràcia.

27-O

Haurem de reflexionar molt els anys vinents sobre el que va passar (i el que no va passar) aquell dia i els següents. Els dies 1 i 3 d'octubre, Catalunya va viure dues jornades absolutament excepcionals. El dia 3 a la manifestació a la zona de Plaça Universitat se'm va apropar un senyor gran i em va dir: «He estat professor d'història en aquesta universitat. Tinc 83 anys i et

puc dir que això que estem veient no ho vaig veure mai, això és un aixecament popular històric.»

Però dissortadament, des de llavors i fins al 27-O, el fil de sintonia i de complicitats entre el Parlament i la gent al carrer es va trencar. Aquells dies, el món estava mirant Catalunya. Una expectació profunda que naixia de la sorpresa, la curiositat i, per molta gent, l'esperança que en un món dominat per estructures pètries al servei dels poderosos, un poble -petit i pacífic- s'aixecava victoriós contra l'statu quo que roba sobiranies arreu del món. El 17 d'octubre, Ramón Grosfoguel enviava als seus contactes a Catalunya les següents reflexions:

«A tota Catalunya s'obre un moment que exigeix audàcia política, com la d'un Lenin davant la conjuntura d'octubre de 1917 fa exactament cent anys, l'audàcia política d'un Fidel Castro, l'audàcia política d'en Kwame Nkrumah, de la Lolita Lebron, de la Rosa Luxemburg, d'en Mohandas Gandhi, de la Blanca Canales, d'en Nelson Mandela, de l'Hugo Chávez, de la Marina Ginesta, de la Dora Maria Téllez, de la guerrera Igbo de Nigèria coneguda com Nwanyeruwa, de la Sophie Scholl, de la Leila Khaled, de l'Andreu Nin, d'en Lluís Companys. Urgeix en aquest moment l'audàcia política d'aquests personatges davant l'esdeveniment de Badiou, el kairoós dels grecs, l'elegua dels Iorubes, l'alhamdulila dels musulmans, el temps messiànic jueu de què parlava en Walter Benjamin i els cabalistes, aquell moment d'oportunitat en què en pocs minuts es condensen dècades, en què, com a Moisès, se li obre el mar per salvar un poble. Un temps on tots els temps s'ajunten, un moment de bifurcació històric on res torna a ser important, el que passi i on, no hi ha un altre camí que l'audàcia de proclamar la república independent catalana. Allà està Catalunya, amb la seva esquerra i els moviments populars: o prenen aquest moment amb les seves mans i declaren la república independent des del carrer o perden el moment d'oportunitat, amb les

conseqüències nefastes d'una onada repressiva de l'imperi espanyol. Es declara la República Catalana des del carrer o es perdrà el moment històric que s'obre a l'espera d'alguna cosa que el Parlament i la dreta catalana han demostrat que no són capaços de fer.»

Però les esquerres també vàrem demostrar que no érem capaces de fer el que s'esperava de nosaltres.

El 27 d'octubre a les 11.40, JxSí i la CUP registren una proposta de resolució per declarar Catalunya un «Estat independent en forma de República i obrir un procés constituent». A les 13.25, comença el ple. La gent de premsa ens feia arribar que una votació oberta podia significar problemes legals per a qui votés «sí».

A les portes del Parlament esperen milers de persones. A les 14.40, comencen les votacions. El PP, el PSC i Ciutadans marxen de l'hemicicle. JxSí i la CUP demanen votació secreta i, cridats des de la Mesa, els parlamentaris comencen a introduir els vots a les urnes, un per un. Excepte l'Àngels, en Joan Giner, en Nuet i jo, la resta del grup de CSQP vota ensenyant el seu vot a les càmeres, malgrat que la votació secreta s'havia demanat per protegir els diputats de la possible repressió de l'Estat. En aquest llibre, nosaltres, tampoc confirmarem què deia la papereta que vam dipositar a l'urna. Ja enteneu que és precisament d'això del que es tracta. I comprendreu que serà difícil oblidar que aquell dia, gent del nostre grup ens volia convertir a tots en delators. Res podia anar a pitjor.

A les 15.26, el Parlament declara la independència de Catalunya i a les 20.20 Mariano Rajoy anuncia la dissolució del Parlament de Catalunya i convoca eleccions per al 21 de desembre. A partir d'aquell moment, d'acord amb «l'autoritat» de M.Rajoy, queda dissolt el Parlament i s'acaba el treball temporal que l'Àngels i jo fèiem des dels escons 4 i 5.

I com que l'anècdota copia la història, nou dies més tard, prescindint

dels propis estatuts de Podemos (aquesta és una història que algun dia també caldrà explicar amb tot detall) i amb el suport dels «barons» territorials, Pablo Iglesias fulmina la direcció de Podem Catalunya i imposa una gestora.

El 5 de desembre va començar la campanya electoral i el 21-D a la nit, cap a les 22 hores, ja teníem els resultats gairebé definitius i l'XI legislatura passava a formar part de la història. Una història que, des de la perspectiva dels escons 4 i 5, hem volgut explicar en aquestes pàgines. Ha estat un exercici per a nosaltres important en l'àmbit polític i personal, i el volíem compartir. Volíem mirar enrere per entendre què havia passat. I sobretot volíem trobar la manera de seguir, com a poble, construint més democràcia. Com heu pogut comprovar, els que vam ocupar els escons 4 i 5 de l'XI legislatura no tenim totes les respostes. Tanquem la redacció d'aquest llibre quan encara no hi ha govern, quan no sabem si Puigdemont serà president o ho serà una altra persona o si es repetiran eleccions. Veurem què passa. Però més enllà d'això, estem convençuts que, passi el que passi, les veritables respostes, les més necessàries, les haurem de trobar plegats, pensant, aportant coneixement i experiències. Aquesta ha estat la nostra. I esperem que serveixi per recuperar drets i llibertats i construir un futur millor. Perquè la lluita no ha fet més que començar.

Catalunya: horitzons compartits

«El perill més gran que ens depara el futur és l'apatia.»
Jane Goodall
«Quan no podem seguir somiant, morim.»
Emma Goldman

La pregunta està a tot arreu i impregna la societat: I ara, què? Després d'anys de mobilitzacions, després de la batalla parlamentària, després de les detencions, després de la repressió, després del mur del 155 i, sobretot, després de l'1-O, milions de persones a Catalunya ens preguntem: I ara, què?

Cal trobar una resposta i per fer-ho hi ha dues coses que són imprescindibles. La primera: sigui quina sigui la resposta, s'ha de construir col·lectivament. La segona és que s'ha de construir amb l'esperit de l'1-O. A partir d'aquestes dues premisses, cal parar-se a pensar. Avui, la societat catalana està en plena reconfiguració i qui digui tenir una resposta clara i contundent, s'enganya. O enganya. Al màxim a què podem aspirar en aquest moment és a començar a construir-la, pas a pas i col·lectivament. Per això, lluny de voler donar «la resposta», volem compartir qüestions que sumades a moltes altres poden ser d'utilitat.

Per començar, és imprescindible tenir present que la resposta de l'estat espanyol davant de qualsevol anhel i aspiració de gran part de la societat catalana es redueix a «rendició o rendició». Els empresonaments, els cops de l'1-O, el 155 i els discursos de Felip de Borbó envien un missatge inacceptable a la societat catalana: Rendiu-vos. «No hi ha lloc per a les vostres reivindicacions». Rendició o rendició. S'imposa la rendició als representants polítics i s'imposa la rendició a la ciutadania que els ha escollit per

materialitzar l'anhel de ruptura amb el Règim del 78. És important també no perdre de vista que aquesta insubmissió no és un caprici i que té un punt de partida clar: la sentència del Tribunal Constitucional contra l'Estatut l'any 2010. Ho explica perfectament en Javier Pérez Royo:

> *«L'Estatut de Catalunya no és l'Estatut de Catalunya. És l'Estatut del PP per a Catalunya. És l'Estatut que el PP, a través del Tribunal Constitucional, va aconseguir imposar a Catalunya contra la manifestació de voluntat expressament formulada pel Parlament de Catalunya i pactada amb les Corts Generals i contra la manifestació de voluntat del cos electoral de Catalunya expressada en referèndum. (...) No hi ha cap altra nacionalitat o regió de les que integren Espanya a qui li hagi passat això. Únicament Catalunya s'ha vist sotmesa a aquesta humiliació. L'única que exerceix el dret a l'autonomia sobre la base no d'una norma aprovada pels seus representants democràticament escollits, pactada amb els representants de tots els ciutadans de l'Estat i ratificada en referèndum, sinó amb una norma imposada pel Tribunal Constitucional a instància del PP. (...) A Catalunya s'està exercint el dret a l'autonomia d'una manera mutilada. No com volien exercir-lo els ciutadans i els seus representants democràticament escollits, sinó com se li ha imposat des de fora (...) és el trencament de la Constitució Territorial que va produir aquesta sentència la que explica la magnitud del problema. (...) La sentència del Tribunal Constitucional desautoritza el pacte i desconeix el resultat del referèndum. Ni pacte ni referèndum, sinó el que jo decideixo. (…) Aquesta és la raó per la qual he escrit que la STC 31/2010, formalment va ser una sentència, però materialment va ser un cop d'Estat.»*

Des d'aquell 2010, la història s'ha accelerat i en aquest punt ens preguntem com a societat: I ara, què? Després de veure la piconadora aplicada contra l'Estatut, l'absoluta manca de predisposició al diàleg per part de l'estat, la capacitat d'aquest estat per seguir sotmetent les institucions cata-

lanes via 155 i després de veure la capacitat d'infligir patiment i repressió a les persones que intenten representar la voluntat de ruptura amb aquest estat de coses, queda absolutament clar que l'única manera de donar sortida als anhels d'aquesta societat s'ha de basar en allò que cap 155 ni cap presó podrà esborrar: la pròpia voluntat de la gent. Dit d'una altra manera: Poden empresonar un líder polític, poden il·legalitzar partits, poden, fins i tot, destruir l'autonomia del Parlament de Catalunya, però mai podran empresonar la dignitat de milions de persones.

D'aquí ve l'afirmació del principi: Qualsevol futur de progrés democràtic a Catalunya passa pel que va fer la gent l'1-O. I què va passar l'1-O? Tots tenim al cap la violència policial, la determinació radicalment pacífica de la gent i la transversalitat vibrant de milions de persones arreu del territori. Allà hi érem *indepes*, no *indepes*, votants de gairebé tots els partits. Mentre els antiavalots s'apropaven amenaçadors, l'antic votant de Convergència buscava seguretat i suport en la militant de Podem, la membre de l'assemblea local de la CUP feia mur amb el regidor d'ERC... Mai havia passat una cosa així. La disrupció és enorme. La societat catalana va canviar per sempre aquell 1 d'octubre. Ho estudiarem durant dècades. Però més enllà d'això, hi ha dos factors d'aquell 1 d'octubre sobre els quals avui cal posar l'accent. El primer és que sense unes institucions compromeses, l'1-O no hauria estat possible. Per això hi ha gent a la presó, per posar els diners necessaris per a les urnes, per coordinar el dispositiu necessari perquè arribessin a tot arreu, per fer possible el cens, les paperetes, els locals. Això no ho hauríem de passar per alt. Si volem canviar el món, caldrà enfrontar-nos amb estructures molt fèrries que faran tot el possible per esclafar els representants dels anhels de canvi de la ciutadania. Això s'aplica per posar urnes per un referèndum d'autodeterminació, per lluitar contra el deute il·legítim o per remunicipalitzar l'aigua o la recollida d'escombraries a qualsevol municipi del país. El segon factor és la violència de la policia, que va sembrar una llavor nova en el cor de milions de persones: Estem disposats a ser tractats amb repressió? Si hi ha alguna divisió que ha quedat per sempre instal·lada a la nostra societat és: democràcia o violència?

Per una banda tenim institucions compromeses. Per una altra, hi ha l'exercici de radicalitat democràtica des de baix, a peu de carrer, braç a braç. És tenint aquests dos factors com a base que podem avançar com a societat. Avançar com a societat vol dir avançar a partir de consensos enormes, amplis i compartits per amplíssimes capes de la societat. Avui, quan per part del bloc del 155 hi ha un interès clar en aprofundir en el discurs de la fractura social, quan alguns veuen en la fractura efectiva de la societat una manera d'assegurar la seva quota de poder, cal trobar i construir nous horitzons compartits. Cal construir l'horitzó del 80 %. I com es fa això?

Primer mirem com NO es construeix un horitzó del 80 %. No es construeix dient «primer independència i després ja veurem». Aquest ha estat un mantra que encara repeteix una part de l'independentisme i que ja ha demostrat els seus límits. La lluita contra el Règim del 78 és enorme i no pot prescindir de la força que dona saber que lluitem per fer una societat més justa i més igualitària. Si parléssim d'una lluita de 18 mesos -com es volia fer creure- possiblement hi hauria gent disposada a postergar els seus anhels de justícia i equitat. Ara, però, ja ningú pot negar que som davant d'una lluita llarga. I la lluita per la justícia i la igualtat no pot esperar. I l'evidència és clara: El «primer la independència i després ja veurem» mai ha aconseguit construir una majoria de més de la meitat dels ciutadans de Catalunya. Ni tan sols després de l'1-O.

No es construeix tampoc un horitzó del 80% apel·lant a suposades «majories silencioses». Malgrat tot l'entramat mediàtic de l'IBEX i la intensa campanya de propaganda enganyosa, el bloc del 155 tampoc mai ha arribat al 50 %. La proposta de Ciutadans de voler condecorar la policia que va apallissar la gent l'1-O els invalida de manera absoluta per construir un horitzó de majories. Les enquestes són clares: El 81% dels catalans i catalanes rebutja la violència de l'1-O. Si Ciutadans vol representar el 19% que potser sí que creu en la violència com a manera de solucionar conflictes polítics, són ben lliures. Però demostren que no serveixen per construir res de futur. El concepte «M'hauria encantat poder governar Catalunya per aturar el procés» els invalida totalment per construir res.

Per acabar, tampoc és factible construir un gran consens com han proposat els Comuns fins ara. Cal reconèixer que el seu discurs enfila un ànim de trencar els dos blocs anteriors. Però amb desitjar trencar blocs no n'hi ha prou. Cal prefigurar allò que permeti construir el nou consens i no limitar-se a voler ser l'àrbitre entre els blocs. I per això cal imaginar, cal comprometre's i cal treballar. El 80 % no es construeix fent veure que la realitat no existeix. O s'aposta per la força desfermada l'1-O o se la combat. Aquest és el mapa imposat fins ara. I cal deixar-lo enrere. Però, atenció, aquest és el mapa de què partim i és amb això amb el que hem de construir el futur. Així que, abans d'intentar imaginar com construir aquest horitzó del 80 %, cal fer encara una cosa més, cal mirar la nostra societat de cara, sense els filtres i les etiquetes que tantes vegades se'ns han imposat.

I partint d'aquests supòsits, creiem que cal fer algunes reflexions per trencar aquelles realitats creades per paralitzar-nos. La primera és: De cap manera podem acceptar el discurs que diu que allò que fins ara s'ha conegut com el «bloc independentista» és suprematista, etnicista, excloent i nacionalista en el sentit reaccionari. Per descomptat que en un moviment de més de 2 milions de persones hi ha absolutament de tot. Però hi ha un factor del qual es parla poc i que cal posar en valor. Avui en dia, l'independentisme vist com a moviment de masses és únic al món. Arreu d'Europa i d'Amèrica, els moviments de masses cristal·litzen i es cohesionen al voltant de valors d'odi i d'exclusió. Cal posar-ho en valor i treballar perquè això continuï sent d'aquesta manera. Tres exemples: l'antieuropeisme de Le Pen, el Brexit o el fenomen Trump s'articulen al voltant de la xenofòbia, el racisme, la por a allò que és diferent i la crida a unes essències clarament excloents. Per la seva banda, l'independentisme i el sobiranisme majoritari segueixen el camí contrari. El discurs identitari i excloent que mai s'havia d'haver pronunciat i que confrontava els pobles (l'infame «La Catalunya productiva vs. l'Espanya *subsidiada*») ha anat perdent pes fins a quasi desaparèixer. De fet, un dels seus portaveus, Duran i Lleida, avui forma part del bloc del 155. El greuge fiscal (que és una realitat reconeguda fins i

tot per Ciutadans!) no és el centre de la mobilització. I la crítica a la Unió Europea s'articula al voltant del menyspreu que mostra aquesta unió per la democràcia i -atenció- per la seva salvatge política en vers els refugiats. Tant de bo els moviments de masses d'arreu tinguessin aquests punts d'articulació.

En segon lloc, no creiem que tots els votants de Ciutadans vulguin condecorar els *piolins*. No creiem que tots els seus votants siguin *colons* ni que tota la gent que viu als pisos i a les cases on penja una bandera espanyola siguin uns fatxes. Qui cregui això o no coneix Catalunya o la vol trencar. Els resultats de Ciutadans i del bloc del 155 en general tenen arrels més profundes. Siguin quines siguin aquestes arrels, és evident que l'independentisme i el sobiranisme, tal com els hem conegut fins ara, haurien de pensar per què un munt de gent pacífica i que s'estima Catalunya de tot cor ha tingut la sensació que no hi havia cap més opció que votar el bloc del 155.

Els Comuns, a les darreres eleccions, van representar una mica menys del 8 %. Però algú creu que tota aquesta gent té manca de compromís amb una Catalunya justa i sobirana? Si amb totes les mentides vessades pels mitjans del bloc del 155 hi ha hagut gent que s'ha resistit a caure en el parany, qualsevol que miri a aquest 8 % de la població com a un obstacle per avançar és, en si mateix, un obstacle per avançar.

D'això està feta Catalunya. Els blocs no representen ni de lluny la realitat d'una societat rica i complexa, per més que els dirigents dels partits intentin fer-se'n els abanderats. És inevitable. La seva existència depèn de mantenir uns blocs definits. Però la societat catalana és molt més i l'1-O ho va demostrar. Per això, el futur, s'ha de construir sota la llum de l'1-O. Un 1-O on la gent va actuar coordinada, solidària i valenta, més enllà d'unes etiquetes que han mort i que cal enterrar perquè ja fan pudor. Sabem que allà, a la porta de les escoles, hi va haver gent que el 21D va acabar votant partits del 155. És possible això? Pot ser que algú que estava defensant escoles l'1-O hagi acabat votant partits no independentistes? Naturalment, no sols ho indiquen les dades, sino que l'1-O era molt més

que la DUI. Era també l'essència dels valors republicans. I per a molts, compartits a un i altre costat de l'Ebre.

Però anem més enllà. Arribats a aquest punt, algú podria posar sobre la taula un fet innegable: Una part important de la societat no es va veure interpel·lada per l'1-O. Hi ha gent que no va anar a votar perquè no ho sentia com a seu i, fins a cert punt, ho veia com una amenaça. O com una inutilitat, en el millor dels casos. Però aquesta part de la població ha de ser entesa i respectada a la llum de l'1-O. Com dèiem abans, hi ha una dada important que cal tenir al cap i a la qual se li dona poca importància: El 81 % dels catalans i catalanes, que segons l'enquesta, rebutja la violència de la policia l'1-O. En aquest percentatge hi ha votants del bloc del 155. Molts. Persones que, fins i tot estant en desacord amb l'1-O, no poden tolerar aquelles imatges, aquella violència. Aquí hi ha alguna cosa que ens pot ajudar a construir l'horitzó del 80 %.

Més enllà dels impulsors dels blocs, cal reivindicar un sentit comú enorme, transversal i poderós que considera que no és admissible dirimir els conflictes polítics a bastonades. Doncs bé, l'1-O va quedar demostrat que l'única resposta capaç de donar l'Estat és aquesta: violència i repressió.

Aquesta és la seva enorme i clamorosa debilitat. L'estaca està ben corcada. Segur que tomba. I com l'estirem? Mirem cap endavant, mirem tot el que tenim i mirem tot el que ens falta. Tenim una societat enormement mobilitzada. Al poder això li fa por. Arrimadas i Iceta, frívolament, parlen dels «grups de WhatsApp que es trenquen». Davant d'això hem de reivindicar una societat on es debat de política a la feina, a les aules, al bar, a les sobretaules… i als grups de WhatsApp. Que aquests grups estiguin plens de política mai pot ser dolent, com ens volen fer creure alguns. Al contrari, mai més hauríem de retornar a aquella època on, mentre ens ocupàvem cada un de les nostres coses, deixàvem la política a mans d'uns pocs que durant dècades ens han saquejat. Tenim l'experiència valenta i emancipadora de l'1-O, on vam aprendre moltes coses. Tenim una consciència enormement estesa que les coses no poden continuar per aquest camí. Tenim, en definitiva, un tresor enorme disponible per canviar el món.

Però ens falten coses. Ens falta equitat, ens falta justícia, ens falta cultura, ens falta salut, ens falta ecologia, ens falta feminisme. Sense tot això, no hi ha horitzó del 80 % possible per construir. Impossible combatre als qui volen una Catalunya fracturada sense posar al centre allò que la fractura de debò.

Atenció, abans de continuar, no val això dels «problemes reals de la gent». No val contraposar aquests problemes reals amb el problema real que suposa un Estat que impedeix als catalans i a les catalanes -per la violència- expressar-se i decidir lliurement. Tot forma part del mateix problema. I aquest és el moll de l'os: Tot indica que l'única manera de construir l'horitzó del 80 % implica defensar tots el anhels d'igualtat amb les mateixes eines que vam defensar les urnes: amb valentia, des de la pluralitat, amb desobediència pacífica i, com dèiem al principi, amb uns representants a les nostres institucions que estiguin a l'altura de tot això.

En el moment del tancament d'aquest informe, sembla que s'està desbrossant la conformació de Govern post-21D. Tots plegats seguirem atentament allò que passi. Però sempre recordarem què ens adverteix en Fontana:

> *«En aquest moment en què sembla propera la fallida d'una època de democràcia tramposa, el futur és incert (...) No es pot aventurar com acabaran els conflictes que avui tenim plantejats, per bé que sembla difícil que unes solucions que satisfacin les demandes de canvis profunds de la nostra societat puguin venir de la gestió d'uns partits (...) Per sota dels esdeveniments quotidians i dels actes d'uns polítics que creuen, erradament, que són ells els que marquen els rumbs col·lectius d'un poble, circula un corrent poderós i profund de consciència col·lectiva que és el que ens ha permès preservar la nostra identitat contra tots els intents de negar-la. Un corrent que de vegades pot semblar ocult, però que surt a la llum cada cop que cal enfrontar-se a un obstacle. (...) que permet mantenir l'esperança que, passi el que passi, aquesta voluntat de seguir sent nosaltres mateixos, contra totes les negacions i contra tots els desafiaments, seguirà persistint en el futur.»*

Al marge del que facin el Parlament i el Govern, caldrà demostrar allò que tantes vegades s'ha repetit: que és la gent la que empeny els partits i els governs. I cap on cal empènyer? Creiem que la continuïtat de la lluita engegada pel poble de Catalunya implica afirmar-se en els valors de la tríada republicana: llibertat, igualtat i fraternitat. És una tríada que té al seu centre la igualtat. Cal que la gent empenyi cap a l'equitat, que la lluita del poble català aprofundeixi en el seu objectiu de construir una societat més justa i menys desigual. Llibertat, igualtat, fraternitat. La llibertat de decidir, l'equitat nascuda de decidir en favor de la majoria i la fraternitat de saber que els valors que ens mouen a Catalunya són valors que, per si mateixos, ajuden i il·luminen a tot el món.

Creiem que cal oblidar aquell «eixamplar les bases de l'independentisme», cal oblidar «anar als barris» a pontificar sobre els avantatges de la nova república. La nova república que somien molts independentistes és més igualitària. I s'ha fet moltíssima feina per part de moltes organitzacions per posar aquest horitzó sobre la taula. Però a les institucions ha fallat alguna cosa que impedeix construir l'horitzó del 80 %.

No tenim cap recança en assumir que el govern de JxSí amb el suport de la CUP -dintre de les enormes limitacions i dels importants errors comesos- es va comprometre amb una demanda ciutadana: fer un referèndum. Es van comprometre tant que alguns dels seus membres són a la presó, altres a l'exili i un munt més objecte de la persecució policial i judicial. Ens pot agradar més o menys, però uns governants estan sent perseguits per desafiar l'statu quo. Independentistes o no, som molts i moltes els que sabem que cal un canvi profund. Tant els independentistes com els no independentistes hem de tenir clar que qualsevol que desafiï el Règim del 78 pot acabar davant un jutge i a la presó.

Però de la mateixa manera que admetem això, cal dir que el mateix govern de JxSí ha actuat en més d'una ocasió en contra dels valors republicans que haurien de permetre construir l'horitzó que ens pot unir com a societat. Ja podem «anar als barris» per proclamar les meravelles de la república en potència mentre el Parlament legisla contra el valor central

del republicanisme: la igualtat. Els pressupostos de JxSí podien fer molt més per l'equitat del que feien. Les reformes del sistema fiscal van ser un atac a l'equitat, tombar l'ILP d'educació va ser un atac frontal a l'equitat, etc. És molt difícil -per no dir impossible- construir aquest horitzó del 80 % girant l'esquena a la desigualtat. Caldrà seguir pensant sense valors jeràrquics, en horitzontal, en femení i col·lectivament.

Creiem que hi ha futur en unes institucions que facin de l'equitat la seva bandera. El nostre Parlament i el nostre govern van tenir la valentia de fer possibles les urnes, cal també ser prou valents per lluitar per una Catalunya més igualitària. Insistim: Lluitar per una societat més justa desfermarà també pressions enormes. Caldrà valentia al Parlament, caldrà valentia al Palau de la Generalitat i -atenció- caldrà valentia als ajuntaments.

Desfermar una lluita per la igualtat sense precedents ens pot fer avançar molt. En equitat i també en fraternitat i sororitat. Com s'ho farà la caverna mediàtica de l'IBEX per criminalitzar davant l'opinió pública espanyola uns dirigents que a Catalunya s'enfronten a l'Estat (que a més de violent és profundament injust) per impedir que la gent a Catalunya passi fred? Què dirà Ciutadans quan el Govern, sota mandat del Parlament, planti cara a l'estructura que fa possible que hi hagi nens que passen fred a casa? L'Estat espanyol no té democràcia per oferir i per tant tampoc té justícia. Com combatran la unió que pot generar el combat contra la injustícia? Aquesta batalla pot convertir el terriblement trist *a por ellos* en un *como ellos* i que, en germanor, la lluita dels catalans i les catalanes sigui la lluita de tots els que no estem disposats a acceptar que cap nen passi fred perquè els seus pares no tenen diners mentre Endesa (una d'aquelles empreses «que abandonen Catalunya») guanya milions.

Creiem que hi ha futur en una ciutadania implicada en la defensa de la igualtat amb la mateixa determinació amb què l'1-O va defensar les urnes. L'establishment polític, econòmic i de l'administració, sense dubte, reaccionarà contra aquests intents d'aprofundir en l'equitat. Ja ho hem viscut: el TC tombant lleis del Parlament que (de vegades massa tímidament) lluiten contra la desigualtat, el finançament deficient per part de l'Estat

o les martingales amb un sostre de dèficit que ofeguen a les autonomies, l'infame article 135 -*made in* PPSOE- o l'igualment infame Llei Montoro faran impossible, en molts casos, l'aprofundiment en la igualtat. Doncs bé, allà, defensant cada pas que donin les institucions cap a l'equitat, allà ha de ser-hi la gent. Amb la determinació, la valentia, la rebel·lia i de la desobediència a la injustícia que ens va unir a tots i totes.

Creiem que hi ha futur en un teixit social fort, que posi en mans de la gent que es mobilitza eines de treball, de reflexió, de difusió i d'ajuda mútua. Cal enfortir i construir mitjans de comunicació independents, de la gent, per combatre la mentida. Caldrà construir economia cooperativa per donar les respostes que no dona la rapinya de l'IBEX. Caldrà organització per parlar, per moure's, per informar, per dialogar, per convèncer, per aprendre.

Se'ns gira molta feina i no hi ha dreceres per aconseguir els objectius. És molt probable que el que tenim per davant sigui una lluita que durarà tota la nostra vida. Com la que van fer generacions que ens van precedir i que ens varen ensenyar a no defallir. Potser algú, després de veure que les estratègies a 18 mesos no donen resultats, té la temptació de tornar a casa, emprenyat, resignat o desil·lusionat. Pot passar. Però pot passar que no. Pot passar que a aquesta generació de catalans i catalanes també ens toqui assumir que si ser demòcrata vol dir alguna cosa, és que sempre hi ha a l'horitzó un món millor. I que no tenim permís per rendir-nos.

Epíleg

Ja hem acabat l'informe urgent i Jordi Cuixart, Jordi Sànchez, Oriol Junqueras i Quim Forn segueixen a la presó. D'altres estan sent investigats i pendents de judici. I encara uns altres es troben a l'exili. Al mateix temps, la repressió es mostra en forma de persecució a mestres d'escoles, pallassos, mecànics, manifestants, rapers, periodistes i fins i tot en mutilació, com en el cas de Roger Espanyol. És terrible haver d'escriure aquestes línies l'any 2018. Però no escriure-les no és una opció.
Pocs dies abans de tancar aquest informe urgent, vaig ser convidat a participar en l'acte pels quatre mesos d'empresonament dels líders de l'ANC i d'Òmnium. I hi vaig dir això:

«Després de quatre mesos és probable que ja s'hagi dit tot el que calia dir, que ja s'hagi sentit tot el que calia sentir i que ja s'hagi reflexionat tot el que es podia arribar a reflexionar davant la situació d'injustícia tremenda que estem vivint.

Però malgrat això, avui ens tornem a trobar. I crec que hi ha tres coses que hem de mantenir vives. Perquè avui ens trobem, però demà tornarem a les nostres vides. I és segur que tots els que estem aquí i milions de persones més a Catalunya no abandonen el record de què està passant. I ens hem de conjurar perquè, encara que vulguin allargar la vergonya, entenguin i sàpiguen, i no els quedi cap dubte que aquest poble no

oblidarà la gent que ho ha deixat tot perquè la gent pugui parlar. No ho oblidarem.

Davant d'aquesta vergonya i d'aquesta injustícia, ens hem de refermar més que mai en els valors democràtics i d'empoderament, que són els que han defensat aquells que són a la presó i que són els que realment fan por a la gent que no creu en la democràcia.

Aquell partit, que ha estat descrit com una organització criminal pels jutges, ens ha de dir el que podem fer i el que no podem fer. Que els quedi clar que no els farem cas, que som milions, que som diferents, que pensem coses diferents i que tenim clar que manem nosaltres. I aquest «nosaltres» és divers. I té clar que no oblidarem ni la gent que està a la presó ni el que vam fer junts i juntes, amb totes les nostres diferències, l'1-O. Aquell dia quedarà per sempre. I aquell dia, facin el que facin, aquell dia, tornarà. Aquell dia no depèn de ningú més que de totes i tots nosaltres. Que ho tinguin clar. I si no ho tenen clar, és el seu problema, sempre que ho tinguem clar nosaltres. El futur és nostre.

Dues coses per acabar. Us ha passat. Segur que heu pujat a un vagó del tren o del metro, heu pujat a un ascensor, heu estat al bar i, de cop, ha entrat algú amb un llaç groc i heu tingut aquella complicitat, petita, potser només una mirada, potser només un somriure que diu: «Tu i jo no oblidem». Cada cop que ens creuem amb algú al carrer i que veiem aquest símbol, aquest lligam, demostrem que som molt més forts que les injustícies que mantenen a quatre persones a la presó.

I l'última qüestió i acabo. Fa gairebé vergonya haver de dir-ho i haver de repetir-ho. «¡Pero gente! ¡En todo el Estado! ¡Tenéis que tener claro que está en juego la democracia de todos y todas! ¡Lo tenéis que entender de manera urgente! ¡Desde Catalunya nos tenemos que explicar, nos vamos a explicar! ¡No tenemos nada contra nadie! ¡Diálogo, todo el que haga falta! ¡Pero hay que entender que es imposible el diálogo mientras haya gente en la cárcel! ¡No hay diálogo sincero, no hay diálogo de igual a igual mientras tengamos a Jordi Sànchez, a Jordi Cuixart, a Oriol Junqueras y a Quim Forn en la prisión! ¡Lo tenéis que entender!

¡Y lo tenéis que entender porque los próximos sois vosotros! Porque cuando se abre la puerta de la injusticia y de la represión, arrasa con todo.

Un abrazo a todos esos valientes que en el Estado español levantan la voz a pesar de lo tremendamente difícil que es hacerlo. Y animo a todos los que no lo hacen a que lo hagan. Por nosotros y por vosotros. Esto es la fraternidad: levantar la voz contra la injusticia.

Muchas gracias. Viva el 1 de octubre, viva la República, vivan todas las repúblicas».

Divendres 16 de febrer, davant de la presó Model.
Seguim.

Agraïments

Molta gent ha permès que poguéssim ocupar els escons quart i cinquè de la XI Legislatura i que poguéssim escriure aquest informe urgent. Impossible mencionar-les totes. Dones i homes de totes les edats que van estar amb nosaltres en un projecte polític engrescador, que s'hi van entregar amb generositat i van treballar des del seu lloc de treball i varen formar comissions de sanitat, economia, ensenyament... Gent que des dels Ajuntaments ens va ajudar a difondre el Parlament Obert i que varen oferir i omplir la Bostik desenes de vegades com vàrem omplir sales de molts i molts municipis de Catalunya. A totes elles, moltes gràcies. Des de terres gironines a les Terres de l'Ebre. Des de Lleida a Lloret i Mataró. Del Baix Llobregat i el Barcelonès. Moltes, moltes gràcies a totes aquestes persones que saben que són imprescindibles i amb les que ens segueix unint el desig d'aconseguir un món millor.

I un agraïment especialment afectuós a la Marta i en Zè.